

Rapport 12:2020

Individrapportering 2019

Jobbsjansen A og B, Område 1

Asle Høgestøl
Linn Synnøve Skutlaberg

Asle Høgestøl og
Linn Synnøve Skutlaberg

INDIVIDRAPPORTERING 2019

JOBBSJANSEN A OG B, OMRÅDE 1

Ideas2evidence rapport 12/2020

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap

© ideas2evidence 2020

ideas2evidence

Villaveien 5

5007 Bergen

Telefon: 91817197

post@ideas2evidence.com

Bergen, desember 2020

ISBN 978-82-93181-93-4

Forord

Denne rapporten sammenfatter funnene fra individrapporteringen på Jobbsjansen del A og B, samt Område 1 i ordningen Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak (tidligere kalt Jobbsjansen C) i 2019. Rapporteringene som danner grunnlaget for rapporten, kommer fra de enkelte Jobbsjansprosjekt som mottar støtte fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og data leveres for hver deltaker som var en del av Jobbsjansen i 2019. Lignende rapporteringer har blitt gjennomført for hver Jobbsjans-kohort siden 2005. Denne rapporten føyer seg dermed inn i rekken over det som etter hvert har blitt et svært omfattende kunnskapsgrunnlag for å forstå ordningens virkemåter og resultater.

Vi ønsker å takke IMDi ved Manzoor Khan og Binh Nguyen, som har vært våre primære kontaktpersoner i prosjektet.

En spesielt stor takk rettes til alle prosjektene som har gitt av sin tid.

Rapporten er utarbeidet av Linn Synnøve Skutlaberg og Asle Høgestøl, og sistnevnte har ledet prosjektet. Hilde Lerfaldet har bidratt med kvalitetssikring.

Bergen, desember 2020

Innhold

Forord.....	5
Sammendrag og hovedfunn	11
Jobbsjansen del A – Hovedfunn	11
Jobbsjansen del B – Hovedfunn	13
Område 1 – Hovedfunn.....	14
Kapittel 1: Bakgrunn for ordningen og undersøkelsen	17
Om ordningene	17
Gjennomføring av undersøkelsen	19
Analyser.....	20
Rapportens oppbygning.....	21
Kapittel 2: Jobbsjansen del A	23
Om prosjektene	23
Om deltakerne	25
Deltakernes økonomiske situasjon, utdannings- og arbeidslivserfaring.....	29
Arbeidsevner	33
Arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak før henvisning til Jobbsjansen.....	34
Om innholdet i programmene til deltakerne som avsluttet i 2019.....	35
Norskopplæring/språktrening	37
Arbeidsrettet tilbud/tiltak og arbeidspraksis.....	37
Grunnleggende opplæring	39
Helsefremmende tiltak/behandling	40
Samfunnsorienterende- eller andre typer tilbud	41
Resultater.....	42
Fravær	44
Type arbeid og næring	44
Kilder til livsopphold.....	46
Norsknivå	47
Forbedring av ferdigheter	49

Måloppnåelse – fordelt på deltakernes kjennetegn og innhold i program	50
Kjennetegn ved deltakerne	50
Innhold i Jobbsjansen	61
Hva forklarer de gode resultatene i Jobbsjansen del A?	65
Individuelle kjennetegn og programmenes innretning	65
Rammevilkår	67
Hva kjennetegner prosjekt som over flere år har prestert godt?	68
Hva opplever prosjektene som utfordrende?	70
Oppsummering	76
Kapittel 3: Jobbsjansen del B	79
Resultater av ordningen	79
Kapittel 4: Område 1 – Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak	83
Om prosjektene	84
Om deltakerne	85
Deltakernes økonomiske situasjon, utdannings- og arbeidslivserfaring	87
Arbeidsevner	90
Arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak før henvisning til Jobbsjansen	91
Om programmenes innhold	92
Norskopplæring/språktrening	94
Arbeidsrettet tilbud/tiltak og arbeidspraksis	94
Grunnleggende opplæring	96
Helsefremmende tiltak/behandling	97
Samfunnsorienterende- eller andre typer tilbud	97
Resultater	98
Fravær	100
Type arbeid og næring	100
Kilder til livsopphold	101
Norsknivå	101
Forbedring av ferdigheter	102
Måloppnåelse – fordelt på deltakernes kjennetegn og innhold i program	103

Kjennetegn ved deltakerne	104
Innhold i Jobbsjansen	110
Litteratur	113
Vedlegg.....	115
Spørreskjema – Jobbsjansen del A og Område 1	116
Spørreskjema – Jobbsjansen del B	130

Sammendrag og hovedfunn

Denne rapporten presenterer funn fra individrapporteringen rettet mot prosjekt innenfor Jobbsjansen del A og B, samt Område 1 i ordningen Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak, i 2019.

For Jobbsjansen del A og Område 1, beskriver vi både den overordnede deltakersammensetningen i 2019, og sammenhengene mellom kjennetegn ved deltakerne som avsluttet programmet i løpet av perioden og måloppnåelse. For Jobbsjansen del B, fokuserer vi på utvikling i antall deltakere samt andelen som startet med videregående opplæring etter avsluttet programdeltakelse.

Jobbsjansen del A – Hovedfunn

Jobbsjansen del A har som mål å øke sysselsettingen blant hjemmeværende innvandrerkvinner som står langt fra arbeidsmarkedet og som har behov for grunnleggende kvalifisering. Ordningen startet opp i 2005 under navnet Ny sjanse, og fikk sitt nåværende navn (Jobbsjansen) i 2013. Ordningen ble omstrukturert i 2017 og flere målgrupper og ordninger ble da innlemmet, men innretningen og målsetningene for Jobbsjansen del A har stort sett vært stabile siden 2017.

Stabilitet i antall deltakere og prosjekt

Fra 2016 til 2017/18 sank både antallet prosjekt og antallet deltakere innenfor Jobbsjansen del A. Fra 2018 til 2019, er det kun snakk om mindre endringer. Antallet prosjekt økte med ett, og antallet deltakere i ordningen økte, fra 974 i 2018 til 1044 i 2019. I all hovedsak er det dermed snakk om stabilitet i omfanget på del A. Antallet deltakere som avsluttet sin deltakelse i løpet av 2019, er samtidig lavt, kun 374 personer.

Føringer for målgruppen følges, og en del deltakere har bedre forutsetninger enn tidligere

Gjennom Jobbsjansen del A sin levetid har føringer knyttet til målgruppen for ordningen, variert kraftig. Etter hvert har føringene stabilisert seg, og over flere år har ordningen vært rettet mot hjemmeværende innvandrerkvinner, som ikke er avhengig av sosialhjelp. I tidligere individrapporteringer har vi påpekt at deltakersammensetningen ikke nødvendigvis har vært i tråd med føringene som har vært gitt. I 2019 er det imidlertid bare svært unntaksvis at deltakere utenfor målgruppen har blitt tatt inn på programmet.

Over tid har Jobbsjansen del A fått en deltakergruppe med stadig bedre forutsetninger. Denne utviklingen fortsetter inn i 2019. Sammenlignet med 2017/18, har både deltakernes norsksferdigheter ved oppstart blitt noe bedre, og utdanningsnivået før oppstart har økt - 60 prosent av deltakerne i

2019 har *minst* fullført videregående utdanning. Samtidig er det verdt å påpeke at 20 prosent av deltakerne ikke har fullført utdanning på ungdomsskolenivå, mens 25 prosent vurderes til et norsknivå på A1 eller lavere ved oppstart. Det er med andre ord fortsatt en sammensatt deltakergruppe.

Den generelle tendensen er uansett at Jobbsjansen del A, over tid, åpenbart har blitt en integreringsordning som fokuserer på å kvalifisere innvandrere med *nokså gode* forutsetninger for å oppnå arbeid. Samtidig er det slik at deltakerne faktisk ikke er i arbeid før oppstarten på Jobbsjansen, og de fleste har også begrenset arbeidserfaring fra Norge. På tross av de gode forutsetningene ser det altså ut som om den ytterligere kvalifiseringen som deltakelse i Jobbsjansen innebærer, er viktig for deltakernes mulighet for å oppnå arbeid eller ta videre utdanning. Dette relaterer seg til en av kjerneoppgavene for kvalifiseringsordninger (også utover Jobbsjansen) – at det er et gap mellom arbeidslivets krav og deltakernes kompetanse, som man gjennom ytterligere kvalifisering må prøve å fylle.

Stadig bedre resultat i ordningen

Over tid har resultatene i Jobbsjansen del A blitt stadig bedre, og i 2019 oppnår man det beste resultatet hittil i ordningens historie – 76 prosent går over til jobb eller utdanning ved avsluttet program. Med dette overoppfyller Jobbsjansen del A resultatkravet satt fra ansvarlig departement med hele 6 prosentpoeng.

Én forklaring på denne tendensen, er selvsagt utviklingen mot en deltakergruppe med stadig bedre forutsetninger. Vi finner samtidig at en sentral forklaring på den økte måloppnåelsen, er at prosjektene, sammenlignet med tidligere år, har klart å heve måloppnåelsen betydelig i grupper som tidligere har hatt vanskeligheter med å nå målet om overgang til jobb eller utdanning. Dette inkluderer eldre deltakere, deltakere med lang botid, deltakere med nedsatt arbeidsevne, deltakere med lavt utdanningsnivå og deltakere fra spesifikke land. Eksempelvis har måloppnåelsen for deltakere fra Somalia, Pakistan og Irak, økt med mellom 10 og 13 prosentpoeng siden 2017/18.

Denne økte måloppnåelsen for ulike grupper, gjør at vi i 2019 kun i begrenset grad klarer å etablere signifikante sammenhenger mellom måloppnåelse og kjennetegn ved deltakerne. Faktorene som i en multivariat logistisk regresjonsmodell fremstår som signifikante, er fravær (negativt for måloppnåelsen), nivå på norskferdigheter ved avsluttet programdeltakelse (bedre ferdigheter er positivt for måloppnåelsen), og deltakelse i tiltaket «deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt» (positivt for måloppnåelsen). Vi anbefaler i denne sammenheng at prosjektene arbeider videre med å sikre lavt fravær, heve norskferdighetene gjennom deltakelsen, samt gi deltidsarbeid til deltakere som har utbytte av det.

Forbedring av norskferdigheter

Resultatene for Jobbsjansen handler ikke bare om andelen deltakere som går over til jobb eller utdanning etter avsluttet program. Mange deltakere forbedret også norskferdighetene sine gjennom deltakelsen i Jobbsjansen. Ved å sammenligne norsknivå ved oppstart av Jobbsjansen med norsknivå ved avslutning av Jobbsjansen, finner vi en tydelig utvikling mot høyere norsknivå hos deltakerne. Ved avsluttet Jobbsjansedeltakelse, var det kun 5 prosent av deltakerne som hadde norskferdigheter på nivå A1 eller lavere, mot 24 prosent før oppstart. Andelen av deltakerne som befant seg på nivå B2 eller B1, mer enn fordoblet seg: fra 31 til 65 prosent.

Stadig bedre rammevilkår

Fra 2017 og frem til 2019 har de økonomiske rammevilkårene innenfor ordningen blitt stadig bedre, ved at tilskuddsrammen for Jobbsjansen har økt, samtidig som antallet deltakere har vært stabilt. Vi estimerer at tilgjengelige ressurser *per deltaker* har økt med over 40 prosent i perioden. Det er naturlig å anta at dette er en viktig forklaring på stadig bedre resultater i Jobbsjansen. Spesielt fordi forbedrede rammevilkår har blitt kombinert med stadig bedre forutsetninger blant deltakerne, og at majoriteten av prosjektene etter hvert har flere års erfaring med å arbeide innenfor ordningen.

Samtidig er det rimelig å tro at de romslige økonomiske rammene gir anledning til å prioritere kvalitet i oppfølgingen av og tilretteleggingen for deltakerne, slik det med konkludert med i sluttrapporten for evalueringen av Jobbsjansen (Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl, 2019)

Utsikter til fremtidig måloppnåelse

Jobbsjansen del A har de siste årene vært en ordning med stabilt høy måloppnåelse, og analysene gir i liten grad grunnlag for å anbefale konkrete grep på prosjektnivå eller for IMDi del, som kan øke måloppnåelsen ytterligere. Årets individrapportering viser at også grupper som tidligere hadde lavest måloppnåelse i programmet, i større grad har overgang til arbeid og utdanning i 2019. Jobbsjansens tiltak, metoder og arbeidsmåter ser dermed ut til å gi gode resultater for ulike type deltakere. Det tilsier at prosjektene må videreføre det gode arbeidet med individuelt tilpassede løp med tett oppfølging, brukermedvirkning og ressursfokusert veiledning, og dessuten vektlegge høy kvalitet i norskopplæringen og å tilby arbeidspraksis i ordinær virksomhet til så mange som mulig.

Vi peker også på at Jobbsjanseprojektene, som flere andre kvalifiseringsprogrammer, møter utfordringer med at det er et stort gap mellom arbeidslivets krav og deltakernes mulighet til å nå disse kravene. Det er et stort samfunnsproblem hvordan arbeidslivet skal kunne dra nytte av de ressursene voksne innvandrere med begrensede formelle kvalifikasjoner har, og utfordringen kan ikke løses av Jobbsjansen alene. Å sluse deltakere som vil ha utbytte av det, over i formell opplæring, vil være et viktig grep. I den grad Jobbsjanseprojektene kan gjøre noe med kravene til norskerferdigheter som stilles, måtte det være å gå i dialog med arbeidsgivere, herunder egen kommune, for å bistå dem med å stille krav til norskerferdigheter (og ev. andre kvalifikasjoner) som er tilpasset de arbeidsoppgavene som ligger til ulike stillinger. IMDi kan bistå prosjektene med veiledning og peke på gode eksempler, samt jobbe videre med problemstillingen i sitt øvrige arbeid rettet mot arbeidsgivere.

Til slutt gjentar vi noen av anbefalingene fra følgeevalueringen av Jobbsjansen. For det første oppfordrer vi IMDi til å sette søknadsfrist og tildele midler tidligere på året. Grunnen til det er at både nye og svært erfarne prosjekter år etter år opplever usikkerhet knyttet til hvorvidt de får midler - og hvor mye, og mange prosjekter velger å vente med å rekruttere deltakere til dette er avklart. For det andre mener vi at den forholdsvis høye bevilgningen som har kommet Jobbsjansen del A til gode de siste årene, må føre til at flere deltakere, og gjerne også flere kommuner, deltar i Jobbsjansen.

Jobbsjansen del B – Hovedfunn

I perioden 2017-2019 har IMDi, etter søknad, tildelt fylkeskommuner tilskudd til å etablere og videreutvikle tilbud med grunnskoleopplæring på videregående skoler. Ordningen var en del av Jobbsjansen disse årene, del B, men fra og med 2020 har fylkeskommunene overtatt ansvaret for tilbudet, og for finansieringen av det.

Hovedmålet med Jobbsjansen del B var i 2019 å bidra til bedre gjennomføring i videregående opplæring. Målgruppen var innvandrerungdom i alderen 16-24 år med rett til videregående opplæring, men som hadde behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne gjennomføre videregående opplæring.

Færre elever på ordningen

I perioden mellom 2017 og 2019, var det for Jobbsjansen del B knyttet resultatkrav til økning i antall deltakere. Deltakertallet skulle doubles, og kravet ble overoppfylt, ved at ordningen gikk fra 481 deltakere i 2017, til 1201 deltakere i 2019. Gjennom individrapporteringen for skoleåret 2019/20, finner vi imidlertid at det har vært en reduksjon til 985 deltakere i 2020. Vi trekker i rapporten frem at nyrekrutteringen av deltakere har falt betydelig, fra 1 187 nye deltakere i 2019, til 307 deltakere i 2020. Fra 1.1.2020 ble ordningen som nevnt overført til fylkeskommunene. Det er usikkert for oss om nedgangen i deltakerantall skyldes overføringen av det organisatoriske ansvaret, fra IMDi til fylkeskommunene, eller om forklaringen ligger i stadig lavere ankomsttall for innvandrere i målgruppen for tilbudet, de siste årene.

Høy overgangsandel til videregående opplæring

I skoleåret 2019/20 var det 852 deltakere som avsluttet sin deltakelse i Jobbsjansen del B. Når vi holder deltakere med «ukjent» hovedaktivitet utenfor beregningene, finner vi at 93 prosent startet med videregående opplæring etter å ha avsluttet sin deltakelse i kombinasjonstilbudet. Dette er nøyaktig samme overgangsandel til videregående opplæring som i perioden 2017-2019.

Område 1 – Hovedfunn

Målgruppen for Område 1 er deltakere som har gjennomført et tre-årig introduksjonsprogram, og som har behov for å forlenge kvalifiseringsløpet med ytterligere ett år for å gå over til arbeid eller utdanning. Ordningen var i 2017 og 2018 del av Jobbsjansen (del C). Fra og med 2019, som denne rapporten tar for seg, var ordningen én av fem deler som kommunene kunne søke om tilskudd til fra IMDi, for å utvikle kommunale integreringstiltak.

Nedgang i antall deltakere og prosjekt

Område 1 (under daværende navn «Jobbsjansen del C») startet opp i 2017. Fra oppstartsåret til 2018 var det en tydelig økning i både antallet prosjekt og antallet deltakere. Mellom 2018 og 2019 ser vi en nedgang på begge disse områdene. Antallet prosjekt falt fra 20 til 13, mens antallet deltakere falt fra 233 til 165. Kun 79 personer avsluttet sin deltakelse i Område 1 i løpet av 2019.

Svakere resultat i ordningen

I 2017 og 2018 hadde daværende Jobbsjansen del C, i likhet med Jobbsjansen del A, et resultatkrav på overgang til arbeid eller utdanning. Dette er ikke lenger tilfellet i 2019, men «måloppnåelsen» vektlegges likevel i denne rapporten.

Resultatene ble betydelig dårligere fra 2018 til 2019. I 2019 var det 25 prosent av deltakerne som gikk over til lønnet arbeid ved avslutningen av programmet, mens 23 prosent startet opp på videregående opplæring. Ingen deltakere hadde overgang til høyere utdanning. Til sammen var det 48 prosent som gikk til arbeid eller utdanning, 12 prosentpoeng lavere enn i 2018.

Fall i måloppnåelse, en konsekvens av svakere forutsetninger hos deltakergruppen?

Dersom man sammenligner deltakernes bakgrunn i 2019 med foregående år, på forhold som utdanningsbakgrunn, norskferdigheter eller opprinnelsesland, er det ingen åpenbare forskjeller som kan forklare fallet i måloppnåelse mellom årene.

Fra 2017/18 til 2019 ser vi imidlertid en tydelig økning i bruken av to spesifikke tiltak innenfor Område 1. Bruk av tiltaket «norsk i grunnskoleopplæring» økte betydelig – fra å bli tilbudt 6 prosent av deltakerne i 2017/18, til 43 prosent i 2019. Tiltaket «grunnskole for voksne» gikk fra å tilbys 23 prosent av deltakerne i 2017/18, til 48 prosent i 2019. Samtidig ser vi en tydelig nedgang i bruken av tiltaket «videregående opplæring»; fra 31 til 14 prosent. Utviklingen i tiltaksbruk kan være et tegn på at deltakergruppen i 2019 har noe svakere forutsetninger enn i 2017/18, og at prosjektene har sett et behov for å kvalifisere deltakerne på et mer grunnleggende nivå enn tidligere.

Overgang til grunnskoleopplæring eller videre kvalifisering etter deltakelse i ordningen, som gjerne er et naturlig utfall for personer med ytterligere kvalifiseringsbehov, er ikke måloppnåelsesgivende.

Kapittel 1: Bakgrunn for ordningen og undersøkelsen

I denne rapporten sammenfatter vi funnene fra individrapporteringer for Jobbsjansen del A og B, samt Område 1 i tilskuddsordningen Utvikling av kommunale integreringstiltak for 2019. Sistnevnte var i perioden 2017-2018 del av Jobbsjansenordningen, og het da del C.

Om ordningene

Jobbsjansen er et kvalifiseringsprogram for hjemmeværende innvandrerkvinner som har behov for grunnleggende kvalifisering. Det overordnede målet er å øke hjemmeværende innvandrerkvinnens deltakelse i arbeidslivet eller i utdanning. Ordningen er regulert som en søkbar tilskuddsordning, og forvaltes av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Kommuner kan søke om tilskudd til del A og Område 1, mens fylkeskommuner var mottakere av tilskudd til del B.

Forløperen til Jobbsjansen, Ny Sjanse, ble etablert i 2005 som en del av regjeringens satsing mot fattigdom. Siden den gang har både målgrupper og innretning blitt endret flere ganger. I 2017 og 2018 var ordningen innrettet med tre deler, med hvert sitt regelverk og hver sine målgrupper. De tre delene var:

- ◆ Del A) Kvalifiseringsprosjekt for hjemmeværende innvandrerkvinner
- ◆ Del B) Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom, og
- ◆ Del C) Forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram

I 2019 ble del C flyttet inn i en annen ordning, der det gis tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak. Det som tidligere var del C i Jobbsjansen, er nå kalt «Område 1 (Forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram)». Det er fremdeles IMDi som forvalter ordningen, og mye er likt som da tilskuddet var en del av Jobbsjansen.

Bevilgningen til Jobbsjansen var i 2019 historisk høy. Selv om del C ble flyttet ut av ordningen, økte bevilgningen til del A og del B med 30 millioner kroner til sammen, sammenlignet med 2018. Tilskudd til Jobbsjansen beløp seg dermed til totalt 150 millioner kroner. Bevilgningen til område 1 (gamle del C), lå imidlertid på samme nivå som i 2018, det vil si 20 millioner kroner. Samlet sett betyr det altså at bevilgningen til prosjektene som denne rapporten handler om, beløper seg til hele 170 millioner kroner.

En annen endring i ordningen som det er verdt å nevne, er at IMDi, fra og med 2020, ikke har ansvar for Jobbsjansen del B lenger. Tilskuddsmidlene er overført fylkeskommunene som rammetilskudd. Selv om det ikke har betydning for analyser av individ- og prosjektrapporteringer for 2019, betyr det at det er fylkeskommunene, og ikke IMDi, som har ansvar for videreutviklingen av tilbudet i årene framover.

I 2019 var hovedtrekkene ved hver av de tre delene slik:

Del A retter seg primært mot innvandrerkvinner i alderen 18-55 år, som ikke er omfattet av andre ordninger. Hjemmeværende innvandrerkvinner med overgangsstønad som hovedinntektskilde, samt personer i målgruppen som har vært deltakere i introduksjonsprogram etter introduksjonsloven, kan også omfattes av Jobbsjansen del A. For sistnevnte gruppe forutsettes det at det er gått minst to år siden deltakerne fullførte eller mistet retten til introduksjonsprogram.

Hovedmålet med del A er å øke sysselsettingen blant hjemmeværende innvandrerkvinner som står langt fra arbeidsmarkedet og som har behov for grunnleggende kvalifisering. Hjemmeværende kvinner har, siden opprettelsen av Jobbsjansen vært en prioritert målgruppe, men tidligere kunne kommunene også få tilskudd for tilbud til ungdom og sosialhjelpsmottakere. Disse er ikke lenger i målgruppen. (Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl 2017). I 2017 ble det tildelt 57,2 millioner kroner til prosjekter i del A og 64,8 millioner kroner i 2018. (Lerfaldet og Skutlaberg, 2018) I 2019 ble det tildelt 80,3 millioner kroner til del A.

Del B skal bidra til at ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har et tilstrekkelig faglig grunnlag, herunder norskferdigheter, til å få tilstrekkelig læringsutbytte av den ordinære opplæringen, skal få et tilbud som gir dem bedre forutsetninger for å fullføre videregående opplæring. Målgruppen var innvandrerungdom i alderen 16-24 år med behov for mer grunnskoleopplæring for å gjennomføre videregående opplæring. Rundskrivet presiserte at ungdom i grunnskolealder som har rett og plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven (oppl.) § 2-1 ikke omfattes av Jobbsjansen.

Det var fylkeskommunene som kunne søke og få prosjektmidler til å etablere og videreutvikle tilbud med mer grunnskoleopplæring til målgruppa. Rundskrivet ga sterke føringer på at tilbudene skulle organiseres ved en videregående skole, og burde ha minst 15 deltakere. Det ble også forutsatt at fylkeskommunene samarbeidet med aktuelle kommuner samt kommunale, fylkeskommunale og statlige sektormyndigheter, og at tilbudet inngikk i et planmessig utviklingsarbeid og tverretatlig samarbeid. I 2017 ble det tildelt 26,3 millioner kroner til prosjekter i del B. Tildelingen økte til 34,8 millioner kroner i 2018, og til hele 70,0 millioner kroner i 2019.

Område 1 i tilskuddsordning for utvikling av kommunale integreringstiltak gir kommuner mulighet til å søke om tilskudd for å tilby ett ekstra år med kvalifisering til personer som har deltatt i introduksjonsprogram i tre år, og som har behov for mer kvalifisering. Formålet med ordningen er å øke kvaliteten og bedre resultatene i kommunenes integreringsarbeid med sikte på å få målgruppen ut i arbeid eller utdanning. Det ble tildelt 10,8 millioner kroner til prosjekter i del C i 2017, og 19,8 millioner kroner i 2018. I 2019 ble det satt av 20 millioner kroner til denne typen prosjekt.

Gjennomføring av undersøkelsen

Analysene i denne rapporten bygger i hovedsak på datamateriale samlet inn gjennom individrapporteringer fra Jobbsjansen del A, Jobbsjansen del B og Område 1, for rapporteringsåret 2019, og skoleåret 2019/20 for Jobbsjansen del B. Vi har i tillegg fått tilgang på prosjektenes tilskuddsrapporteringer, som både har gitt kontekstuell informasjon, og vært en viktig kilde i analysen av de gode resultatene i del A. I noen tilfeller sammenligner vi tallene med foregående år, og da har vi tatt utgangspunkt i de publiserte rapportene for disse årene.

Individrapporteringen baserer seg på undersøkelser sendt ut til de enkelte prosjekt. Prosjektene ble bedt om å fylle ut et rapporteringsskjema for hver deltaker som var en del av ordningen i 2019 eller skoleåret 2019/20 (del B). Det ble rapportert både på deltakere som hadde fullført sin deltakelse og dem som ikke hadde fullført programmet. For sistnevnte deltakergruppe, ble det gitt et mer begrenset rapporteringsskjema.

For Jobbsjansen del A og Område 1, har rapportørene vært ansatte i de enkelte kommuner eller bydeler som er ansvarlig for prosjektene. På Jobbsjansen del B er det ansatte på fylkesnivå, eventuelt på de enkelte lærestedene, som har stått for rapporteringen.

Datainnsamlingen ble gjennomført ved at kontaktpersoner i de enkelte prosjekt ble tilsendt invitasjon til undersøkelsen med en medfølgende lenke til en web-basert spørreundersøkelse. Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av spørreundersøkelses-softwaren Confirmit.

Underveis i innsamlingsperioden ble prosjektlederne påminnet flere ganger om rapporteringen. I hver påminnelse ble det oppgitt hvor mange rapporteringer prosjektene hadde levert. Det samme ble gjort før undersøkelsene ble stengt for ytterligere rapporteringer. Vi kan ikke garantere at prosjektene har levert rapporteringer for alle deltakerne sist rapporteringsår, men de har fått gjentatte muligheter til å sikre samsvar mellom innrapportert og reelt antall deltakere.

Individrapporteringene er ikke samtykkebasert, men deltakerne har mulighet til å reservere seg mot behandling av sine personopplysninger. Informasjon om rapporteringen, og muligheten til å reservere seg, ble distribuert til alle deltakerne fra prosjektene de har vært eller er tilknyttet. Svært få deltakere benyttet seg av retten til å reservere seg.

For Jobbsjansen del A og Område 1, ble data samlet inn mellom 29. mai 2020 og 17. august 2020. Sammenlignet med tidligere år, var rapporteringsperioden lengre. Årsaken til dette var behovet for tilpasninger i forbindelse med koronasituasjonen. For Jobbsjansen del B, varte innsamlingsperioden fra 15. september 2020 til 25. november 2020.

Rapporteringsskjemaet varierer mellom ordningene:

For Jobbsjansen del A og Område 1, var rapporteringen delt opp i fem tematiske deler. I del 1 ble prosjektene bedt om å registrere fødselsnummer/DUF-nummer, hvilken kommune og eventuelt Jobbsjanseprojekt deltakeren tilhører/tilhørte, informasjon om når deltakeren startet i Jobbsjansen, og om deltakeren fortsatt var i Jobbsjansen per 31.12.2019.

Del 2 handlet om deltakerens bakgrunn, eksempelvis kjønn, alder, omsorgsforpliktelser, sivilstand og status før oppstart av programmet (hovedinntektskilde, utdanningsnivå, norskferdigheter, arbeidserfaring og arbeidsevne).

Del 3 handlet om hvilke typer tiltak deltakeren hadde deltatt på i programperioden. I del 4 ble prosjektene bedt om å registrere avslutningsårsaker, mens del 5 handlet om vurdering av deltakelse og resultat av programmet. Disse tre avsluttende delene av rapporteringsskjemaet, ble kun stilt dersom deltakeren avsluttet Jobbsjansen i løpet av 2019.

Rapporteringsskjemaet på Jobbsjansen del B var klart mer begrenset. Årsaken til dette er delvis knyttet til måten denne del B er organisert på: ansvaret for deltakerne i Jobbsjansen del B er delt på flere aktører (fylkeskommune, lærested og kommune), noe som kompliserer datainnsamlingsprosessen for det enkelte prosjekt. Så lenge man samler inn personidentifikator (fødselsnummer, DUF-nummer, fiktivt fødselsnummer) vil også data om deltakere i Jobbsjansen del B på sikt bli tilgjengelig gjennom andre registre.¹

Ved siden av personidentifikator har følgende informasjon blitt samlet inn:

- ◆ Målgruppe
- ◆ Fylkestilhørighet
- ◆ Lærested
- ◆ Bostedskommune
- ◆ Oppstartsår- og måned
- ◆ Kjønn
- ◆ Alder
- ◆ Opprinnelsesland
- ◆ Hvorvidt deltakeren har avsluttet sin deltakelse eller ikke
 - Hvis avsluttet
 - Avslutningsår- og måned
 - Årsak til avslutning

Analyser

De kvantitative analysene, som utgjør hovedparten av denne rapporten, er stort sett deskriptive. For de fleste rapporteringsspørsmålene presenteres ordinære frekvenser. På utvalgte rapporteringsspørsmål, krysstabuleres spørsmålene med ulike bakgrunnskjennetegn ved deltakerne. Eksempelvis viser vi hvordan måloppnåelsen varierer med faktorer som utdanningsbakgrunn, botid i Norge og opprinnelsesland/sted.

Antallet deltakere er betydelig lavere på Område 1 sammenlignet med Jobbsjansen del A. Av denne grunn går vi i denne rapporten ikke like detaljert inn i datamaterialet for førstnevnte ordning. I noen tilfeller har vi også vært nødt til å omkategorisere rapporteringsspørsmålene, for å få nok antall deltakere i de ulike kategoriene til å kunne framstille dataene.

De siste årene har rapportene som baserer seg på individrapporteringen, inkludert en multivariat logistisk regresjonsanalyse, som for Jobbsjansen del A har forsøkt å forklare hva som skaper måloppnåelse i ordningen. For 2017/18-kohortene, var denne analysen en del av den avsluttende rapporten i følgeevalueringen av Jobbsjansen, som ideas2evidence gjennomførte i tidsrommet 2017-

¹ For eksempel VIGO og Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB)

19. Denne rapporten inkluderte i tillegg avanserte kvantitative analyser på «tiltaks pakker» innenfor Jobbsjansen del A.

Også i årets rapport har det blitt gjennomført en slik regresjonsanalyse. Som vi kommer nærmere inn på senere i rapporten, har imidlertid kombinasjonen av lavt antall deltakere og gjennomgående høy måloppnåelse, gjort det vanskelig å etablere en modell med spesielt mange signifikante resultat.

Vi har også gjennomført tiltakspakkeanalyser i forbindelse med utarbeidelsen av denne rapporten. Det viste seg imidlertid at det lave antallet avsluttede deltakere, produserte analyser som ikke var like tydelige som i 2017/18. Av den grunn har vi valgt å ikke presentere dem nærmere i denne rapporten.

Rapportens oppbygning

Rapporten er delt inn i tre overordnede kapitler. Et kapittel for hver ordning (Jobbsjansen del A, Jobbsjansen del B og Område 1).

Kapitlet som omhandler Jobbsjansen del B, er forholdsvis kort. Her presenterer vi utviklingen i elevtall over ordningens levetid. Vi ser også på hva hovedbeskjeftigelsen til de avsluttede elevene er, totalt sett, og fordelt på ulike kjennetegn ved elevene.

Kapitlene for Jobbsjansen del A og Område 1, er forholdsvis like i sin oppbygning. De starter begge med et delkapittel som ser nærmere på de ulike prosjektene som var en del av de to ordningene i 2019. Vi presenterer kort prosjektene og hvilke kommuner de er tilknyttet. I tillegg presenteres utviklingen i antall deltakere over tid.

I delkapittel to gjennomgår vi sammensetningen av deltakergruppen i ordningen. Her er både deltakere som avsluttet programmet i løpet 2019, samt deltakere som ble med videre til 2020, inkludert. Vi presenterer ikke bare deskriptive tall på sammensetningen av deltakergruppen, men også hvordan bakgrunnskjenne tegn samvarierer med andre deskriptive faktorer.

Etter dette beskriver vi innholdet i programmene, hvordan tiltak er satt sammen i programmene, og hvilke typer deltakere som får hvilke typer tiltak.

Vi vender deretter oppmerksomheten til resultatene av ordningene i 2019. Denne delen er basert på deltakerne som avsluttet sin deltakelse i løpet av året. Vi gjennomgår avslutningsårsaker, fraværsandeler og hvilke typer arbeid de som fikk arbeid, gikk til. Vi ser også på hva deltakere som ble overført til videre deltakelse og deltakere som avbrøt deltakelsen, endte opp med etter avsluttet program. I tillegg gjennomgår vi utviklingen til deltakerne med tanke på norskferdigheter, hovedinntektskilde og andre mål for programdeltakelsen.

I avslutningen av hvert kapittel om de ulike delene, gjennomgår vi måloppnåelsen i ordningene. Vi ser her på hvordan måloppnåelsen varierer med bakgrunnskjenne tegn ved deltakerne, tiltak og andre forhold ved programmet.

Kapitlet for Jobbsjansen del A inkluderer i tillegg et kapittel hvor de gode resultatene i ordningen diskuteres nærmere.

Dersom ikke noe annet er angitt, er kilden til de forskjellige analysene individrapporteringen for 2019, eller individrapporteringer fra foregående år.

Kapittel 2: Jobbsjansen del A

Jobbsjansen del A har som mål å øke sysselsettingen blant hjemmeværende innvandrerkvinner som står langt fra arbeidsmarkedet og som har behov for grunnleggende kvalifisering. Målet skal nås ved å tilby individuelt tilpassete program som styrker deltakernes kvalifikasjoner for å få en varig tilknytning til arbeidslivet, og dermed bli økonomisk selvhjulpne. Deltakerne skal under kvalifiseringsløpet få stønad etter modell av introduksjonsordningen.² Videre er det et mål at Jobbsjansen skal bidra til overførbar kunnskap og kunnskapsutvikling, og dette skal skje i samarbeid mellom IMDi og kommunene.

Rundskrivene angir retningslinjer både for deltakernes løp og for kommunens systematiske arbeid. Prosjektene skal f.eks. vektlegge tidlig utplassering av deltakere på ordinære arbeidsplasser, og vurdere å tilby utdanningsrettede løp med grunnskole, elementer av yrkesrettet fagopplæring eller øvrig videregående opplæring ved behov. Videre skal kommunene jobbe systematisk med å utvikle individuelle kvalifiseringsprogram, med å etablere samarbeid med relevante eksterne parter, med å sikre bruk av arbeidsmarkedskompetanse i arbeidet, og jobbe på en måte som sikrer at Jobbsjansen ses i sammenheng med øvrig utviklingsarbeid i kommunen. Deltakerne skal motta stønad på minimum 1G, som kommunen kan finansieres med tilskuddet.

Programmets innretning ble betydelig endret i 2016 og 2017, men etter dette er det kun mindre presiseringer som er foretatt. Jobbsjansen del A har de siste årene hatt svært gode resultater, og har overoppfyllt resultatkrav satt av ansvarlig departement. I 2019 ble det tildelt 80,3 millioner kroner til kvalifiseringsprosjekt for hjemmeværende innvandrerkvinner.

Om prosjektene

I 2019 var det til sammen 31 unike Jobbsjansenprosjekt, fordelt på 24 forskjellige kommuner (Oslo er her forstått som én kommune, selv om prosjektene er på bydelsnivå). Dette er på linje med antallet prosjekt i 2018, men litt færre enn i 2017.

² Deltakere med overgangsstønad mottar denne uavkortet.

Tabell 1: Kommuner med Jobbsjansen del A i 2019 (og eventuelt foregående år)

Sted	Prosjekt i 2019	Prosjekt i 2018?	Prosjekt i 2017?	Sted	Prosjekt i 2019	Prosjekt i 2018?	Prosjekt i 2017?
Asker	Ja	Ja	Ja	Nordstrand	Ja	Ja	Ja
Bergen	Ja	Ja	Ja	Notodden	Ja	Ja	Nei
Bjerke	Ja	Ja	Ja	Oslo Vest ³	Ja	Ja	Ja
Bærum	Ja	Ja	Ja	Sagene	Ja	Ja	Ja
Bømlo	Ja	Ja	Ja	Sandefjord	Ja	Ja	Ja
Fjell	Ja	Nei	Ja	Sarpsborg	Ja	Ja	Ja
Gjøvik	Ja	Ja	Ja	Skedsmo	Ja	Ja	Ja
Grorud	Ja	Ja	Ja	Sortland	Ja	Nei	Nei
Grünerløkka	Ja	Ja	Ja	Steinkjer	Ja	Ja	Ja
Hadsel	Ja	Ja	Ja	Stovner	Ja	Ja	Ja
Kristiansund	Ja	Ja	Ja	Søndre Nordstrand	Ja	Ja	Ja
Lenvik	Ja	Nei	Nei	Trondheim	Ja	Ja	Ja
Lyngdal	Ja	Ja	Ja	Ullensaker	Ja	Nei	Nei
Lørenskog	Ja	Ja	Ja	Ullensvang	Ja	Nei	Nei
Molde	Ja	Ja	Ja	Vennesla	Ja	Ja	Ja
Moss	Ja	Ja	Nei				

Det var kommunene Fjell, Lenvik, Sortland, Ullensaker og Ullensvang som hadde nye prosjekt i 2019. Utover det som framgår av tabellen, hadde fire kommuner prosjekt i 2018, men ikke i 2019 (Flekkefjord, Hareid og Ulstein, Kristiansand og Ålesund).

De 31 Jobbsjansesprosjektene hadde i 2019 totalt 1 044 deltakere, noe som er omtrent på linje med antallet deltakere på Jobbsjansen del A i 2017 (1 040 deltakere) og 2018 (974 deltakere).⁴

Det er en del deltakere i Jobbsjansen som startet sin deltakelse for flere år siden. Ordning A er i utgangspunktet estimert til inntil to års varighet. Det er imidlertid anledning til å utvide programtiden med inntil ett år om nødvendig, mens deltakere som har lite skolegang kan få inntil fire års program.⁵

Deltakerne som avsluttet Jobbsjansen i løpet av 2019, hadde i gjennomsnitt vært en del av ordningen i 11,4 måneder, fra oppstart til utskrivning. I 2018 var gjennomsnittlig tid i programmet 16,7 måneder for ordning A. Det er med andre ord klart mer effektiv gjennomstrømning nå, sammenlignet med tidligere.

Tabell 2: Hvilket år begynte deltakeren i Jobbsjansen?

Oppstartsår	Andel
2019	47 %
2018	37 %
2017	11 %
2016	4 %
2015 eller tidligere	1 %
N	1 044

Tabell 2 viser hvilket år deltakerne begynte i Jobbsjansen. Året for oppstart av deltakelse, vises i venstre kolonne. Tallene er basert på alle som deltok i Jobbsjansen i 2019, ikke bare dem som avsluttet i løpet av året.

³ Nordre-/Vestre Aker, Frogner, Ullern

⁴ Deltakertallene inkluderer både aktive deltakere, og deltakere som ble utskrevet i løpet av året.

⁵ Kilde: <https://www.imdi.no/sysselsetting-og-arbeidsliv/jobbsjansen/> [lastet ned: 18.06.19]

Det er enkelte deltakere som har en fartstid i programmet som går utover to års varighet. Den klare majoriteten har imidlertid startet de siste årene, spesielt i 2019. Det at en såpass høy andel deltakere kom inn i programmet i 2018 eller 2019, og derfor har hatt forholdsvis kort tid i programmet, fører til at antallet *utskrevne* deltakere, er lavt i 2019. Kun 374 deltakere avsluttet Jobbsjansen del A i løpet av 2019.

Om deltakerne

I dette delkapittelet ser vi nærmere på *hvem* deltakerne i Jobbsjansen er. Ved siden av å presentere rene frekvenser, som for eksempel deltakernes norskferdigheter ved oppstart, vil vi også vise hvordan frekvensene varierer med andre karakteristika: Eksempelvis om norskferdighetene varierer med botid i Norge. Analysene i dette kapittelet vil vi ta med oss videre inn i diskusjonen av måloppnåelse, som kommer senere i rapporten.

Vi vektlegger nasjonale tall for Jobbsjansen del A, og vil ikke framstille data på prosjektnivå. I dette kapittelet beskriver vi ellers sammensetningen av alle deltakerne i 2019, enten de sluttet i løpet av året eller ble med videre i 2020.

Hovedmålet med Jobbsjansen del A, er å øke sysselsettingen blant *hjemmeværende innvandrerkvinner*. Naturlig nok er de aller fleste deltakerne på Jobbsjansen del A, nettopp kvinner. Kvinnene utgjør 98,9 prosent av deltakergruppen, men i 2019 var det også 12 menn som deltok i ordningen. Disse mennene er fordelt på seks ulike prosjekt⁶. Ettersom antallet menn er såpass lavt, vil vi ikke presentere analyser som bryter tall ned på kjønn, i resten av rapporten. Mennene er inkludert som del av tallgrunnet i alle etterfølgende analyser.

Tabell 3: Deltakernes alder. Gruppert

Alder	Andel
18-24 år	3 %
25-29 år	14 %
30-34 år	25 %
35-39 år	26 %
40-44 år	17 %
45-49 år	9 %
50 år eller eldre	6 %
N	1059

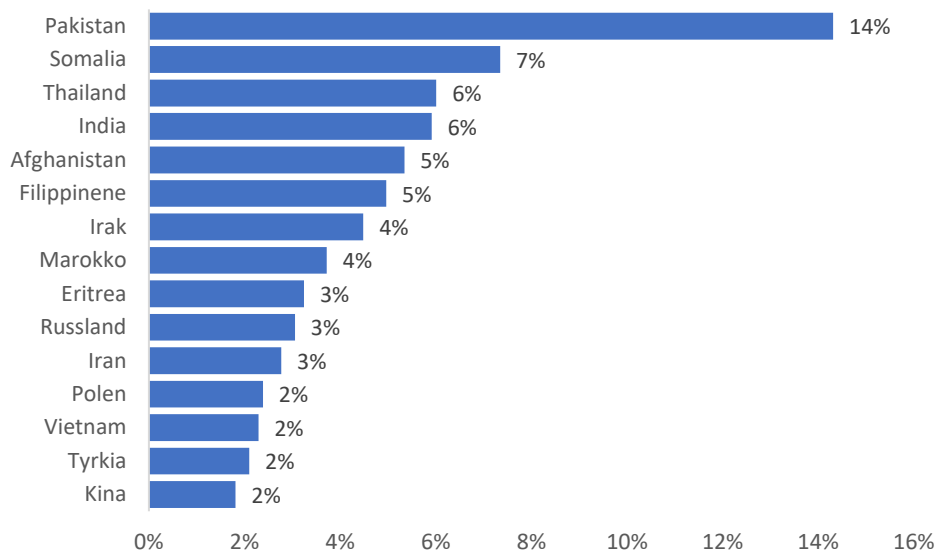
I individrapporteringen for 2017/18-deltakerne, påpekte vi at deltakerne i Jobbsjansen var blitt eldre siden 2016. Den primære årsaken til dette, var utfasingen av ungdommer, som tidligere var en del av Jobbsjansens målgrupper. Sammenligner vi med 2017/18, ser vi at Jobbsjansens deltakergruppe nå er i ferd med å bli yngre igjen. I 2019 var 42 prosent av deltakerne under 35 år, en økning på seks prosentpoeng fra 2017/18.

«Foryngelsen» av Jobbsjansen del A har imidlertid ikke påvirket deltakernes gjennomsnittlige alder ved ankomst til Norge. Den gjennomsnittlige Jobbsjansedeltaker i 2019, var 28,9 år da hun kom til Norge. Tilsvarende tall i 2017/18 for ordning A, var 28,5 år. Det som imidlertid *har* endret seg, er deltakernes botid i Norge. Mens gjennomsnittlig botid i 2017/18 var 9 år, var gjennomsnittlig botid i 2019, 7,6 år.

⁶ Vi har kontrollert om dette skyldes feilrapporteringer, men ut fra deltakernes fødselsnummer kan vi være sikre på at det er menn som har deltatt i ordningen.

Deltakerne i Jobbsjansen del A i 2019 har med andre ord oppholdt seg færre år i Norge før de starter i Jobbsjansen, enn hva vi tidligere har sett i ordningen.

Figur 1: Deltakernes landbakgrunn (kun de 15 vanligste presentert)

Jobbsjansen favner svært bredt når det kommer til deltakernes landbakgrunn. Totalt var 98 forskjellige land representert i ordningen i 2019. I figur 1 over, vises de femten vanligste landbakgrunnene for deltakerne i ordning A. Som man kan se, er det Pakistan som flest deltakere har sin bakgrunn fra, mens nest og tredje vanligste land er Somalia og Thailand. Det var også disse tre landbakgrunnene som var vanligst i 2017/18.

Andelen deltakere med bakgrunn fra Pakistan, har økt med noen prosentpoeng siden 2017/18, men utover dette, er tallene for enkeltland forholdsvis stabile. Det er verdt å merke seg at en land som Syria, som det har kommet mange innvandrere fra det siste tiåret, ikke er representert med spesielt mange deltakere i Jobbsjansen del A. Dette har nok delvis sammenheng med botiden blant deltakerne i ordningen. I 2019 var det rett over 30 000 innvandrere i Norge med bakgrunn fra Syria, men går man tilbake 7,6 år (ref. gjennomsnittlig botid for deltakerne), var antallet innvandrere fra Syria under 1 500 personer⁷.

0,4 prosent av deltakerne oppgis å være født i Norge. Dette er omtrent på samme nivå som i 2016 (0,5 prosent) og 2017/18 (0,3 prosent), men betydelig lavere enn i 2015, da 5 prosent av deltakerne var født i Norge.

⁷ Kilde: SSB-tabell 05184: Innvandrere, etter kjønn, landbakgrunn, statistikkvariabel og år [lastet ned 16.09.2020]

Tabell 4: Deltakernes geografiske bakgrunn. Aggregert, funksjonell inndeling⁸

Opprinnelse	Andel
Afrika sør for Sahara	16 %
Nord-Afrika	6 %
Europa	15 %
Latin-Amerika og Karibia	5 %
Sør-Asia	31 %
Sørøst-Asia	14 %
Vest-Asia	10 %
Asia for øvrig	2 %
N	1 044

Dersom man aggregerer landbakgrunnen opp til et høyere nivå, ser man at flest deltakere har bakgrunn fra Asia og Afrika. 22 prosent av deltakerne har sin opprinnelse fra (nord- eller sør-) Afrika, mens 57 prosent har sin bakgrunn fra et land i Asia. Dette fremstår som en del høyere enn i 2017/18-rapporteringen, men skyldes at vi i årets rapport ikke bruker «Midtøsten» som geografisk kategori. Når man tar høyde for dette er andelen deltakere med opprinnelse fra Asia den samme som i sist rapportering.

Tidligere undersøkelser har vist at omsorgsansvar kan påvirke sannsynligheten for måloppnåelse i Jobbsjansen negativt (Proba 2016, Høgestøl et. al. 2019). Det er derfor relevant å se nærmere på hva slags former for omsorgsansvar deltakerne i Jobbsjansen har, og hvor omfattende dette ansvaret er. I årets undersøkelse, som for 2017/18-rapporteringen, ble det stilt to spørsmål om denne problemstillingen: først spurte vi om hvor mange barn deltakeren har, for så å følge opp med et spørsmål om antallet barn under 18 år⁹.

Tabell 5: Hvor mange barn har deltakeren?

Antall barn	Andel
1	27 %
2	29 %
3	15 %
4	6 %
5	3 %
Flere enn 5	1 %
Deltakeren har ikke barn	19 %
N	1 040

Den klare majoriteten av deltakerne har barn; kun 19 prosent har ikke barn. Såpass mye som en fjerdedel, har tre barn eller flere. For deltakere som hadde barn, ble det også spurt om hvor mange barn *under 18 år* deltakerne hadde omsorgsansvar for.

⁸ Aggregeringen er basert på FNs standardinndeling i «sub-region» for verden, men med enkelte tilpasninger for å ha nok deltakere i alle kategorier.

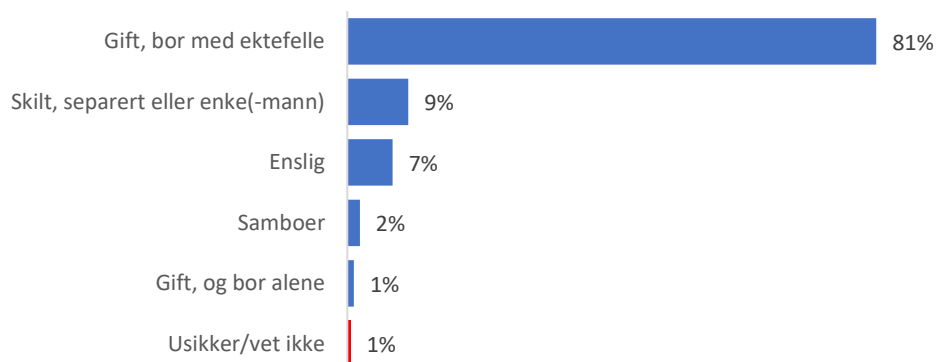
⁹ I 2016-undersøkelsen ble det kun spurt om omsorgsansvar for barn under 12 år.

Tabell 6: Hvor mange barn under 18 år har deltakeren omsorgsansvar for?

Antall barn under 18 deltakeren har omsorgsansvar for	Andel
1	33 %
2	35 %
3	17 %
4	5 %
5	3 %
Flere enn 5	0 %
Deltakeren har ikke omsorgsansvar for barn under 18 år	7 %
N	836

Også her er det en fjerdedel av deltakerne som har omsorgsansvar, men da for barn under 18 år. En tredjedel av ansvar for ett barn, og rett over en tredjedel har ansvar for to barn under myndighetsalder.

Figur 2: Hva er deltakerens sivilstand? N=1044

Den klare majoriteten av deltakerne, er gift og bor med ektefelle. Til sammen gjelder dette rett over 80 prosent av deltakerne. I tillegg er 2 prosent samboer, mens 1 prosent er gift, men bor alene.

Tabell 7: Er deltakeren familiegjenforent med norsk/nordisk statsborger?

Familiegjenforent	Andel
Ja	50 %
Nei	38 %
Usikker/vet ikke	12 %
N	1 044

Halvparten av deltakerne oppgis å være familiegjenforent med norsk/nordisk statsborger. Denne andelen har økt over tid, fra 36 prosent i 2016, til 43 prosent i 2017/18, og nå altså 50 prosent i 2019.¹⁰ Det betyr også at en stadig større del av deltakergruppa kan antas å ha relativt sterke tilknytninger til det norske samfunnet.

¹⁰ Alle tallene som her oppgis, er for kvinner. Andelen familiegjenforente var lavere hos menn i 2016 og 2017/18. Merk for øvrig at analyser av både 2017/18-, og 2019-kohortene, viser at det ikke er forskjell i måloppnåelse avhengig av om man er familiegjenforent eller ikke. Merk også at ektefellene til deltakerne selvsagt kan ha opprinnelse fra et annet land enn Norge/Norden, selv om han har norsk eller nordisk statsborgerskap.

Deltakernes økonomiske situasjon, utdannings- og arbeidslivserfaring

I denne delen av kapittelet konsentrerer vi oss om hvilken situasjon deltakerne i Jobbsjansen var i ved oppstart av programmet. Vi tar for oss kilde(r) til livsopphold, utdanningsnivå, norskferdigheter og arbeidslivserfaring.

Tabell 8: Hva var hovedinntektskilden til livsopphold for deltakerne før oppstart i Jobbsjansen?

	2017/18	2019
Forsørget av familie/andre	74,5 %	79,6 %
Introduksjonsstønad	0,4 %	0,5 %
Sosialhjelp	7,2 %	3,0 %
Overgangsstønad	9,0 %	8,0 %
Annen	2,9 %	1,6 %
Tiltakspenger	2,0 %	1,8 %
Arbeid/selvforsørget	1,8 %	3,1 %
Andre offentlige stønader	1,2 %	1,2 %
Vet ikke	1,0 %	1,2 %
N	1 492	1 044

Når det gjelder hovedinntektskilden til livsopphold før oppstart i Jobbsjansen, ser vi at nesten 80 prosent av deltakerne ble forsørget av familie/andre før oppstart, fem prosentpoeng høyere enn i 2017/18.

I utgangspunktet er hjemmeværende kvinner som er avhengige av sosialhjelp, ikke i målgruppen for Jobbsjansen. I 2019 var det likevel 3 prosent av deltakerne som kom inn på ordningen med dette som hovedinntektskilde. Her har det imidlertid vært en tydelig endring over de siste årene. I 2017/18 var tilsvarende andel rett over 7 prosent, mens nesten en tredjedel av deltakerne kom inn i programmet med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold i 2016. Dette er i tråd med ønsket politikk rundt utvelgelse av deltakere til Jobbsjansen.

Det ser altså ut som om føringene fra IMDi knyttet til målgrupper som skal ekskluderes fra ordningen, stort sett følges. Tidligere rapporter om Jobbsjansen har vist at deltakere som kommer inn i Jobbsjansen med sosialhjelp som hovedinntektskilde, generelt har lavere måloppnåelse enn andre deltakere. Vi vil senere i *denne rapporten* se at dette også er tilfellet for 2019. Utviklingen mot stadig færre sosialhjelpsmottakere i Jobbsjansen, er nok en av de viktigere årsakene til de stadig bedre resultatene i ordningen.

8 prosent av deltakerne hadde overgangsstønad som hovedinntektskilde før oppstart. Overgangsstønad er en tidsbegrenset ytelse som skal bidra til å sikre inntekten til personer som er alene om omsorgen for barn¹¹.

Få deltakere var selvforsørget før oppstart i Jobbsjansen, andelen er allikevel noe høyere enn i 2017/18. Dette er, i likhet med deltakere som mottar sosialstønad, strengt tatt ikke ment som en målgruppe for Jobbsjansen.

¹¹ <https://www.nav.no/familie/alene-med-barn/overgangsstonad> [Lastet ned: 10.11.2020]

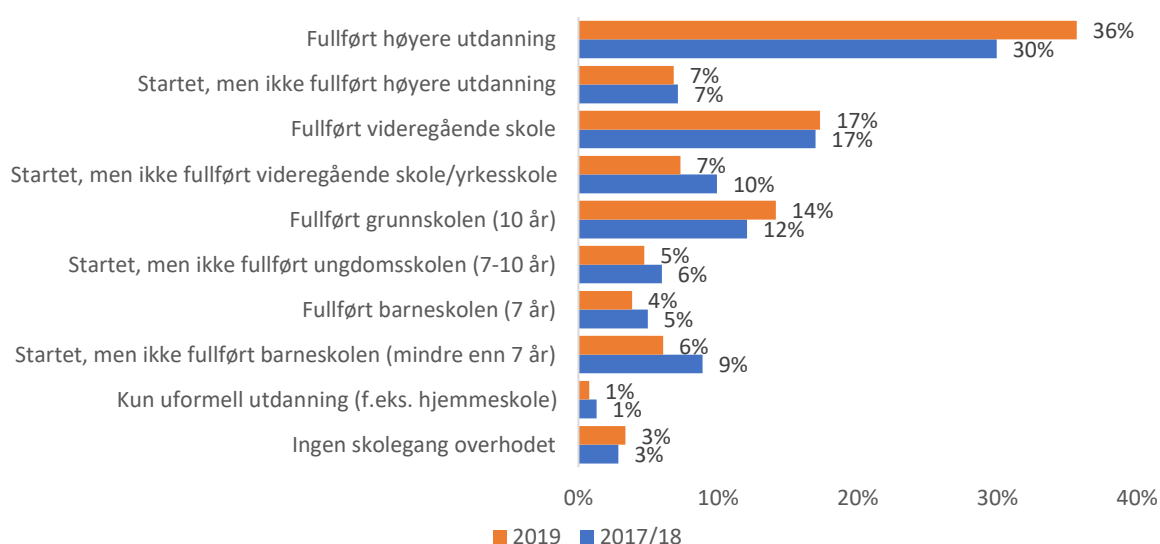
Tabell 9: Antall år med inntektsgivende arbeid

	I opprinnelsesland	I Norge etter fylte 18 år (før henvisning til Jobbsjansen)
Gjennomsnitt	4,8	0,7
N	1 000	1 000
Standardavvik	6,4	1,8

Forholdsvis få deltakere var selvforsørget for oppstart i Jobbsjansen (ref. tabell 8 om hovedinntektskilde). Som vi ser av tabellen over, har deltakerne i gjennomsnitt også begrenset erfaring med inntektsgivende arbeid, både i opprinnelseslandet og i Norge. I kalkuleringen av gjennomsnittet, har vi ekskludert alle deltakerne som var under 18 år når de kom til Norge. I gjennomsnitt hadde deltakerne 4,8 års erfaring med inntektsgivende arbeid fra opprinnelseslandet, og 0,7 års erfaring med inntektsgivende arbeid fra Norge. Disse tallene er forholdsvis like som i 2017/18.

Med andre ord er arbeidslivserfaringen til deltakerne forholdsvis begrenset, men hva slags utdanningsbakgrunn har deltakerne, og hvor godt behersker de språk? Det kommer vi nærmere inn på over de neste par sidene.

Figur 3: Hva var utdanningsnivået til deltakeren før oppstart i Jobbsjansen? N (2019) = 1040, N (17/18) = 1473¹²

Figuren viser hva slags utdanningsnivå deltakerne hadde før oppstart i Jobbsjansen. Vi har inkludert tall for 2017/18. Vi ser at en høy andel av deltakerne i Jobbsjansen del A faktisk har et høyt utdanningsnivå. I 2019 hadde hele 36 prosent av deltakerne fullført høyere utdanning, mens ytterligere 7 prosent hadde startet, men ikke fullført høyere utdanning. Når vi i tillegg ser at 17 prosent har fullført videregående skole, innebærer dette at 60 prosent av deltakerne i 2019 *minst* har fullført videregående utdanning. Denne andelen har økt over flere år, og har økt ytterligere mellom 2017/18 og 2019. Dersom man sammenligner Jobbsjansen 2019 med tidligere års utgave av ordningen, er det tydelig at Jobbsjansen har endret fokus mot å fokusere på kvalifisering av innvandrere med forholdsvis gode forutsetninger for å oppnå arbeid.

¹² Merk følgende: For noen få deltakere, visste ikke rapportørene hvilket utdanningsnivå deltakerne hadde. Disse er holdt utenfor denne analysen. Videre: Høyere utdanning er her definert som universitet eller høyskole, og fullført videregående skole = har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse.

Det er samtidig verdt å nevne at deltakernes utdanningsbakgrunn varierer stort med opprinnelsesland. For eksempel har nesten 90 prosent av deltakerne med opprinnelse fra India, fullført høyere utdanning, mot kun 1,3 prosent av deltakerne med bakgrunn fra Somalia. Det er generelt langt mindre vanlig for deltakere fra Afrika å ha tatt høyere utdanning, sammenlignet med deltakere fra andre verdensdeler.

I rapporteringsskjemaene til deltakere som har lav eller ingen skolegang, ble det rapportert om hvorvidt de kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Jobbsjansen. I rapporteringsskjemaet om deltakerne med en eller annen form for utdanning, ble det rapportert om *hvor* de har utdannelsen sin fra.

Tabell 10: Kunne deltakeren lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Jobbsjansen?

	Deltakere med lav/ingen utdanning
Ja	59 %
Nei	29 %
Usikker/vet ikke	11 %
N	106

Av deltakerne med lav eller ingen skolegang, var det 29 prosent som ikke kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Jobbsjansen. Denne prosentandelen referer til den forholdsvis begrensede gruppen av deltakere med lav eller ingen skolegang. Ser man på *alle* deltakerne i Jobbsjansen 2019, var det 3 prosent som ikke kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart. Dette er på linje med tallene fra 2016 og 17/18.

Tabell 11: Hvor har deltakeren tatt utdanning?

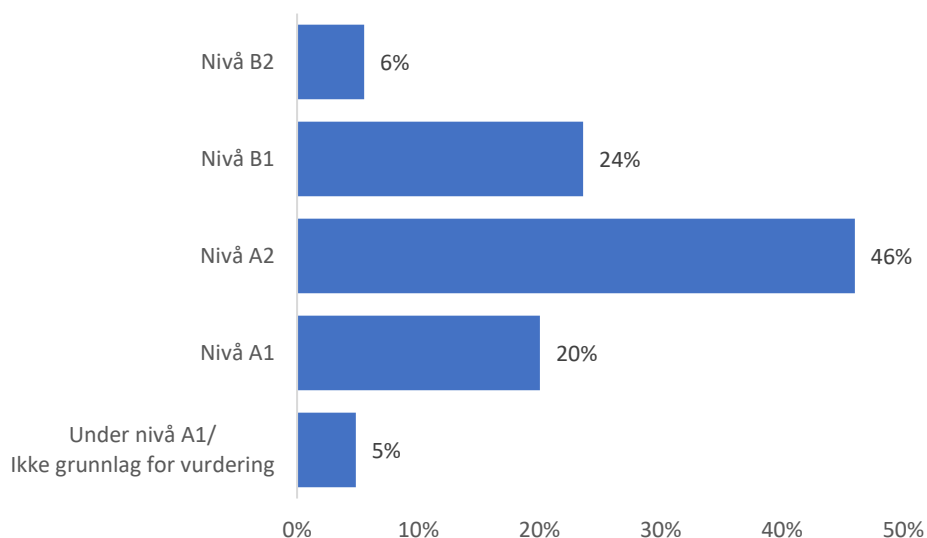
Utdanningsbakgrunn	Andel
Utdanning fra opprinnelsesland (annet land), men ikke fra Norge	90 %
Utdanning fra Norge, men ikke fra opprinnelsesland (annet land)	3 %
Utdanning både fra opprinnelsesland (annet land) og Norge	7 %
N	997

90 prosent av deltakerne som har tatt en eller annen form for utdanning, har tatt denne utdanningen i sitt opprinnelsesland. Det er forholdsvis få som har all sin utdanning fra Norge, mens litt flere har utdanning fra både opprinnelsesland og Norge.

Vi vil nå se nærmere på deltakernes norskferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen. I rapporteringsskjemaet er det to ulike kilder for norskferdigheter. 33 prosent av deltakerne gikk opp til norskprøve i løpet av de to siste årene for deltakelsen i Jobbsjansen startet. For disse deltakerne, har vi hentet inn resultat på norskprøvene. For resterende 67 prosent, har vi bedt om rapportørens vurdering av deltakernes norskferdigheter. I neste figur og etterfølgende analyser, benytter vi en variabel på norsknivå hvor begge de to ulike kildene til informasjon (norskprøver og rapportørens vurdering), er slått sammen. I noen tilfeller har ikke deltakerne fått nivåvurdering, og denne gruppen holdes utenfor etterfølgende analyser hvor norsknivå brukes¹³.

¹³ Denne sammensatte variabelen er konstruert på følgende måte: Fra rapportørens vurderinger, er deltakere vurdert til nivå C1 og C2, kategorisert som B2. Norskprøveresultatene er delt inn på fire ulike prøver. Disse resultatene er slått sammen til én verdi. I tilfeller hvor to ulike nivå kunne ha blitt brukt (f.eks. fordi deltakeren har fått A1 på to delprøver, og A2 på to delprøver, har resultatet på skriftlig fremstilling vært retningsgivende).

Figur 4: Hva var nivået på norskferdighetene ved oppstart i Jobbsjansen? N=1 013

Som vi ser var deltakernes norsknivå ved oppstart, jevnt fordelt på de ulike nivåene. Rundt 5 prosent vurderes å være på hhv. det laveste og det høyeste nivået, rundt 20 prosent vurderes å være på nivå A1 og B1, mens nivå A2 er det vanligste nivået. 46 prosent av deltakerne i 2019 kom inn på Jobbsjansen med et norsknivå som tilsvarer A2. Sammenlignet med 2017/18, er dette en liten forbedring av norsknivå, men forskjellen er ikke betydelig.

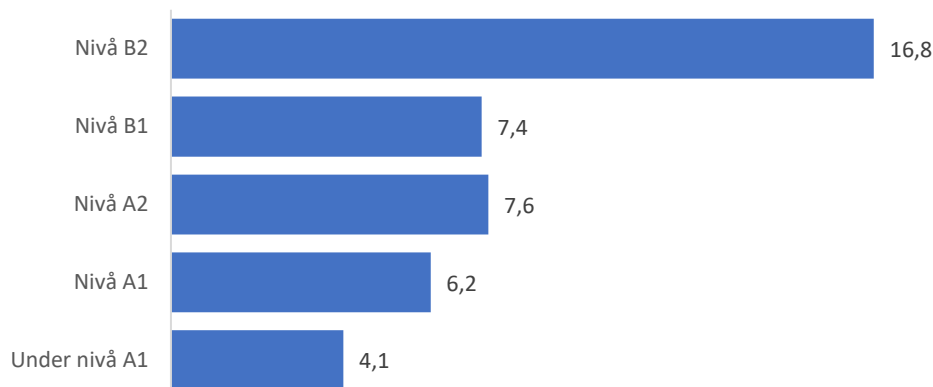
Tabell 12: Nivået på norskferdighetene ved oppstart i Jobbsjansen, fordelt på utdanningsnivå

	Under nivå A1	Nivå A1	Nivå A2	Nivå B1	Nivå B2	N
Ingen skolegang overhodet	18 %	48 %	24 %	9 %	0 %	33
Kun uformell utdanning (f.eks. hjemmeskole)	13 %	13 %	75 %	0 %	0 %	8
Startet, men ikke fullført barneskolen (mindre enn 7 år)	13 %	39 %	42 %	6 %	0 %	62
Fullført barneskolen (7 år)	8 %	26 %	61 %	5 %	0 %	38
Startet, men ikke fullført ungdomsskolen (7-10 år)	8 %	27 %	52 %	13 %	0 %	48
Fullført grunnskolen (10 år)	3 %	20 %	63 %	11 %	3 %	141
Startet, men ikke fullført videregående skole/yrkesskole	4 %	15 %	40 %	29 %	12 %	75
Fullført videregående skole	4 %	18 %	47 %	26 %	6 %	175
Startet, men ikke fullført høyere utdanning	3 %	19 %	41 %	26 %	12 %	69
Fullført høyere utdanning	3 %	16 %	41 %	34 %	7 %	360

Som man kan forvente, varierer norskferdighetene med deltakernes utdanningsnivå. Jo høyere utdanningsnivå, jo bedre norskferdigheter hadde deltakerne da de startet i Jobbsjansen. Det er et tydelig skille mellom dem som har erfaring fra videregående opplæring eller høyere, og dem som kun har fullført grunnskole, eller har mindre utdanning enn det.

Det er verdt å merke seg at noen verdier i tabell 12 kan fremstå som ulogiske, eksempelvis at 9 prosent av deltakerne uten skolegang vurderes til nivå B1 i norskferdigheter. I disse tilfellene er forklaringene stort sett en kombinasjon av lang botid i Norge, og deltakelse i norskopplæring, introduksjonsprogram osv.

Figur 5: Gjennomsnittlig botid i Norge (i år), fordelt på nivået for norskferdighetene ved oppstart i Jobbsjansen. N=1044

Som for 2017/18-kohortene, viser det seg at botid er en viktig forklaring på norskferdigheter, spesielt for B2-nivået. Deltakerne som ble vurdert på dette nivået, har i snitt bodd i Norge i nesten 17 år.

På tross av varierende norskferdigheter, hadde kun et mindretall av deltakerne rett på gratis norskopplæring ved oppstart i Jobbsjansen. 27 prosent hadde slik rett, 66 prosent hadde ikke rett, mens man for 7 prosent av deltakerne var usikre på om deltaker hadde rett eller ikke. Dette er på linje med situasjonen i 2017/18.

Arbeidsevner

Vi vil nå se nærmere på om deltakerne kom inn i Jobbsjansen med nedsatt arbeidsevne, og om deltakerne som avsluttet Jobbsjansen i løpet av 2019, fikk behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet.

Tabell 13: Hadde deltakeren nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet?¹⁴

Ja	6 %
Nei	93 %
Vet ikke	1 %
N	1 044

Et mindretall av deltakerne (6 prosent), hadde nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer ved oppstarten av programmet. Andelen med nedsatt arbeidsevne har falt over tid i Jobbsjansen, fra 13 prosent i 2015, til 11 prosent i 2016, 8 prosent i 2017/18, og nå altså 6 prosent i 2019.

For deltakerne som ble skrevet ut av Jobbsjansen i løpet av 2019, ble det registrert om deltakeren hadde fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet. Hvis

¹⁴ I spørreundersøkelsen ble *rapportørene* bedt om å vurdere hvorvidt deltakerne hadde «nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet». Begrepet ble ikke nærmere operasjonalisert. Arbeids- og sosialdepartementet definerer «nedsatt arbeidsevne» som: «at man av ulike grunner har dårlige forutsetninger for å møte de krav og forventninger som stilles i arbeidslivet» (<https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmarked-og-syssetting/innsikt/arbeidsmarkedstiltak/id86897/>) [lastet ned: 13.06.2017]

dette var tilfellet, ble det også registrert det fastsatte innsatsbehovet. Dette er det eneste spørsmålet i denne seksjonen av rapporten som er begrenset til deltakerne som ble avsluttet i løpet av 2019.

Tabell 14: Har deltakeren fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og i så fall hvilket innsatsbehov ble fastsatt?

	Deltakere utskrevet i løpet av 2019		Deltakere med fastsatt innsatsbehov	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Standard innsats	17	5 %	17	8 %
Situasjonsbestemt innsats	103	28 %	103	49 %
Spesielt tilpasset innsats	90	24 %	90	43 %
Varig tilpasset innsats	1	0 %	1	0,5 %
Nei	131	35 %		
Usikker/vet ikke	32	9 %		
N	374	100 %	211	100 %

«Standard innsats» innebærer at brukeren blir tilbudt generelle tjenester, tilgjengelig for alle brukere. «Situasjonsbestemt innsats» innebærer tiltaksbruk, for eksempel AMO-kurs og arbeidstrening. «Spesielt» eller «varig tilpasset innsats» rettes mot personer med nedsatt arbeidsevne (Proba 2016), men førstnevnte innsatsbehov innebærer en forventning om at brukeren *kan* oppnå arbeid, ved hjelp av egeninnsats og støtte fra NAV¹⁵

Tabellen er delt inn i to deler. Til venstre ser vi antall og andel med fastsatt innsatsbehov, i tillegg til antall og andel som ikke hadde fått behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV, eller hvor man var usikre. Til høyre vises fordelingen mellom ulike innsatsbehov, med utgangspunkt i dem som har fått dette fastsatt.

Vi ser at 35 prosent av deltakerne som avsluttet i løpet av 2019, ikke fikk behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og at man var usikre for 9 prosent av deltakerne. Dette innebærer at 56 prosent av deltakerne hadde fått behovs- eller arbeidsevnevurdering før oppstart. Dette innebærer at en god del av deltakerne har vært i kontakt med NAV-systemet, før de begynner på Jobbsjansen.

I gruppen som hadde fått behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV, hadde rundt halvparten fått fastsatt situasjonsbestemt innsats som innsatsbehov. 43 prosent hadde spesielt tilpasset innsats. 8 prosent hadde standard innsats, mens et lite mindretall, kun 0,5 prosent, hadde varig tilpasset innsats.

Det er interessant at såpass mange deltakere i 2019 har fått spesielt tilpasset innsats fra NAV (26 prosent av alle deltakerne, 43 prosent blant dem med fastsatt arbeidsbehov). Dette innsatsbehovet er som nevnt rettet mot personer med nedsatte arbeidsevner, og andelen med slik status er noe høyere i 2019 enn for 2017/18. Vi vil senere se at måloppnåelsen til denne gruppen er god, men at de i noe større grad arbeider med reduserte stillingsprosjenter.

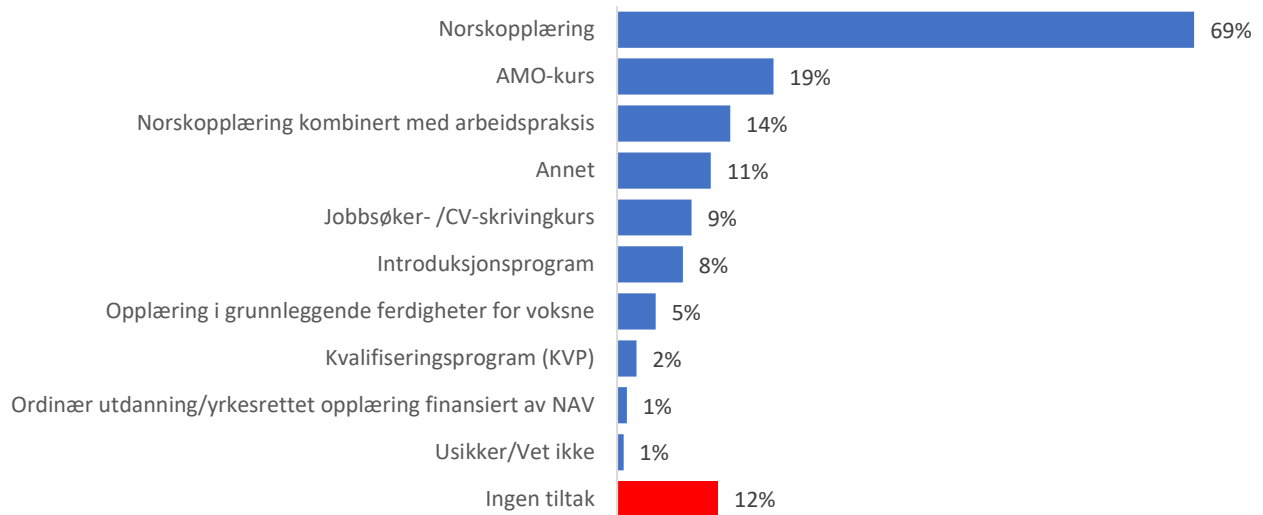
Arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak før henvisning til Jobbsjansen

Helt til slutt i den deskriptive gjennomgangen av deltakergruppen i Jobbsjansen 2019, vil vi se nærmere på hvilke typer arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak deltakerne hadde før

¹⁵ Meld. St. 46 (2012–2013) «Flere i arbeid»

henvisning til Jobbsjansen. Dette var et flervalgsspørsmål; derfor summerer ikke prosentandelen til hundre.

Figur 6: Hvilke typer arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak har deltakeren hatt før henvisning til Jobbsjansen? Flervalgsspørsmål

Norskopplæring var det klart vanligste foregående opplæringstiltaket blant deltakerne før henvisning til Jobbsjansen; 69 prosent hadde mottatt et slikt tilbud før oppstart. 19 prosent hadde gått på AMO-kurs, mens 14 prosent hadde fått norskopplæring kombinert med arbeidspraksis. Det var enkelte deltakere som hadde mottatt både ordinær norskopplæring og norskopplæring kombinert med arbeidspraksis, men også en god del deltakere som kun hadde mottatt ett av disse tiltakene. Til sammen er det 75 prosent som hadde mottatt minst en eller annen form for norskopplæring, før oppstarten i Jobbsjansen. 12 prosent av deltakerne hadde ikke mottatt noen tiltak.

Om innholdet i programmene til deltakerne som avsluttet i 2019

Til nå har vi stort sett presentert tall og analyser basert på *alle* deltakerne som var en del av Jobbsjansen i løpet av 2019. Dette og de etterfølgende delkapitlene om resultater og måloppnåelse, baserer seg utelukkende på de deltakerne som *avsluttet* Jobbsjansen i 2019. Som tidligere nevnt, består denne gruppen av 374 personer.

I dette delkapittelet vil vi se nærmere på programinnholdet i Jobbsjansen, det vil si hva slags tiltak deltakerne har deltatt på i løpet av sin tid i Jobbsjansen. Vi starter med en gjennomgang av hvilke språkopplærings- og språktreningsstilbud deltakerne har benyttet seg av. Videre ser vi nærmere på bruk av arbeidsrettede tiltak, samt forhold knyttet til (ordinær) arbeidspraksis. Etter dette gjennomgår vi hvilke typer tilbud om grunnleggende opplæring¹⁶ deltakerne har benyttet. I de to siste delene ser vi på bruk av helsefremmende tiltak/behandling, samt hvilke samfunnsorienterte/andre typer tilbud

¹⁶ I denne sammenhengen brukes begrepet om opplæring på grunnskole og videregående nivå, IKT-opplæring eller opplæring knyttet til å få godkjenning av utenlandsk utdanning.

deltakerne har fått. Først presenterer vi noen overordnede tall om bruken av tiltak aggregert opp til tiltakstyper.

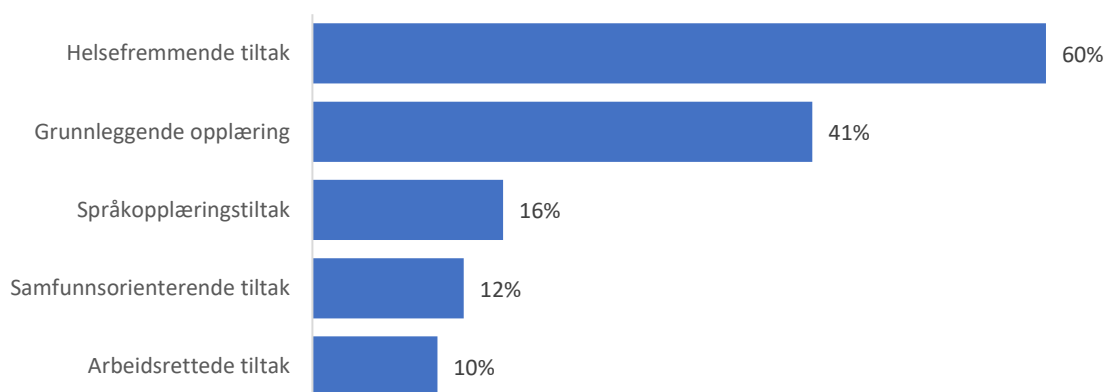
Tabell 15: Gjennomsnittlig antall tiltak per tiltakstype

	Antall tiltak	Maks antall tiltak
Språkopplæringstiltak	1,51	9
Arbeidsrettede tiltak	1,61	9
Grunnleggende opplæring	0,71	7
Helsefremmende tiltak	0,81	6
Samfunnsorienterende tiltak	2,43	10
Tiltak totalt	6,75	41

Når det gjelder antall, er det samfunnsorienterende tiltak som brukes mest, hver deltaker hadde i snitt nesten 2,5 tiltak innenfor denne tiltakstypen. Den gjennomsnittlige deltaker i Jobbsjansen, deltar i nesten syv ulike tiltak i løpet av sin programperiode. Dette er noe lavere enn hva vi så for kohortene i både 2016 og 2017/18, som i snitt deltok på 7,5 tiltak mens de var en del av Jobbsjansen.

Analyser av tiltaksbruken i Jobbsjansen del A, viser ellers at **82 prosent av deltakerne får en kombinasjon av tiltak som er unik for dem**. Dette er seks prosentpoeng høyere enn i 2017/18, og innebærer at en klar majoritet av deltakerne har en tiltakssammensetning som *ingen* andre deltakere har. Datamaterialet for del A bekrefter med andre ord at kravet om individuell tilpasning av programinnholdet, i høy grad etterleves.

Figur 7: Andel deltakere som ikke mottok noen tiltak innenfor de ulike tiltakstypene

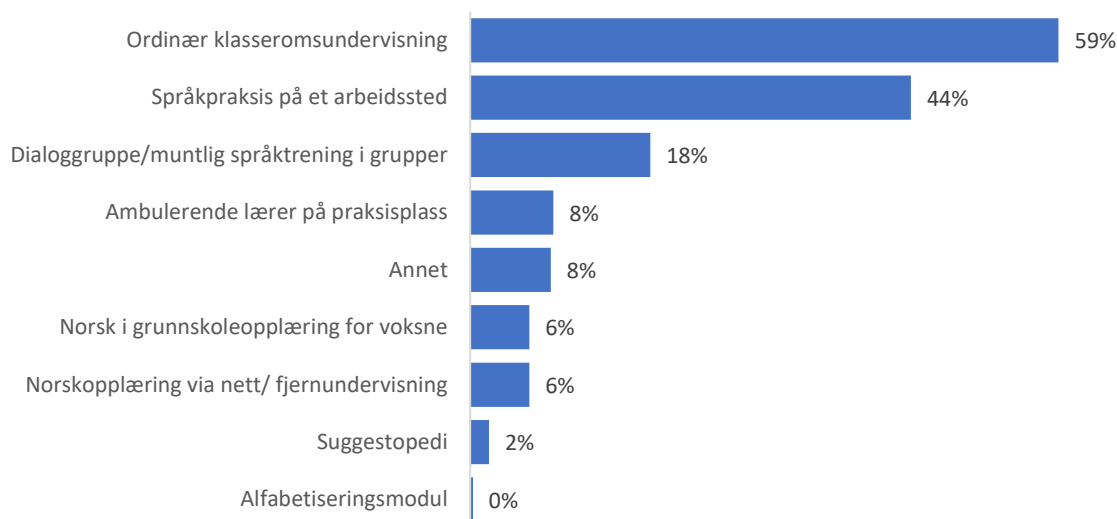
Figur 7 viser andelen deltakere som ikke mottok *noen* tiltak innenfor de ulike tiltakstypene. Vi ser at helsefremmende tiltak og tiltak innenfor grunnleggende opplæring, er tiltakstypene som rettes mot færrest deltakere. Generelt er det få forskjeller mellom 2019-kohorten og 2017/18-kohorten for Jobbsjansen del A. Vi merker oss likevel at andelen som *ikke* mottok arbeidsrettede tiltak har økt, fra fire prosent i 2017/18 til ti prosent i 2019.

Når vi nå går nærmere inn på tiltaksbruk generelt, fordelt på de ulike tiltakstypene, vil andelen som ikke mottok noen tiltak innenfor de enkelte tiltakstypene, *ikke* være inkludert i figurene, ettersom vi allerede har vist dette i figuren over.

Norskopplæring/språktrening

Vi starter med å gjennomgå bruken av ulike språkopplærings- og treningstilbud. Spørsmålet om språktilbud, var et flervalgsspørsmål, noe som betyr at man kunne krysse av for flere av alternativene. Dette er tilfellet for nesten alle spørsmålene som blir presentert i dette delkapittelet.

Figur 8: Hvilke ulike typer norskopplæring eller språktrening har deltakeren benyttet seg av i programmet? Flervalgsspørsmål. N=374

Det vanligste norsktilbudet for deltakere som avsluttet Jobbsjansen i 2019, var «ordinær klasseromsundervisning». 59 prosent av deltakerne på ordning A mottok dette tiltaket. Dette er på linje med tiltaksbruken i 2017/18, men klart høyere enn i 2016, da 40 prosent fikk dette tiltaket. 44 prosent deltok i språkpraksis på et arbeidssted, fem prosentpoeng flere enn i 2017/18.

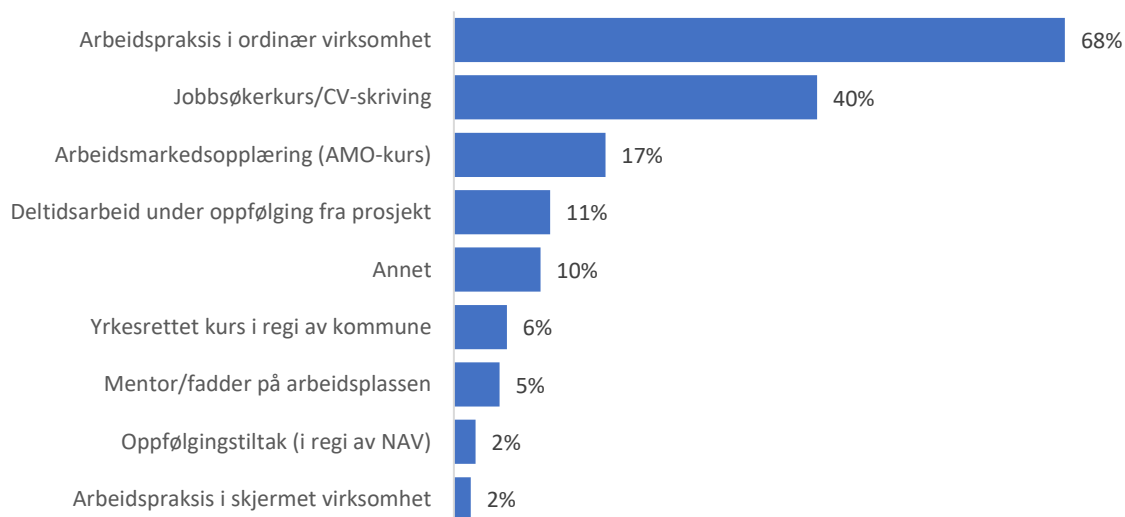
Som man kan forvente, varierer bruken av språkopplæringstiltak med nivået deltakerne hadde på norskferdighetene sine ved oppstarten av Jobbsjansen. Mens deltakere som startet med B2-nivå, i snitt deltok på et halvt tiltak, deltok deltakere vurdert til under nivå A1, i snitt på 2,4 språkopplæringstiltak. Tidligere i rapporten påpekte vi at et mindretall (27 prosent) av deltakerne hadde rett på gratis norskopplæring ved oppstart i Jobbsjansen. Denne gruppen mottok i langt større grad enn andre deltakere norskopplæring. For eksempel fikk 83 prosent i denne gruppen ordinær klasseromsundervisning, og 58 prosent hadde språkpraksis på arbeidssted.

Arbeidsrettet tilbud/tiltak og arbeidspraksis

De arbeidsrettede tilbudene i Jobbsjansen kretser først og fremst rundt arbeidspraksis, i ordinær eller skjermede virksomheter, eventuelt i kombinasjon med mentor/fadder på arbeidsplassen. Ved siden av dette, tilbys også jobbsøkerkurs/CV-skriving, AMO-kurs, yrkesrettede kurs samt oppfølgingstiltak i regi av NAV. I likhet med språkopplæring, kan deltakerne delta i flere tilbud i løpet av programperioden og parallelt i tid. Deltakerne vil for eksempel ha mentor/fadder-ordning som en del av arbeidspraksisen sin, eller man kan kombinere AMO-kurs og jobbsøkerkurs.

De aller fleste deltakerne i Jobbsjansen del A i 2019, mottok minst ett arbeidsrettet tilbud (90 prosent av deltakerne), men som allerede nevnt, merker vi oss at andelen som ikke fikk slike tiltak, har økt noe siden 2017/18.

Figur 9: Hvilke arbeidsrettede tilbud/tiltak er benyttet av deltakeren i programmet? Flervalgsspørsmål N=374

Det klart vanligste arbeidsrettede tilbudet/tiltaket som benyttes av deltakerne i Jobbsjansen, er arbeidspraksis i ordinær virksomhet. 68 prosent av deltakerne deltok på dette i programperioden; seks prosentpoeng lavere enn i 2017/18. 40 prosent har vært på jobbsøkerkurs/CV-skriving, mens 17 prosent har deltatt på AMO-kurs. 11 prosent har hatt deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt, noe flere enn i 2017/18.

Det er verdt å merke seg at bruken av mentor/fadder på arbeidsplassen, har falt tydelig. 14 prosent av deltakerne mottok dette tiltaket i 2017/18, men kun fem prosent i 2019. Her er det samtidig viktig å påpeke at følgeevalueringen av Jobbsjansen (Lerfaldet et. al. 2019) viste at så å si alle deltakere i Jobbsjansen har en fast kontaktperson/veileder/fadder hos arbeidsgiver på praksisplassen. Det kan være at prosjektene ikke oppfatter dette som et konkret tiltak, men mer som et etablert virkemiddel som skjer uansett, ved plassering i praksis.

Praksis

For deltakere som i løpet av programperioden gjennomførte en eller annen form for arbeidspraksis, ble det rapportert om a) tidsbruk fra oppstart av Jobbsjansen til oppstart av praksis, og b) hvor praksisen ble gjennomført.

Tabell 16: Hvor lenge etter at deltakeren startet i Jobbsjansen, gikk vedkommende ut i praksis (språkpraksis/ambulerende lærer på arbeidssted eller arbeidspraksis)?

Gjennomsnittlig tidsbruk (måned)	2,7
Standardavvik	2,9
Lavest tid brukt (måned)	0
Maksimumstid brukt (måned)	18
N	271

I gjennomsnitt tok det 2,7 måneder fra deltakerne startet i Jobbsjansen, til de kom ut i praksis. Dette er raskere enn i 2017/18, hvor deltakerne på Jobbsjansen del A i snitt kom ut i praksis 3,2 måneder etter oppstart.

Tabell 16 viser ellers at forskjellene mellom de enkelte deltakerne, er store. Minimumstiden før praksis var 0 måneder, mens maksimumstiden var 18 måneder. Så lang tidsbruk som 18 måneder, er selvsagt et særtilfelle, for den generelle tendensen er at deltakerne forholdsvis raskt kommer ut i praksis. 16 prosent begynte i praksis før det var gått en måned, 23 prosent etter rundt 1 måned, 25 prosent etter 2 måneder og 11 prosent etter 3 måneder. Det vil si at totalt 75 prosent av deltakerne var ute i praksis i løpet av 3 måneder eller mindre. Dette tyder med andre ord på at *tidlig utplassering* er vanlig på Jobbsjansen, slik føringene i rundskrivet tilsier.

Tabell 17: Hvor har deltakeren hatt (ordinær) arbeidspraksis? Flervalgsspørsmål

Praksissted	Andel
Hos private virksomheter og bedrifter	57,1 %
Hos offentlig arbeidsgiver	50,8 %
Intern praksis	5,9 %
Hos frivillige organisasjoner	0,4 %
N	254

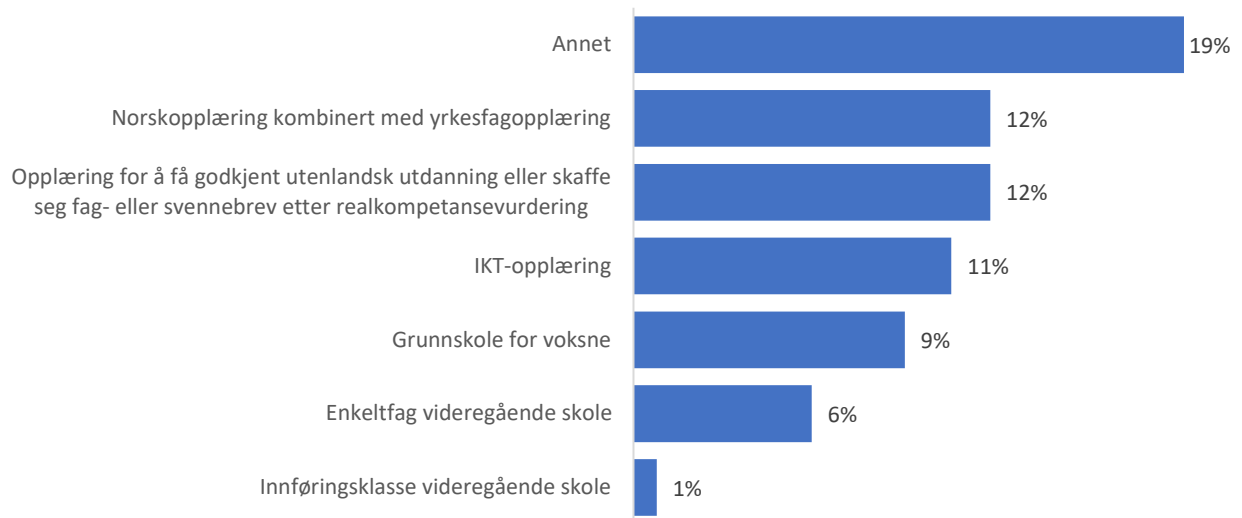
For deltakerne som i løpet av programperioden hadde hatt ordinær arbeidspraksis, ble det registrert *hvor* praksisen hadde blitt gjennomført. Sett under ett, var det litt vanligere å ha praksis hos private virksomheter og bedrifter enn hos offentlige arbeidsgivere, men forskjellen er liten. Kun et lite mindretall av deltakerne hadde enten intern praksis eller praksis hos frivillige organisasjoner. Intern praksis brukes primært for deltakere med svake norskerferdigheter.

Det er ellers verdt å merke seg at prosentandelene ikke summerer til 100 prosent, siden noen av deltakerne har hatt praksis flere steder. Bruken av praksissteder har endret seg lite de siste årene.

Grunnleggende opplæring

Av alle de forskjellige tiltakstypene i Jobbsjansen, er tilbud omtalt som «grunnleggende opplæring», sammen med helsefremmende tiltak, de minst brukte. 41 prosent av deltakerne deltok ikke på noen av tiltakene som er samlet inn under disse tiltakskategoriene.

Figur 10: Hva slags type tilbud om utdanning eller opplæring deltok deltakeren på i programmet?
Flervalgsspørsmål. N=374

Det mest brukte «tiltaket» innenfor denne tiltakstypen er «annet». Rapportørene ble bedt om å spesifisere hvilke tiltak som inngår i denne kategorien, og det er primært tiltak som strengt tatt hører hjemme i andre tiltakskategorier (som ulike former for norskopplæring/norsk kurs), som listes opp. 12 prosent har mottatt «opplæring for å få godkjent utenlandsk utdanning...»; denne andelen er dobbelt så høy som i 2017/18, men det er altså uansett et mindretall av deltakerne som får dette tiltaket. Følgeevaluering for Jobbsjansen (Lerfaldet et. al. 2019) viste at dette tiltaket var assosiert med høy måloppnåelse. Vi vil senere se at dette ikke i samme grad er tilfellet for 2019-kohorten.

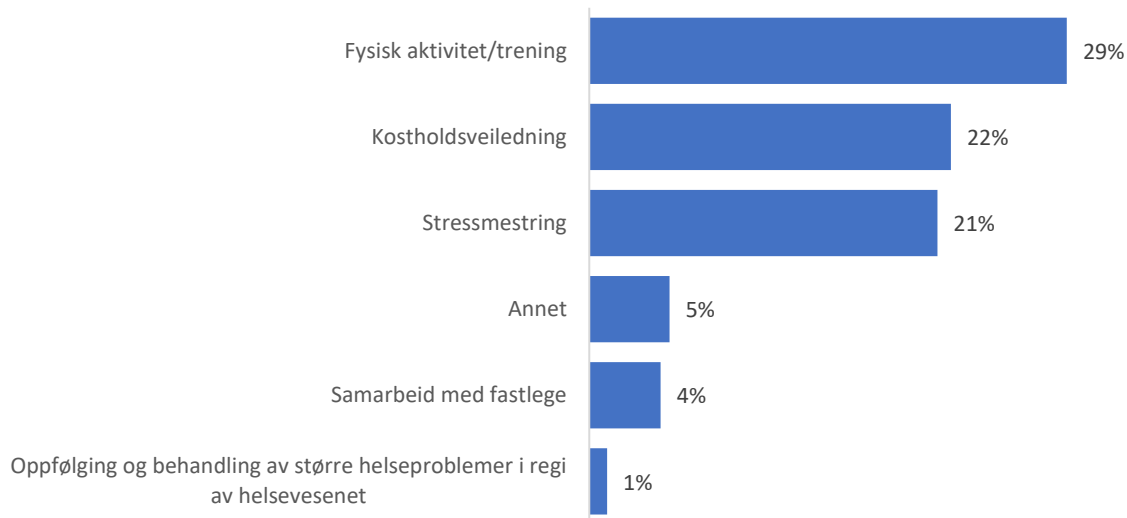
Over tid har det vært forholdsvis stor grad av stabilitet i bruken av de *formelle* opplæringstiltakene i denne tiltakskategorien. Som nevnt var det flere som fikk «opplæring for å få godkjent utenlandsk utdanning...» i 2019 enn i 2017/18, det samme gjelder andelen som mottok enkeltfag i videregående skole. Forskjellen er imidlertid svært liten om man sammenligner med 2016, da henholdsvis 9 og 6 prosent av deltakerne hadde disse tiltakene i programløpet sitt.

Helsefremmende tiltak/behandling

Inn under de helsefremmende tiltakene/behandlingene, regnes alt fra «lettere» tiltak som fysisk aktivitet og kostholdsveiledning, til mer omfattende oppfølging og behandling av større helseproblemer i regi av helsevesenet. For en klar majoritet av deltakerne i Jobbsjansen, var helsemestringstiltak ikke aktuelle. Sammenligner man bruken av helsefremmende tiltak over tid, merker vi oss at i både 2019 og 2017/18, var det langt færre som fikk slike tiltak enn i 2016. Dette må ses i sammenheng med at andelen deltakere med nedsatte arbeidsevner, og andelen deltakere som var sosialhjelpsmottakere, har falt siden den gang.

Helsefremmende tiltak benyttes i størst grad av deltakere med nedsatt arbeidsevne. I denne gruppen var det 70 prosent som fikk minst ett helsefremmende tiltak, mot kun 34 prosent av dem som ikke hadde nedsatt arbeidsevne ved oppstart av programmet.

Figur 11: Hvilke helsefremmende tiltak/behandling har deltakeren fått i programmet?
Flervalgsspørsmål. Fordelt på ordning. N=374

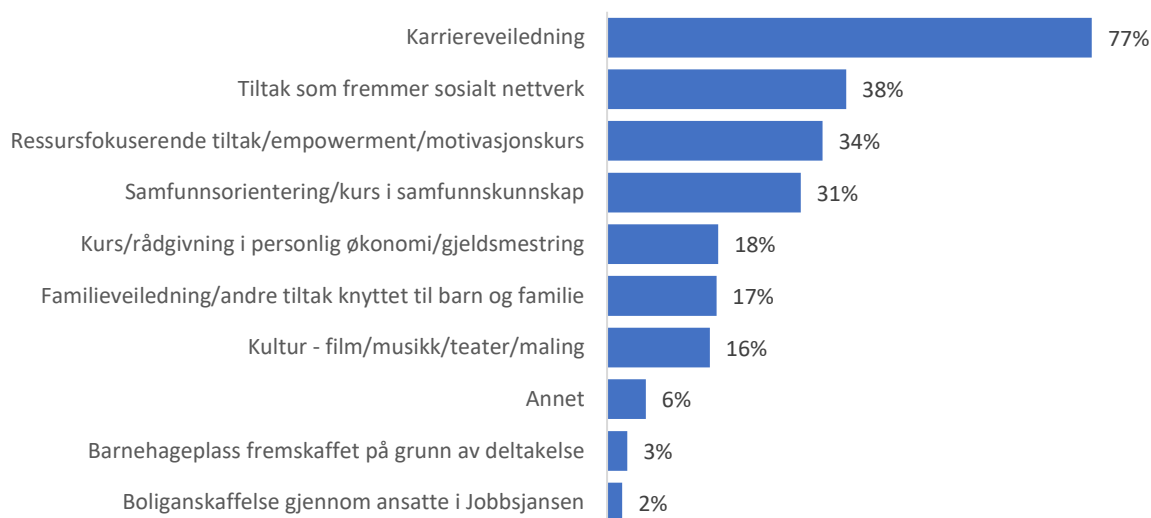

Som i 2017/18, er det primært lettere former for helsefremmende tiltak som benyttes av deltakerne i Jobbsjansen. 29 prosent har deltatt i fysisk aktivitet/trening, mens 22 prosent har fått kostholdsveiledning. Andelen deltakere som har mottatt stressmestringstiltak, har økt - fra 12 prosent i 2017/18 til 21 prosent i 2019. Samtidig er det færre som har hatt samarbeid med fastlege som tiltak, og andelen som har hatt behov for oppfølging og behandling av større helseproblemer i regi av helsevesenet, er nå kun ett prosent, mot fem prosent i 2017/18.

Samfunnsorienterende- eller andre typer tilbud

Avslutningsvis i kapittelet ser vi nærmere på tiltak som er samfunnsorienterende, eventuelt andre typer tiltak som ikke passer innunder andre tiltakskategorier. Som det fremgår av «andre typer tilbud», inneholder denne kategorien av tiltak mye forskjellig, alt fra tiltak om å uttrykke seg kulturelt, hjelp til boliganskaffelse, til tiltak for å fremme sosialt nettverk.

Figur 12: Hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud har deltakeren benyttet seg av i programmet? Flervalgsspørsmål. N=374

Tiltaket som brukes klart mest, er «karriereveiledning». 77 prosent av deltakerne mottok dette tiltaket i 2019, mot 67 prosent i 2017/18. Vi merker oss ellers at bruken av tiltak som fremmer sosialt nettverk og samfunnsorienteringskurs, har falt betydelig. Mens 50 prosent av deltakerne i 2017/18 mottok sistnevnte tiltak i programperioden sin, gjelder dette «kun» 31 prosent av 2019-deltakerne.

Bruken av de ulike tiltakene varierer noe med deltakernes bakgrunn. Det er for eksempel vanligere for deltakere med omsorgsansvar å benytte seg av familie- eller barnerelaterte tiltak.

Resultater

I rapporten har vi til nå fokusert på å beskrive deltakerne i Jobbsjansen del A, samt hvilke tiltak som er i bruk i ordningen. I de neste kapitlene vil vi konsentrere oss om resultatene og måloppnåelsen som følger av ordningen.

I dette delkapittelet, som omhandler resultatene, vil vi gjennomgå årsaken til at de enkelte deltakerne ble skrevet ut av Jobbsjansen. I de tilfellene hvor deltakerne gikk ut av ordningen grunnet oppstart av lønnet arbeid, vil vi beskrive hva slags type arbeid deltakeren gikk til, og hvilken næring arbeidsgiveren befinner seg i.

For deltakerne som avbrøt deltakelsen uten å gå til lønnet arbeid, utdanning eller andre typer tiltak (som Kvalifiseringsprogrammet (KVP)), ser vi nærmere på årsakene til avbruddet.

Utover dette, vil vi presentere analyser om hvorvidt Jobbsjansen førte til endringer i deltakernes norskferdigheter eller hovedinntektskilde. Her sammenlignes deltakernes situasjon ved oppstart med status ved avsluttet program. Vi undersøker også hvorvidt deltakeren har bestått norskprøve i løpet av eller i etterkant av programmet.

Avslutningsvis vil vi, ved å basere oss på rapportørens vurderinger, se hvorvidt deltakerne har hatt en positiv utvikling med tanke på å forbedre basisferdigheter og arbeidsevner gjennom deltakelsen i Jobbsjansen.

Merk at vi i dette delkapittelet i begrenset grad kommer til å diskutere hvordan deltakernes resultat, her forstått som overgang til lønnet arbeid, utdanning også videre, varierer med deltakernes bakgrunn eller tiltakene de har mottatt. Dette står i fokus i neste delkapittel, som omhandler måloppnåelsen i Jobbsjansen.

Tabell 18: Hva var hovedgrunn til utskrivning fra Jobbsjansen i 2019?

Resultat 2019	Andel
Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb	61,0 %
Utdanning (vgs) ¹⁷	12,8 %
Utdanning (høyere utdanning)	2,1 %
Grunnskole for voksne	1,6 %
Overført til videre utprøving eller andre tiltak	8,0 %
Avbrutt/drop-out	11,0 %
Fullført program uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak	3,5 %
N	374

I 2019 var det totalt 374 deltakere som ble skrevet ut av Jobbsjansen. Av disse var det 61 prosent som gikk direkte over til lønnet arbeid ved avsluttet deltakelse.¹⁸ 13 prosent startet i videregående opplæring, mens 2 prosent startet i høyere utdanning.

Både andelen med overgang til lønnet arbeid og andelen som startet i videregående opplæring, var høyere i 2019 enn i foregående år.

1,6 prosent startet med grunnskole for voksne. Dette regnes ikke som et målgivende resultat, men er uansett en positiv form for aktivitet for dem det gjelder.

8 prosent av deltakerne ble overført til videre utprøving eller andre tiltak. Dette kan for eksempel være KVP-programmet eller videre utredning i NAV. 3,5 prosent fullførte programmet, men uten å gå videre med arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak.

Det var til sammen 11 prosent som avbrøt sin deltakelse underveis. Dette er en tydelig nedgang sammenlignet med foregående år. I 2018 var det for eksempel 17 prosent som ble rapportert som «drop-outs» fra Jobbsjansen. For deltakerne som avbrøt programmet, spurte vi rapportørene om årsakene til dette. En tredjedel avbrøt programmet fordi de flyttet, en tredjedel var ikke i stand til å nyttiggjøre seg av programmet, mens noen få sluttet på grunn av helseplager eller graviditet/fødsel.¹⁹

Tabell 19: Måloppnåelsen i Jobbsjansen del A, 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overgang til arbeid		41 %	49 %	52 %	57 %	59 %	61 %
Overgang til utdanning		14 %	15 %	16 %	14 %	11 %	15 %
Måloppnåelse totalt	60 %	55 %	64 %	68 %	71 %	70 %	76 %

¹⁷ For deltakelse i videregående er det riktige begrepet «opplæring», ikke «utdanning». Oppstart på videregående opplæring har imidlertid status som måloppnåelsesgivende «utdanning», og vi vil derfor bruke det begrepet i rapporten.

¹⁸ Merk at etablert praksis for resultater på Jobbsjansen, er å ikke skille mellom heltids- og deltidsarbeid, eller arbeid med eller uten lønnstilskudd, når andelen med «lønnet arbeid» presenteres. Mer detaljerte tall på graden og formen av arbeidslivstilknytning, kan man finne i tabell 21 og 22.

¹⁹ Merk at denne faktoren i realiteten er enda viktigere enn hva som her kommer frem. Spørsmålet om årsak til avbrutt deltakelse ble kun stilt for deltakere med «drop-out» som avslutningsårsak. I mange tilfeller hvor rapportøren valgte «annet» som avslutningskategori, ble graviditet eller fødsel ført som årsak. I disse tilfellene har rapportøren ikke fått dette oppfølgingsspørsmålet.

For å beregne måloppnåelsen i ordningen, tar vi utgangspunkt i andelen avsluttede deltakere som enten a) får lønnet arbeid, b) starter i videregående opplæring, eller c) starter i høyere utdanning. Overgang til grunnskoleutdanning, regnes ikke som måloppnåelse. Med utgangspunkt i disse rammene, var den samlede måloppnåelsen for Jobbsjansen del A 76 prosent i 2019 – en økning på 6 prosentpoeng, sammenlignet med 2018.

Resultatkravet for Jobbsjansen del A i 2019, synlig gjennom IMDIs tildelingsbrev, var 70 prosents overgang til jobb eller utdanning. Måloppnåelseskravet for Jobbsjansen del A var 45 prosent i 2012-2013, 55 prosent i 2014, 60 prosent i 2015-17, og 65 prosent i 2018.

Del A oppfyller dermed resultatkravene for ordningen i 2019. Etter omleggingen av Jobbsjansen i 2017, har del A oppnådd resultatkravene alle årene. Jobbsjansen oppnådde også resultatkravene som ble stilt i årene mellom 2012-2016.

Fravær

I gjennomgangen av måloppnåelse, vi vi se at høyt fravær er negativt forbundet med sannsynligheten for å komme i jobb eller utdanning. Her vil vi imidlertid konsentrere oss om å presentere generelle tall for fravær. Fraværet har blitt anslått som prosent av avtalt tid i programmet, inkludert både gyldig og ugyldig fravær.

Tabell 20: Hvor stort fravær har deltakeren hatt i programmet?

Under 10 prosent	69 %
10-19 prosent	19 %
20-29 prosent	5 %
30-49 prosent	3 %
50 prosent eller mer	2 %
Vet ikke/usikker	2 %
N	374

Majoriteten av deltakerne, 69 prosent, hadde under 10 prosent fravær. Ytterligere 19 og 5 prosent, hadde henholdsvis mellom 10 og 19 og mellom 20 og 29 prosents fravær. Det er en relativt lav andel av deltakere som har høyere fravær enn dette. 3 prosent hadde mellom 30 og 49 prosents fravær, og 2 prosent hadde 50 prosent eller mer. For 2 prosent av deltakerne, var rapportøren usikker eller visste ikke hva fraværet hadde vært. Sammenlignet med 2017/18, ser det ut til å ha blitt lavere fraværet i ordningen.

Det er enkelte forskjeller i fravær mellom ulike deltakergrupper. Vi merker oss blant annet at deltakere med få eller ingen barn, har mindre fravær enn deltakere med større omsorgsansvar. Det er også vanligere med høyt fravær hos deltakere med nedsatte arbeidsevner.

Type arbeid og næring

For deltakerne som ved utskrivning fra programmet i 2019, gikk over til lønnet arbeid, ble det registrert hva slags type arbeid det var snakk om, hva slags stillingsprosent de gikk til og hva slags næring de fikk arbeid i.

Tabell 21: Hvilken type arbeid gikk deltakeren til?

Arbeidstype	Andel
Deltidsarbeid med lønnstilskudd (under 29 timer per uke)	3 %
Heltidsarbeid med lønnstilskudd (over 29 timer per uke)	7 %
Fast, ordinært deltidsarbeid (under 29 timer per uke)	15 %
Fast, ordinært heltidsarbeid (over 29 timer per uke)	18 %
Midlertidig, ordinært deltidsarbeid (under 29 timer per uke)	20 %
Midlertidig, ordinært heltidsarbeid (over 29 timer per uke)	20 %
Tilkallingsvikar	16 %
N	225

Det vanligste var overgang til midlertidig, ordinært deltids- eller heltidsarbeid. Dette gjaldt til sammen 40 prosent av deltakerne med overgang til lønnet arbeid. 33 prosent av deltakerne oppnådde fast stilling, i heltid eller deltid. Relativt få deltakere får hel- eller deltidsarbeid med lønnstilskudd, i alt 10 prosent. Litt flere, 16 prosent, hadde status som tilkallingsvikar. Hvis man ser på heltid og deltid for seg, så har flere deltakere heltids- enn deltidsarbeid. Dette blir enda tydeligere i neste tabell.

Tabell 22: Hvilken stillingsprosent hadde deltakeren ved oppstarten av sitt arbeidsforhold?²⁰

Stillingsprosent	Andel
0-10 %	1 %
11-20 %	4 %
21-30 %	5 %
31-40 %	2 %
41-50 %	11 %
51-60%	10 %
61-70 %	10 %
71-80 %	13 %
81-90 %	5 %
91-100%	38 %
N	207

I årets rapportering ble det for første gang stilt et spørsmål om deltakernes stillingsprosent. Dette gir oss mer informasjon om graden av arbeidslivstilknytning. Som vi ser, var det nesten 40 prosent av deltakerne som gikk ut i fulltidsstilling ved oppstarten av arbeidsforholdet sitt. Til sammen oppnådde mer enn tre fjerdedeler av deltakerne, som gikk over i lønnet arbeid, en stilling med mer enn 50 i stillingsprosent.

Stillingsprosenten varierer med ulike bakgrunnskjennetegn ved deltakerne. Vi vil spesielt trekke frem at bruken av deltidsarbeid varierer med innsatsnivå fra NAV. Deltakere med spesielt tilpasset innsats, som indikerer en viss grad av nedsatte arbeidsevner, jobber mer deltid enn andre deltakere. Halvparten i denne gruppen har et stillingsnivå på 50 prosent eller mindre.

²⁰ For 18 deltakere (1,7 prosent), svarte rapportørene «vet ikke». Disse er holdt utenfor i beregningene.

Tabell 23: Hvilken næring fikk deltakeren jobb i?

Næring	Andel
Restaurant/serveringsvirksomhet	18 %
Barnehage/SFO	16 %
Renhold	14 %
Varehandel (butikk)	13 %
Annen næring	11 %
Helse- og pleietjenester	10 %
Hotell	4 %
Offentlig administrasjon/forvaltning	4 %
Industri	4 %
Forretningsmessig tjenesteyting	3 %
Undervisning	2 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 %
Lager	1 %
N	225

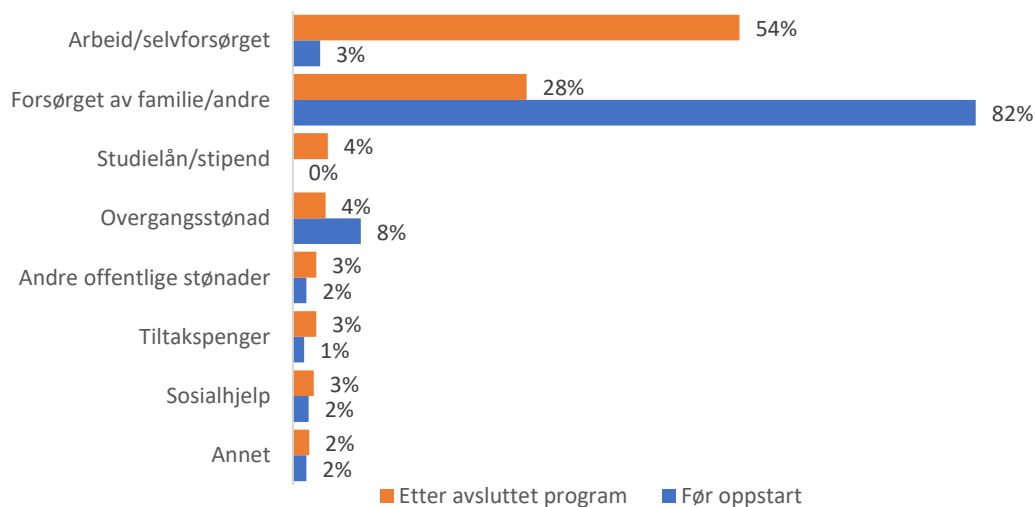
Den vanligste næringen for deltakerne, er jobb i restaurant/serveringsvirksomhet. Totalt var det 18 prosent som fikk arbeid i denne næringen. 16 prosent fikk jobb i barnehage/SFO, og 14 prosent innen renhold eller helse- og pleietjenester. Dette er samme struktur som i 2017/18.

Vi har tidligere i rapporten sett at en forholdsvis høy andel av deltakerne i Jobbsjansen har høyere utdanning. Det ser allikevel ut som om overgangen inn i arbeid, primært skjer gjennom yrker i næringer med lave formelle kompetansekrav. På sikt kan man tenke seg at dette vil være en demotiverende faktor for deltakerne, med tanke på langvarig yrkesdeltakelse.

Kilder til livsopphold

Vi vil nå se nærmere på deltakernes kilde til livsopphold umiddelbart *etter* at deltakelsen i Jobbsjansen er avsluttet, satt opp mot deres situasjon før de begynte på Jobbsjansen. For noen deltakere, har rapportørene svart at de ikke vet hva som var hovedinntektskilden før eller etter program. Disse deltakerne er holdt utenfor i kalkuleringen av prosentandeler.

Figur 13: Hovedinntektskilde før og etter programmet. N=367

Etter avsluttet program, var 54 prosent av deltakerne selvforsørget, mens 4 prosent mottok studentlån/stipend. Før oppstart av Jobbsjansen, var det kun 3 prosent som var selvforsørget, og ingen som mottok studentlån eller stipend. Andelen som var selvforsørget etter avsluttet program er noe høyere enn i 2017/18.

Før oppstart, var den klart vanligste inntektskilden at man var forsørget av familie eller andre. Andelen i denne gruppen falt gjennom programdeltakelsen fra 82 prosent til kun 28 prosent. 3 prosent mottok sosialhjelp før oppstart, og 2 prosent gikk over på sosialhjelp ved avsluttet program.

Norsknivå

Vi skal nå se nærmere på hvorvidt deltakelse i prosjektet fører til bedring av deltakernes norskerferdigheter. Som allerede nevnt, har det over tid vist seg at det å ikke kunne norsk, er negativt assosiert med sannsynlighet for å oppnå overgang til arbeid eller utdanning (måloppnåelse).

Som for deltakernes norskerferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen, er det to ulike kilder til norsknivå ved avsluttet deltakelse. Den ene er resultat på norskprøver, den andre er rapportørens vurdering av deltakernes norsknivå. Vi ba kun om rapportørens vurdering dersom deltakeren ikke avla en norskprøve som del av eller i etterkant av programmet. 21 prosent av deltakerne i Jobbsjansen 2019, avla en norskprøve som del av eller i etterkant av programmet. 48 prosent gjorde det ikke, mens for 31 prosent av deltakerne var rapportørene usikre.

I neste tabell og etterfølgende analyser, bruker vi en variabel på norsknivå hvor begge de to ulike kildene til informasjon (norskprøver og rapportørens vurdering), er slått sammen²¹. I noen tilfeller har ikke deltakerne fått nivåvurdering. Ettersom dette er en kategori som gir oss lite informasjon, holdes denne gruppen utenfor etterfølgende analyser hvor norsknivå brukes.

Tabell 24: Hva var nivået på norskerferdighetene ved avsluttet/gjennomført Jobbsjansen?

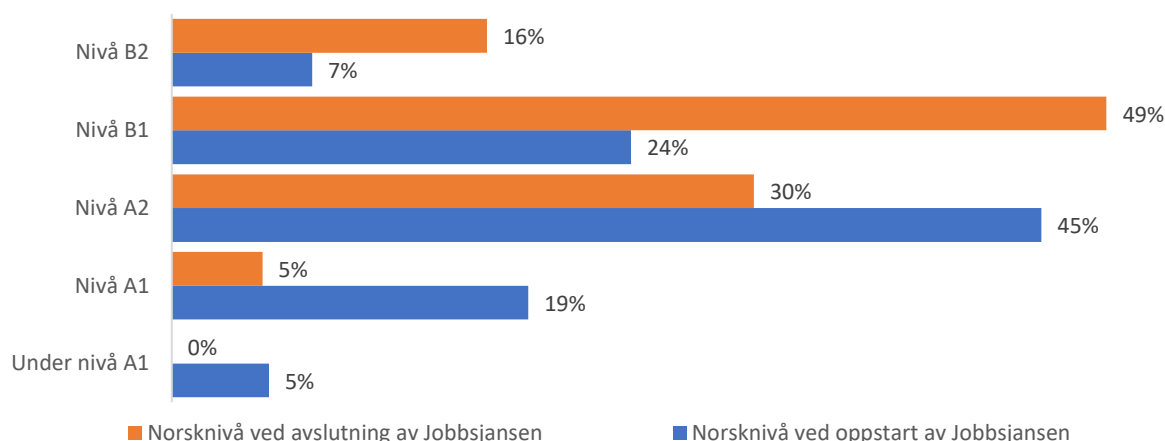
Under nivå A1	0 %
Nivå A1	5 %
Nivå A2	30 %
Nivå B1	49 %
Nivå B2	16 %
N	360

Deltakernes norskerferdigheter ved avsluttet Jobbsjansen, vises i tabellen over. Vi ser at ingen deltakere har blitt vurdert til å ha et norsknivå på under A1 ved avslutning. 35 prosent vurderes til A2-nivå eller lavere, men de aller fleste av disse på A2-nivå. Nesten halvparten av deltakerne har B1-nivå, mens 16 prosent har B2-nivå.

Et sentralt spørsmål for Jobbsjansen som integreringsordning, er hvorvidt den klarer å forbedre norskerferdighetene til deltakerne. Dette ser vi nærmere på over de to neste analysene vi presenterer.

²¹ Denne sammensatte variabelen er konstruert på følgende måte: Fra rapportørens vurderinger er deltakere vurdert til nivå C1 og C2, kategorisert som B2. Norskprøveresultatene er delt inn på fire ulike prøver. Disse resultatene er slått sammen til én verdi. I tilfeller hvor to ulike nivå kunne ha blitt brukt (f.eks. fordi deltakeren har fått A1 på to delprøver, og A2 på to delprøver, har resultatet på skriftlig fremstilling vært retningsgivende.

Figur 14: Hva var nivået på norskferdighetene ved oppstart og ved avsluttet/gjennomført Jobbsjansen? N=360

Ved å sammenligne aggregert norsknivå ved oppstart av Jobbsjansen med norsknivå ved avslutning av Jobbsjansen, finner vi en tydelig utvikling mot høyere norsknivå blant deltakerne. Ved avsluttet Jobbsjansedeltakelse, var det kun 5 prosent av deltakerne som hadde norskferdigheter på nivå A1 eller lavere, mot 24 prosent før oppstart. Andelen av deltakerne som befinner seg på B2 eller B1, har mer enn fordoblet seg: fra 31 til 65 prosent.

Tabell 25: Norsknivå før og etter Jobbsjansen, individnivå. N=360

		Norsknivå ved avsluttet deltakelse				
		Under A1	Nivå A1	Nivå A2	Nivå B1	Nivå B2
Norsknivå før oppstart	Under A1		33 %	44 %	17 %	6 %
	Nivå A1		16 %	60 %	22 %	2 %
	Nivå A2		1 %	36 %	56 %	7 %
	Nivå B1			2 %	72 %	25 %
	Nivå B2			4 %	8 %	88 %

Utviklingen mot høyere norsknivå blir også tydeliggjort gjennom tabellen over, som bryter utviklingen ned på individnivå. Her ser vi hvilket norsknivå deltakerne ble klassifisert med ved avslutningen av Jobbsjansen, satt opp mot norsknivået de hadde ved inngangen til programmet. Det er spesielt verdt å merke seg utviklingen til dem med svakeste norskferdigheter ved oppstart. Ingen av deltakerne som opprinnelig ble vurdert til under nivå A1 sto fortsatt på dette nivået ved avsluttet deltakelse. 33 prosent hadde gått opp til nivå A1, 44 prosent hadde gått opp to nivå (til A2), og 23 prosent befant seg ved avsluttet program på enten B1 eller B2. Også deltakerne med et opprinnelig A1-nivå, har positiv utvikling, om ikke like sterk som deltakerne som var på under A1. Det er også verdt å merke seg at 25 prosent av deltakerne på B1 ved oppstart, ble klassifisert på B2-nivå ved avsluttet program. Det er med andre ord en ganske klar tendens til at norskferdighetene blir forbedret gjennom deltakelse i Jobbsjansen.²²

²² I noen tilfeller kan tallene fremstå som noe «ulogiske», ved at deltakere går ned i norsknivå gjennom deltakelsen. Eksempelvis ser vi at noen få deltakere som kom inn med B2-nivå, nå står klassifisert med A2 eller B1 som norsknivå. Dette gjelder få respondenter, og skyldes primært at rapportørene i noen tilfeller vurderer norsknivået lavere enn hva deltakerne har oppnådd i norskprøver før oppstart.

Forbedring av ferdigheter

Avslutningsvis i denne gjennomgangen av resultater, vil vi se nærmere på hvorvidt og i hvilken grad, deltakerne som avsluttet i Jobbsjansen 2019, gjennom sin deltakelse utviklet eller forbedret ferdigheter som er viktige for å påbegynne og fungere i jobb/utdanning. Det første spørsmålet er om det var et mål å forbedre forskjellige former for ferdigheter.

Tabell 26: Har følgende vært et mål for deltakeren i programperioden? N=374

	Ja	Nei	Usikker/vet ikke
Avlegge norskprøve	41 %	48 %	11 %
Forbedre grunnleggende ferdigheter	59 %	39 %	3 %
Forbedre arbeidsevnen	78 %	20 %	2 %

78 prosent av deltakerne har hatt som mål å forbedre arbeidsevnen²³. Nesten 60 prosent har hatt som mål å forbedre grunnleggende ferdigheter²⁴, mens 41 prosent hadde som mål å avlegge norskprøve.

Gjennom å krysse spørsmålet om hvorvidt det var et mål å avlegge norskprøve, med data på hvorvidt norskprøve ble avlagt, finner vi at rundt halvparten av dem som hadde dette som mål, faktisk avla norskprøve som del av eller i etterkant av programperioden. Dette tallet stiger imidlertid til 69 prosent, hvis man holder «usikker/vet ikke» utenfor beregningene.

I tilfellene hvor deltakerne hadde hatt forbedring av grunnleggende ferdigheter eller arbeidsevne som mål, ble rapportøren bedt om å vurdere i hvilken grad ferdighetene/evnene var blitt forbedret.

Tabell 27: I hvilken grad har deltakeren forbedret sine grunnleggende ferdigheter eller arbeidsevner?

	Grunnleggende ferdigheter	Arbeidsevner
Overhodet ikke	0 %	1 %
I liten grad	3 %	6 %
I noen grad	38 %	29 %
I stor grad	58 %	64 %
N ²⁵	212	281

58 prosent av deltakerne ble vurdert til å ha forbedret sine grunnleggende ferdigheter i stor grad, og 38 prosent i noen grad. Det var kun et lite mindretall som ble vurdert til å ikke ha forbedret sine grunnleggende ferdigheter. Sammenlignet med 2017/18, er det en høyere andel deltakere som har forbedret sine grunnleggende ferdigheter.

Samme tendens gjør seg gjeldende på spørsmålet om forbedring av arbeidsevner. 64 prosent vurderes til å ha forbedret arbeidsevnene i stor grad, og 29 prosent i noen grad. Dette er litt høyere enn i 2017/18.

²³ I rapporteringen operasjonaliseres ikke begrepet «arbeidsevne», men Arbeids- og sosialdepartementet definerer «nedsatt arbeidsevne» som: «at man av ulike grunner har dårlige forutsetninger for å møte de krav og forventninger som stilles i arbeidslivet» (<https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmarked-og-sysselsetting/innsikt/arbeidsmarkedstiltak/id86897/> [lastet ned: 07.06.2019])

²⁴ Med grunnleggende ferdigheter menes digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, å kunne regne og å kunne skrive (ref. Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, UDI 2017).

²⁵ I vurderingene av ferdighetsforbedringene er usikker/vet ikke holdt utenfor prosenteringen.

Måloppnåelse – fordelt på deltakernes kjennetegn og innhold i program

Så langt i rapporten har vi gjennomgått sammensetningen av deltakergruppen som var en del av Jobbsjansen i 2019, og vi har sett nærmere på hvordan de ulike resultatene av deltakelsen varierer med kjennetegn ved deltakerne.

I dette delkapittelet ser vi nærmere på måloppnåelse blant deltakere som gikk ut av Jobbsjansen i 2019. Måloppnåelse er her definert som overgang til jobb eller utdanning. I analysene skiller vi mellom tre kategorier av utfall: a) overgang til jobb/utdanning (måloppnåelse), b) ikke overgang til jobb/utdanning, og c) avbrutt deltakelse/drop-out. Merk at avslutningsårsaken «Grunnskole for voksne» i denne sammenhengen ikke regnes som måloppnåelse. Kun overgang til utdanning på videregående nivå eller høyere, gir måloppnåelse innen Jobbsjansen. Deltakerne med overgang til grunnskole for voksne, er derfor kategorisert under «b) ikke overgang til jobb/utdanning».

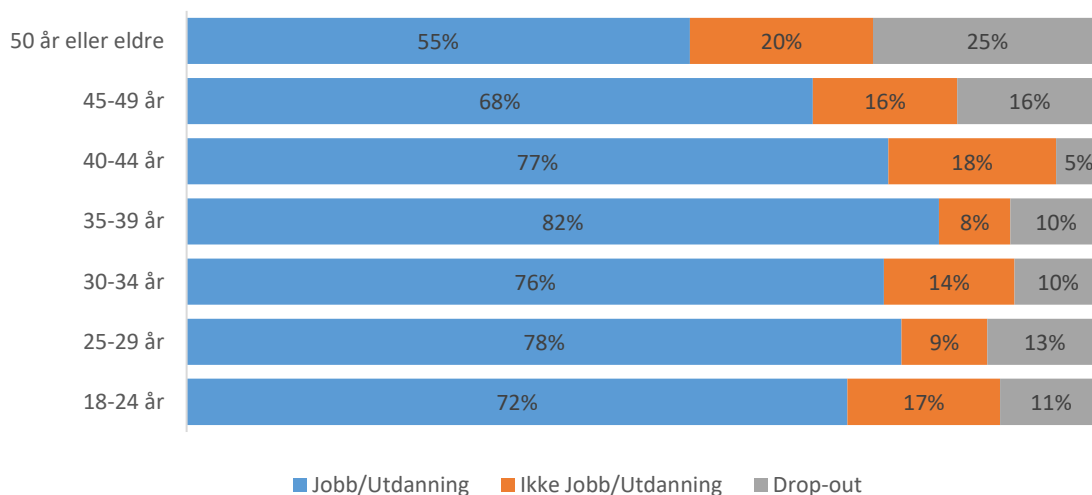
Som nevnt i foregående delkapittel, var den generelle måloppnåelse i 2019, 76 prosents overgang til jobb eller utdanning.

Kjennetegn ved deltakerne

I gjennomgangen av måloppnåelse knyttet opp til kjennetegn ved deltakerne, ser vi nærmere på følgende faktorer: alder, botid, opprinnelsessted, omsorgsansvar, arbeidsevne, utdanningsnivå og norskferdigheter, arbeidserfaring og tidligere opplæringstiltak.

Alder

Figur 15: Måloppnåelse Jobbsjansen 2017/18 – fordelt på alder. N=374

Det er en klar sammenheng mellom alder og sannsynlighet for overgang til jobb eller utdanning, spesielt ved at eldre deltakere i mindre grad enn yngre oppnår måloppnåelse. Sammenlignet med tidligere år, har sammenhengen endret seg noe. I 2017/18 var den nesten lineær – jo yngre man var, jo høyere måloppnåelse. Dette er ikke tilfellet i 2019. For deltakerne som avsluttet dette året, er det dem mellom 35 og 39 år som oppnår best resultater.

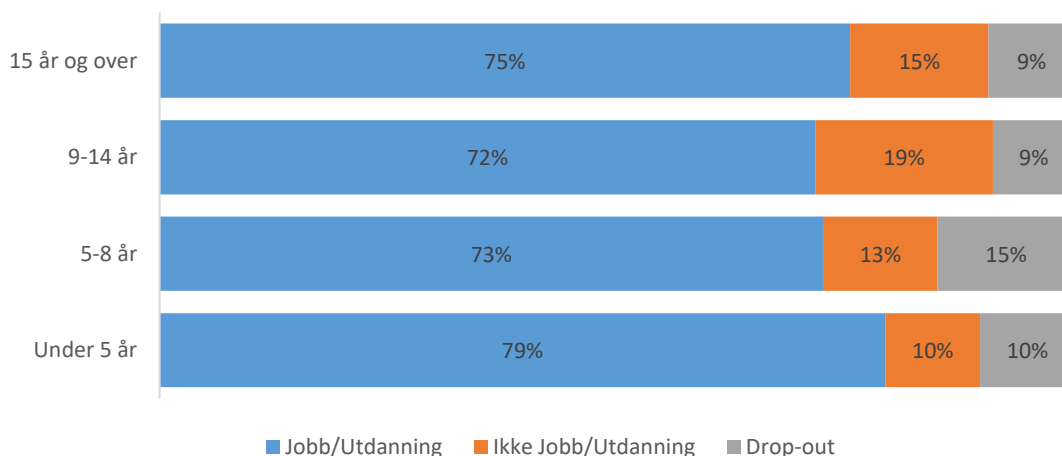
Botid

Figur 16 viser måloppnåelsen i Jobbsjansen fordelt på botid i Norge.

Helt siden 2015 har individrapporteringene for Jobbsjansen vist at det er deltakere med under 5 år i botid, som har den høyeste måloppnåelsen. Dette er også tilfellet for 2019, men forskjellene er betydelig mindre enn tidligere. I 2017/18 var måloppnåelsen blant dem med kortest botid 82 prosent, og for dem med lengst botid, 58 prosent – en forskjell på 24 prosentpoeng. For 2019-kohorten er forskjellen på kun fire prosentpoeng, og deltakerne med botid på mer enn 15 år har faktisk høyere måloppnåelse enn dem som har bodd i landet mellom 5 og 14 år.

Botid har en viss sammenheng med alder. Jo eldre man er, jo lengre botid vil man normalt sett ha. Dette er med på å forklare den noe parallelle utviklingen i resultatoppnåelse på botid og alder, hvor man ser en forbedring i resultatoppnåelse både blant eldre deltakere, og blant dem med lengst botid.

Figur 16: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på botid i Norge²⁶. N=374

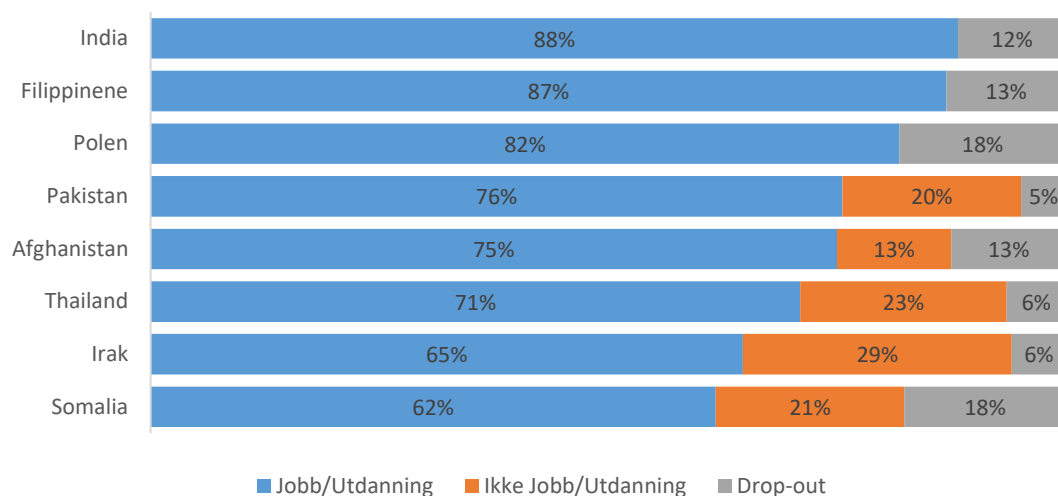

Opprinnelsesland/-verdensdel

Som tidligere nevnt i rapporten, er antallet avsluttede deltakere mindre i 2019-rapporteringen enn i 2017/18-rapporteringen. Av den grunn må vi presentere et mer begrenset utvalg av landspesifikk måloppnåelse i årets rapport.

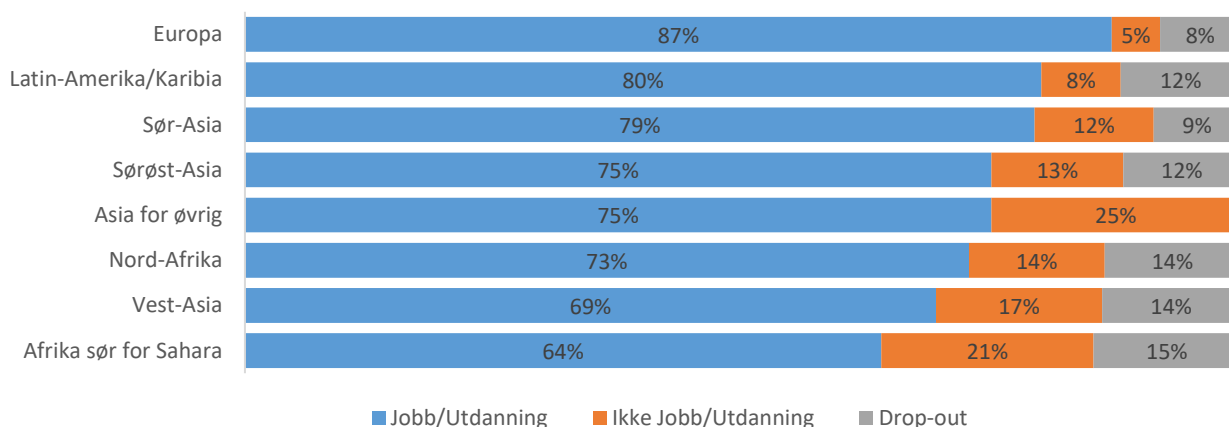
²⁶ Merk følgende: Samme figur er presentert i rapporten for Jobbsjansen 2015 (Proba 2016:25), men her er flere av botidskategoriene overlappende (botid 5-8 år, 8-14 år, 14 år og over). I rapportene for 2016, 2017/18, og 2019, er kategoriene inndelt som følger: 5-8 år, 9-14 år, 15 år og over. Resultatene er altså ikke direkte sammenlignbare.

Figur 17: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på opprinnelsesland (kun land med over 10 deltakere inkludert)

Som vi ser, varierer måloppnåelsen klart med deltakernes landbakgrunn. Mens nesten 90 prosent av deltakere med bakgrunn fra India eller Filippinene gikk over til jobb eller utdanning ved avsluttet program, gjaldt dette for kun 62 prosent av deltakerne med bakgrunn fra Somalia. Her er det imidlertid viktig å samtidig påpeke at deltakere fra Somalia har hatt en svært positiv utvikling siden 2017/18. Den gang var måloppnåelsen blant deltakere fra Somalia kun 49 prosent. Måloppnåelsen til denne gruppen har altså steget med 13 prosentpoeng. Samme positive utvikling ser vi også for deltakere med bakgrunn fra Pakistan og Irak. For disse gruppene har måloppnåelsen økt med hhv. 13 og 10 prosentpoeng. Det er mange deltakere i Jobbsjansen fra disse landene, og den økte måloppnåelsen til ordning i 2019 forklares i stor del ved at man har klart å øke måloppnåelsen til deltakere fra Somalia, Pakistan og Irak.

Figur 18: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på regioner. N=374

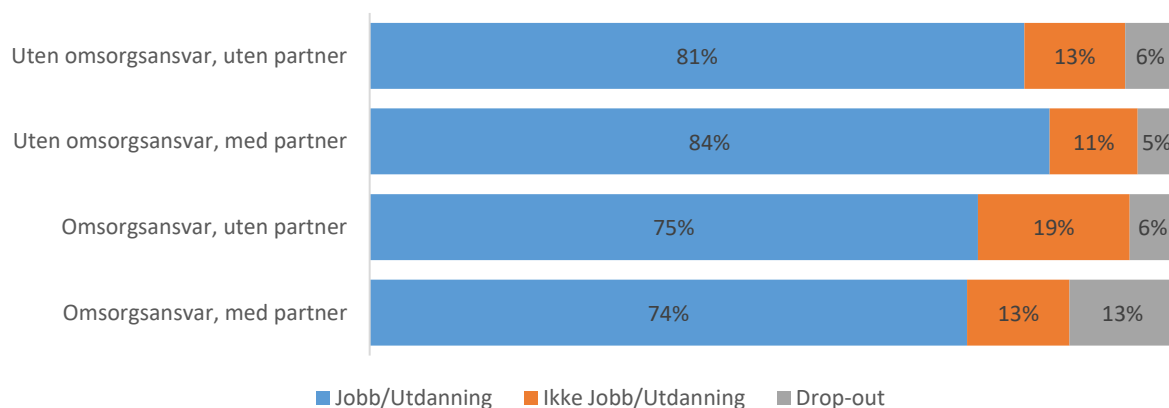

Fordeler man måloppnåelsen på verdensregioner, ser vi at deltakere med bakgrunn fra Europa har den høyeste overgangen til jobb eller utdanning. Den laveste måloppnåelsesandelen finner man blant deltakere med bakgrunn fra Afrika sør for Sahara, men tallene er bedre enn i 2017/18, også for deltakere fra sørlige Afrika.

Familiesituasjon

Vi skal nå se måloppnåelsen opp mot deltakernes familiesituasjon.

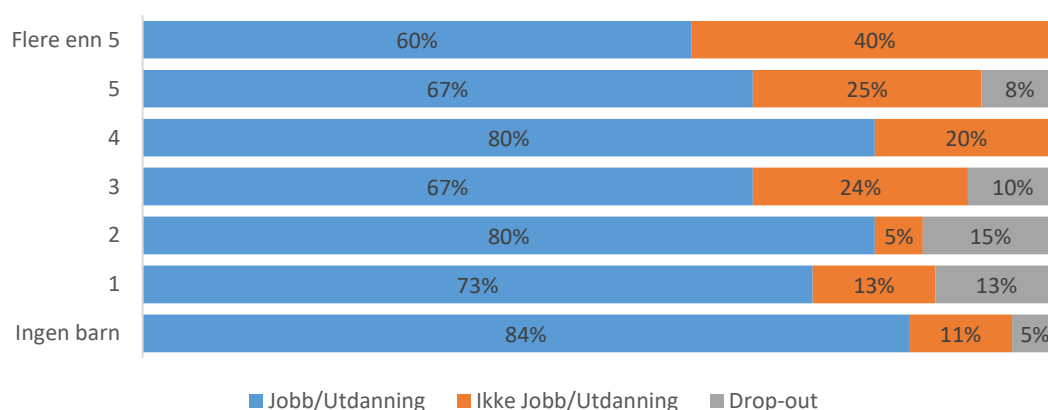
Figur 19: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på familiesituasjon. N=369

Når måloppnåelsen blir brutt ned på deltakernes familiesituasjon, ser vi at deltakere uten omsorgsansvar, men med partner, er gruppen med den høyeste overgangen til jobb eller utdanning. Nest høyest overgang finner vi hos deltakerne som hverken har omsorgsansvar eller partner. Blant deltakerne med både omsorgsansvar og partner, var måloppnåelsen 74 prosent. Dette er fire prosentpoeng høyere enn i 2017/18.

Spesielt interessant er imidlertid utvikling i måloppnåelse blant deltakere med omsorgsansvar, men uten partner. I 2019 er måloppnåelsen 75 prosent, klart høyere enn i 2017/18, da den var 58 prosent.²⁷ På mange måter ligner denne utviklingen litt på den som ble beskrevet under gjennomgangen av måloppnåelse og opprinnelsesland. Det kan se ut som at en viktig kilde til den økte overgangsandelen til jobb og utdanning i 2019, er at man har klart å heve måloppnåelsen i deltakergrupper som tidligere har hatt klart lavere måloppnåelse enn andre.

Figur 20: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på antallet barn deltakeren har. N=374.

Antallet barn deltakeren har, ser ut til å ha en viss sammenheng med overgangen til jobb eller utdanning, men i motsetning til for 2017/18-kohorten, er denne sammenhengen ikke lenger lineær.

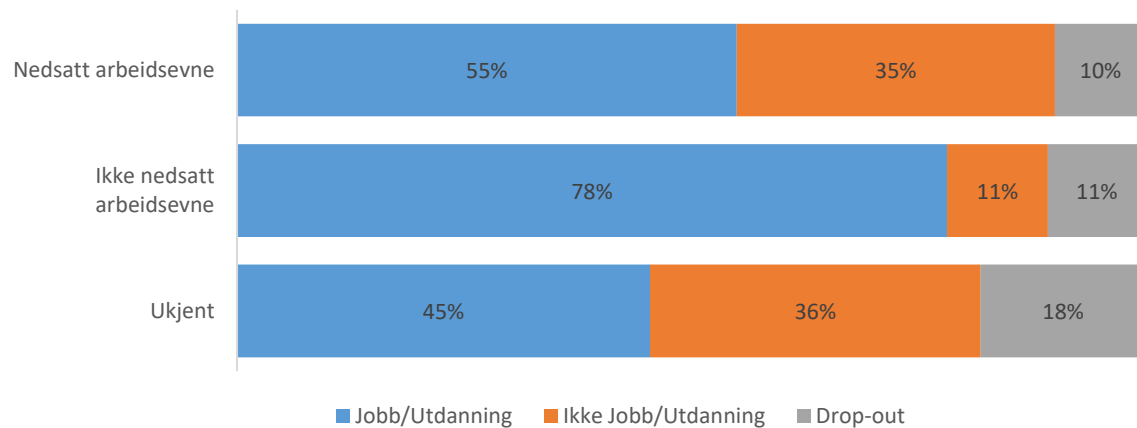
²⁷ Merk: 58 prosent refererer til måloppnåelsen for både Jobbsjansen del A og (daværende) del C

Eksempelvis er måloppnåelsen høyere blant deltakere med fire barn, enn den er for deltakere med ett barn. Sammenlignet med 2017/18, er ellers måloppnåelsen høyere for alle grupper vist i figuren over.

Arbeidsevne

Rapportørene ble bedt om å vurdere om deltakeren hadde nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av Jobbsjansen. Hvordan påvirker det måloppnåelsen?

Figur 21: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt etter hvorvidt deltakeren hadde nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet. N=374

Blant alle deltakerne i Jobbsjansen i 2019, var andelen med denne typen utfordringer 6 prosent, lavere enn for alle foregående rapporteringsår.

I individrapporteringen for 2017/18 ble det fremhevet at sannsynligheten for å oppnå jobb eller utdanning, var betydelig høyere for deltakerne uten nedsatt arbeidsevne, sammenlignet med dem som har nedsatt arbeidsevne. Dette er for så vidt også tilfellet for 2019 – differansen i måloppnåelse er 23 prosentpoeng. Dette avviket har samtidig falt betydelig over årene, fra en forskjell på 43 prosentpoeng i 2016, til 36 prosentpoeng i 2017/18, og nå altså 23 prosentpoeng i 2019. Dette er videre med på å underbygge poenget vi har trukket frem flere steder tidligere i rapporten, nemlig at måloppnåelsen har økt ganske betydelig i deltakergrupper som tidligere har hatt en klart lavere måloppnåelse enn andre deltakere.

Vi har også sett nærmere på deltakernes måloppnåelse med tanke på deres hovedinntektskilde før oppstart. Sammenlignet med tidligere år, var det, som tidligere nevnt, en større andel deltakere som kom inn på programmet som forsørget av familie/andre. Dette, i kombinasjon med mye lavere antall avsluttede deltakere, sammenlignet med forrige individrapportering, gjør at det ikke gir spesielt stor mening å bryte måloppnåelse ned på hver enkelt inntektskilde før oppstart. Vi kan imidlertid nevne at 77 prosent av deltakerne som var forsørget av andre, nådde måloppnåelse. Samme andel finner vi hos deltakere som mottok overgangsstønad ved oppstart. Dette er en betydelig forskjell sammenlignet med 2017/18-kohorten, hvor tilsvarende måloppnåelsesandel kun var 53 prosent.

Tabell 28: Gjennomsnittlig antall år med inntektsgivende arbeid før Jobbsjansen, fordelt på måloppnåelseskategorier

	År med inntektsgivende arbeid totalt	År med inntektsgivende arbeid i opprinnelseslandet	År med inntektsgivende arbeid i Norge	N
Jobb/ utdanning	5,76	4,92	0,84	284
Ikke jobb/ utdanning	4,43	3,77	0,66	49
Drop-out	6,66	5,84	0,82	41

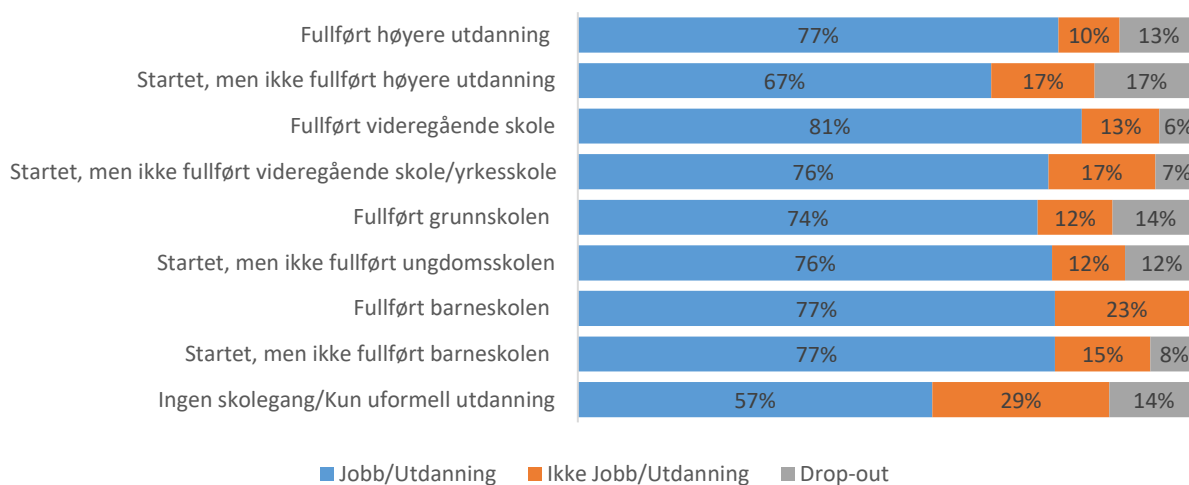
Et siste mål på arbeidsevne, som heller ikke direkte sier noe om hvorvidt man har nedsatt arbeidsevne eller ikke, omhandler forholdet med arbeidserfaring og måloppnåelse i Jobbsjansen. Vi ser faktisk at deltakerne som kom i jobb eller utdanning, i gjennomsnitt har noe mindre arbeidserfaring enn deltakerne som falt ut av programmet. Førstnevnte gruppe hadde i snitt 5,76 år med inntektsgivende arbeid før oppstart, mot 6,66 år i «drop-out»-gruppen.

Dette er en tydelig endring, sammenlignet med foregående års individrapporteringer.

Utdanningsnivå og norskferdigheter

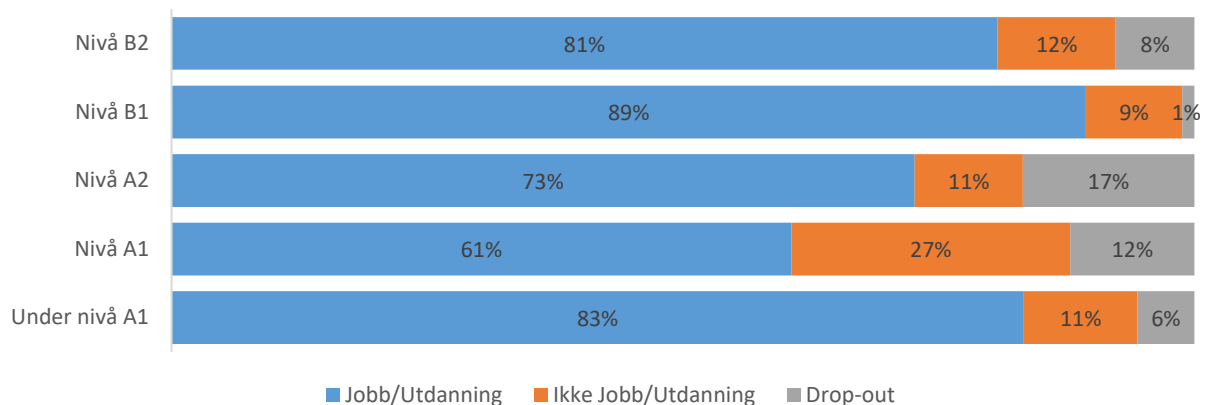
Hvordan henger måloppnåelsen sammen med deltakernes utdanningsnivå og norskferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen?

Figur 22: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på deltakernes utdanningsnivå ved oppstart av Jobbsjansen. N=374

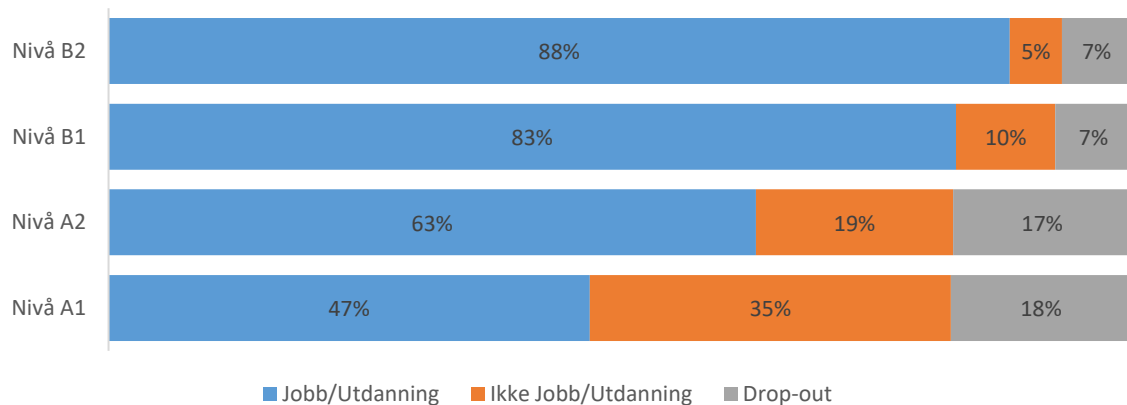
Når det gjelder utdanningsnivå og måloppnåelse, ser vi at deltakere som kom inn i programmet med ingen skolegang eller kun uformell utdanning, har den laveste måloppnåelsesgraden. 57 prosent i denne gruppen oppnår jobb eller utdanning. Dette er høyere enn i 2017/18. I rapporten for 2017/18-kohorten delte vi deltakerne inn i fire ulike grupper, basert på deres utdanningsnivå, og kommenterte at jo høyere utdanningsnivå – jo større sannsynlighet for måloppnåelse. Som vi har fremhevet flere ganger til nå, gir denne typen diskusjoner ikke lenger mening – fordi måloppnåelsen har steget betydelig i deltakergruppene som tidligere har hatt lav overgang til jobb eller utdanning. I 2019 har deltakere med utdanning på barneskolenivå, lik måloppnåelse som deltakere med fullført høyere utdanning.

Figur 23: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på deltakernes norsksferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen. N=356

Når måloppnåelse brytes ned på deltakernes norsksferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen, er det generelle bildet at gode norsksferdigheter har en sammenheng med overgang til jobb eller utdanning. Det er imidlertid et unntak her: deltakere som kom inn på ordningen med et norsknivå på under A1, har høyere måloppnåelse enn deltakere på A-nivå (A1 eller A2), og faktisk også høyere enn deltakere på B2-nivå. Dette var ikke tilfellet for 2017/18-kohorten, men utviklingen kan skyldes tilfeldigheter. Det er forholdsvis få deltakere som kom inn på programmet med norsksferdigheter på under nivå A1, så små endringer vil påvirke resultatene mer enn for andre deltakergrupper.

Figur 24: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på deltakernes norsksferdigheter ved avsluttet/gjennomført Jobbsjansen. N=360

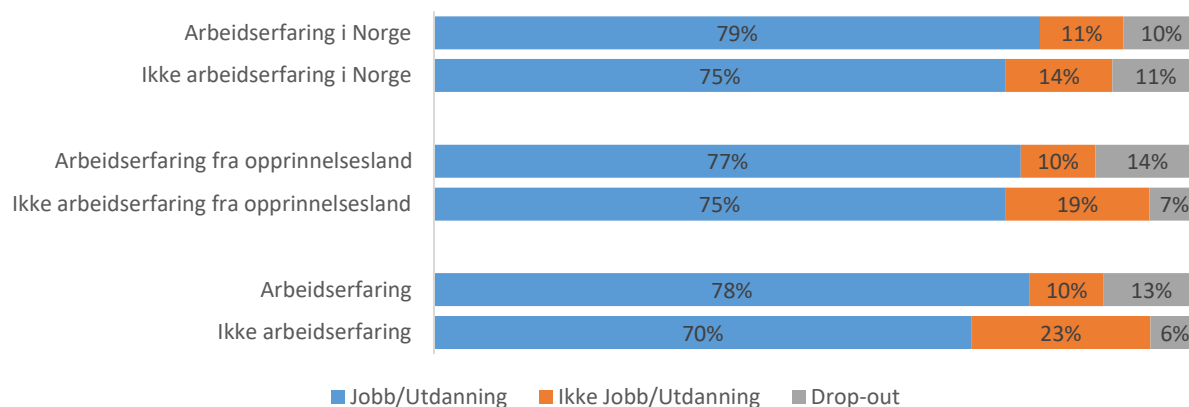
Vi har også sett på måloppnåelsen satt opp mot norsknivået deltakerne hadde ved avsluttet/gjennomført Jobbsjansenprogram. Vi har tidligere vist at en god del deltakere beveger seg opp ett eller to norsknivå i løpet av sin deltakelse i Jobbsjansen. Dette gjelder spesielt deltakerne som kom inn på de lavest språknivåene.

Vi ser at måloppnåelsen til deltakere som avsluttet Jobbsjansen på B2-nivå, er 88 prosent; betydelig høyere enn hos deltakere som avsluttet sin deltakelse på nivå A1. Hovedårsaken til dette er muligens at de mest motiverte deltakerne, eventuelt dem med best forutsetninger, som kommer inn i Jobbsjansen med lavt språknivå, har en stigning i språknivået gjennom deltakelsen. De som da blir igjen på nivå A1, har nok generelt dårligere forutsetninger for å kvalifisere seg til jobb eller utdanning.

Arbeidserfaring

Figuren under bryter måloppnåelsen ned på hvorvidt deltakerne har arbeidserfaring eller ikke, fra Norge, fra opprinnelsesland, og generelt.

Figur 25: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på arbeidserfaring fra opprinnelsesland og Norge. N=374.

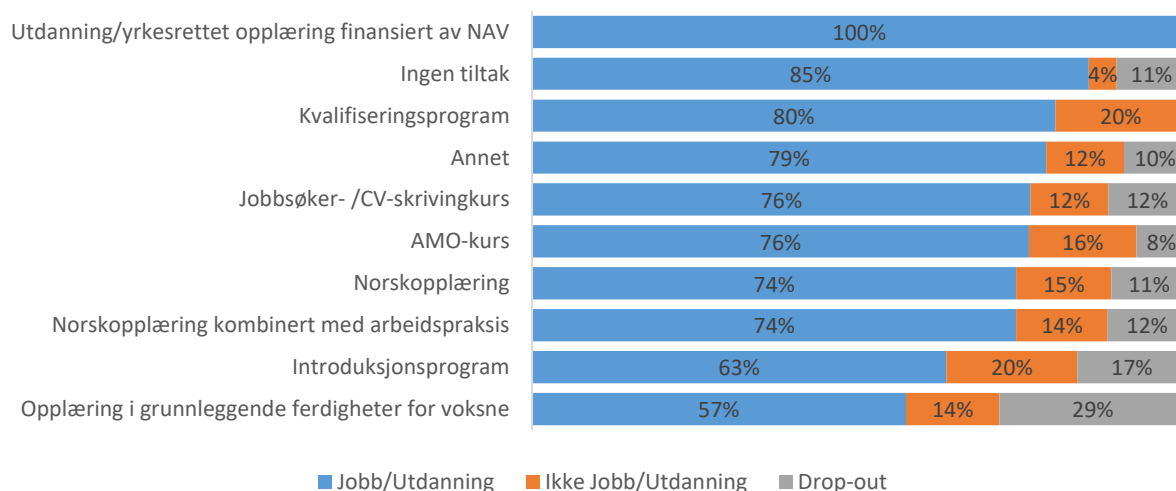

Vi ser at deltakere med arbeidserfaring i noe større grad oppnår måloppnåelse enn deltakere uten arbeidserfaring.

Tidligere kvalifiserings- og opplæringstiltak

Figur 26 viser deltakernes måloppnåelse fordelt på tidligere kvalifiserings- og opplæringstiltak. Det vil si tiltak deltakerne har gjennomgått før de startet på Jobbsjansen. Hvilke tiltak en deltaker har mottatt, vil gjerne være en konsekvens av forutsetningene de i utgangspunktet har. Måloppnåelsen tilknyttet hvert enkelt tiltak, sier derfor ikke nødvendigvis så mye om tiltakets effekt i seg selv.

Figur 26: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på tidligere opplæringstiltak. N=374.

Den høyeste måloppnåelsen finner vi hos deltakere som enten ikke har mottatt tiltak tidligere, eller som har mottatt opplæringstiltaket «ordinær utdanning/yrkesrettet opplæring finansiert av NAV». Dette er ikke overraskende, for man kan forvente at deltakere som enten ikke får noen tiltak, eller har fått et direkte arbeidsrettet tiltak, i utgangspunktet har stått relativt nært arbeidsmarkedet. Den laveste måloppnåelsen finner vi hos deltakere som har deltatt introduksjonsprogrammet eller

opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne som tiltak. Deltakere i disse gruppene har samtidig klart høyere måloppnåelse enn i 2017/18. I forrige rapportering var også måloppnåelsen svært lav hos deltakere som hadde mottatt kvalifiseringsprogram; dette er ikke tilfellet for 2019-rapporteringen.

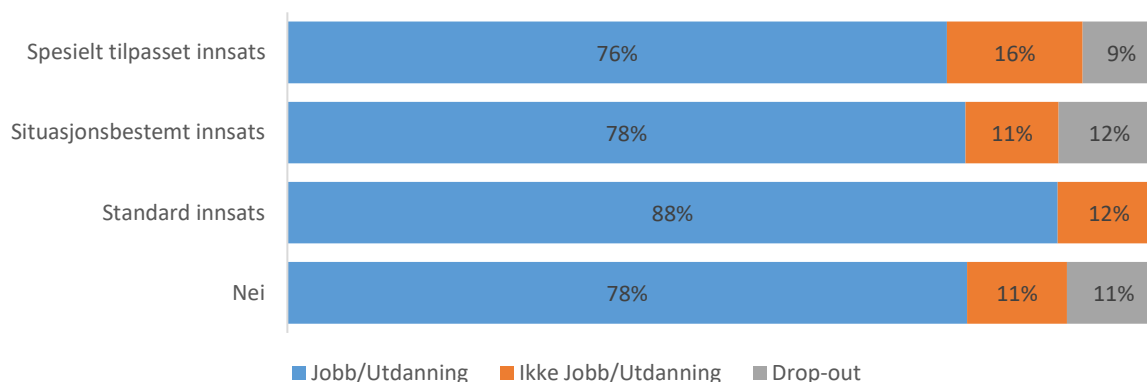
Innsatsbehov

Kategoriseringen «standard innsats» innebærer at brukere i NAV blir tilbudt generelle tjenester som er tilgjengelig for alle brukere. Individuelt tilpassede tjenester er, som navnet antyder, mer individuelt tilpasset, og kan inneholde forskjellige former for veiledning, hjelp til å søke jobb osv.

Situasjonsbestemt innsats innebærer tiltaksbruk, til eksempel AMO-kurs og arbeidstrening. Spesielt eller varig tilpasset innsats rettes mot personer med nedsatt arbeidsevne. (Proba 2016) Tallene i neste figur bygger på undersøkelsesspørsmålet: «Har deltakeren fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og i så fall hvilket innsatsbehov ble fastsatt?».

Kategoriene er sortert fra høyest til lavest innsatsbehov.

Figur 27: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på innsatsbehov²⁸. N=343

Deltakere med standard innsats hadde den høyeste måloppnåelsen i 2019, men forskjellene mellom de ulike innsatsnivåene er forholdsvis små. I 2017/18 hadde deltakerne med «spesielt tilpasset innsats» en måloppnåelse på kun 51 prosent. Vi ser altså nok en gang en positiv utvikling blant deltakerne som i utgangspunktet hadde de dårligste forutsetningene for måloppnåelse.

Varighet av programmet

Tabell 29 viser gjennomsnittlig antall måneder deltakerne var i Jobbsjansen. Tabellen viser varigheten for deltakerne som avsluttet i perioden 2014-19; både gjennomsnitt for alle som avsluttet, samt fordelt på avslutningskategori.

²⁸ Antallet deltakere med «varig tilpasset innsats» var så lavt at denne kategorien er holdt utenfor analysene

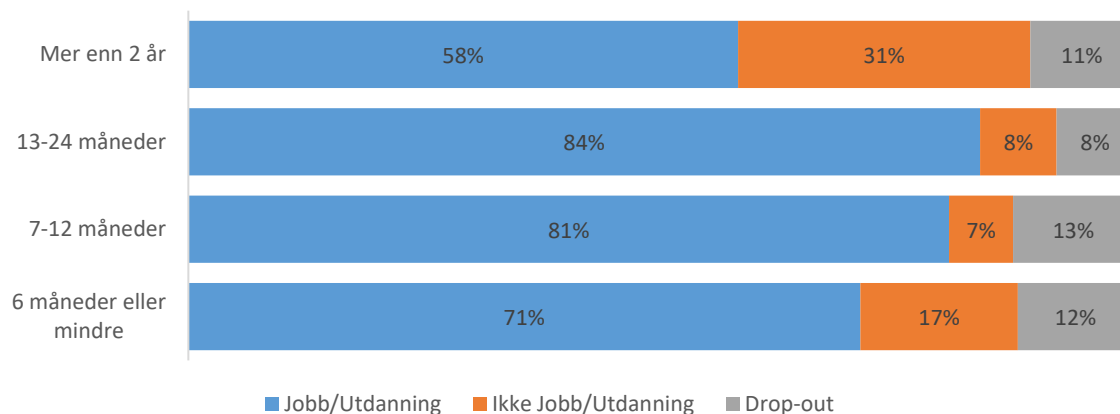
Tabell 29: Måloppnåelse Jobbsjansen 2014 - 2019 og varighet av programmet (måneder)

		Gjennomsnitt	Median
2019	Jobb/utdanning	14	12
	Ikke jobb/utdanning	19	16
	Drop-Out	14	10
	Alle	15	12
2018	Jobb/utdanning	15	12
	Ikke jobb/utdanning	17	12
	Drop-Out	17	13
	Alle	16	12
2017	Jobb/utdanning	15	13
	Ikke jobb/utdanning	20	19
	Drop-Out	17	15
	Alle	16	14
2016	Jobb/utdanning	16	14
	Ikke jobb/utdanning	19	20
	Drop-Out	15	13
	Alle	16	14
2015	Jobb/utdanning	12	11
	Ikke jobb/utdanning	18	15
	Drop-Out	12	11
	Alle	13	12
2014	Jobb/utdanning	11	9
	Ikke jobb/utdanning	12	8
	Drop-Out	9	8
	Alle	10	9

I perioden 2014-2016 økte den gjennomsnittlige programtiden i Jobbsjansen betraktelig, fra 10 måneder i 2014 til 16 måneder i 2016. Som vi ser av tabellen over, har programtiden stabilisert seg på 15-16 måneder etter det. Programtiden til «drop-outs» har gått ganske markant ned, fra 17 måneder i 2017 og 2018 til 14 måneder i 2019. Samtidig har programtiden til dem som avslutter Jobbsjansen uten å oppnå jobb eller utdanning økt, til 19 måneder i 2019.

I neste figur fordeles måloppnåelsestallene på varighet av programmet. Varighet er delt inn i fire kategorier; under 6 måneder, mellom 7 og 12 måneder, fra 13 måneder til to år, og over to år. Tallene er sortert etter varighet, ikke måloppnåelsesgrad.

Figur 28: Måloppnåelse 2019 – fordelt på varighet av programmet. N=374

Deltakere med programtid på over 2 år, har en klart lavere måloppnåelse enn deltakere med kortere programtid. Den høyeste måloppnåelsen ser vi blant deltakere med mellom 13 og 24 måneder programtid. Det er altså ikke slik i 2019 at lengre programtid, nødvendigvis er assosiert med lavere måloppnåelse.

Forholdet mellom programtid og måloppnåelse har variert ganske kraftig over årene. I 2017/18-rapporteringen falt måloppnåelsen jo lengre programtid man hadde. I 2015 gikk det et tydelig skille i måloppnåelse mellom deltakere som fullførte programmet på under 6 måneder (høy måloppnåelse), og deltakerne som brukte over ett år (lav måloppnåelse). I 2016 var det tilnærmet ingen forskjell i måloppnåelse avhengig av varighet, mens det i 2014 var høyere måloppnåelse jo lengre varighet man hadde. Variasjonen i forholdet mellom måloppnåelse og varighet tilsier at dette i seg selv ikke er en spesielt viktig faktor for å forklare resultatene i Jobbsjansen, verken på individ- eller programnivå.

Fravær i programmet

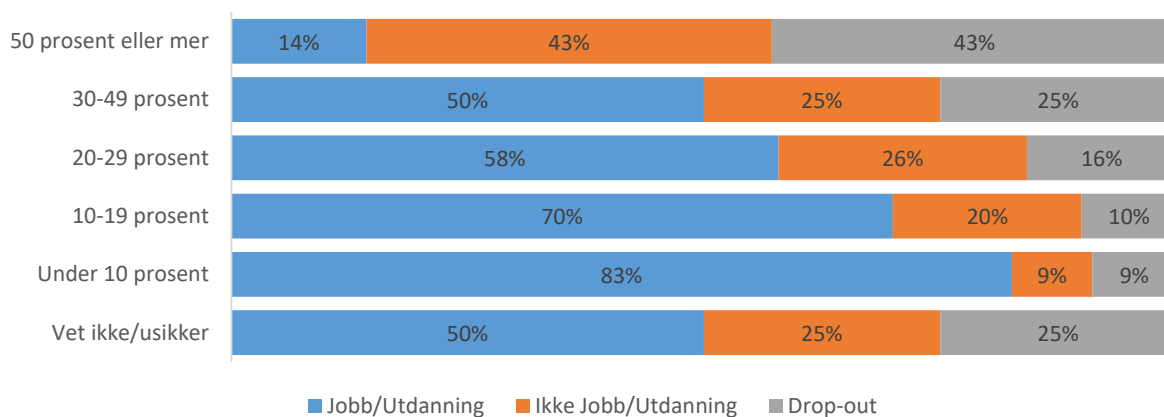
I individrapporteringen for 2019 ble rapportørene bedt om å anslå hvor høyt fravær deltakerne hadde hatt i programmet. Alternativene var: a) under 10 prosent, b) 10-19 prosent, c) 20- 29 prosent, d) 30-49 prosent, e) 50 prosent eller mer, eller f) «vet ikke/usikker».

Som vi har sett tidligere, var det 69 prosent av deltakerne som hadde under 10 prosent i fravær. Det var relativt få deltakere som hadde svært høyt fravær, 10 prosent av deltakerne hadde 20 prosent eller høyere i fravær. Over tid har fraværsandelen blitt stadig lavere. I 2017/18 var det 64 prosent av deltakerne som hadde under 10 prosent fravær. Dette var på sin side også lavere enn foregående år.

Utviklingen mot stadig mindre fravær, kan ha en sammenheng med stadig bedre forutsetninger i deltakermassen. Det er uansett en svært positiv utvikling for Jobbsjansen, for som vi ser av neste figur, er det en sterk sammenheng mellom lavt fravær og høy måloppnåelse.

Blant deltakerne med fravær på under 10 prosent, var det over 80 prosent som gikk over til jobb eller utdanning ved utskrivning fra Jobbsjansen. Blant deltakerne med mellom 10 og 19 prosents fravær, var måloppnåelsen på 70 prosent, 22 prosentpoeng lavere. Deltakerne med over 50 prosents fravær, som riktignok gjaldt forholdsvis få personer, hadde svært lav måloppnåelse, kun 14 prosent.

Figur 29: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på deltakernes fravær i Jobbsjansen. N=374.

Selv om fravær åpenbart er en viktig faktor for å forklare måloppnåelse, ser vi også her en positiv utvikling for mange grupper. Eksempelvis økte måloppnåelsen blant deltakere med mellom 30 og 49 prosents fravær med 23 prosentpoeng sammenlignet med 2017/18.

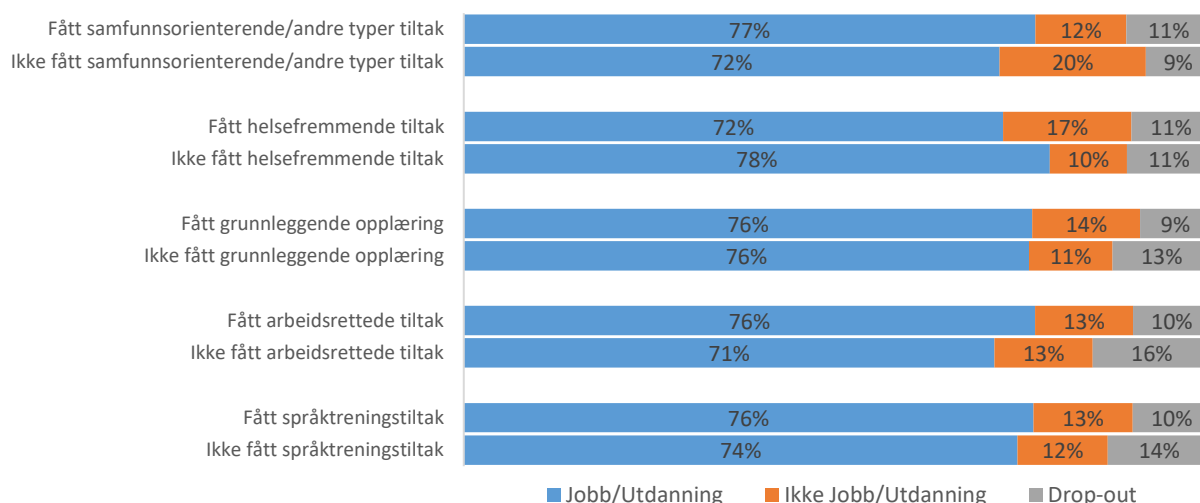
Innhold i Jobbsjansen

I denne avsluttende delen av den deskriptive gjennomgangen av deltakernes måloppnåelse, ser vi nærmere på hvordan måloppnåelsen varierer med innholdet deltakerne har mottatt i Jobbsjansen. Innholdet/tiltakene er delt inn i fem overordnede grupper: Språktilbud, arbeidsrettede tiltak, tilbud om grunnleggende opplæring, helsefremmende tiltak/behandling, og til slutt samfunnsorienterende/andre typer tilbud.

Det er viktig å påpeke at de ulike tiltakene som tilbys deltakerne, skal være tilpasset deres situasjon. Måloppnåelse knyttet til enkelttiltak kan derfor si like mye om forutsetningene til deltakerne, som det gjør om tiltaket i seg selv. Måten disse bakgrunnsfaktorene virker sammen for å promotere eller forhindre måloppnåelse på, er derfor en viktig kilde til å forstå effekten av de enkelte tiltakene som deltakerne gjennomfører i løpet av deltakelsen i Jobbsjansen.

I tidligere års rapporter har vi gått ganske grundig gjennom forholdet mellom tiltak og måloppnåelse. I datamaterialet for 2019 ser vi imidlertid, som påpekt flere ganger tidligere, at det generelt har blitt mye mindre forskjeller mellom ulike grupper av deltakere – også med tanke på hvilke tiltak de har brukt. Av den grunn blir gjennomgangen noe mer summarisk i denne rapporten.

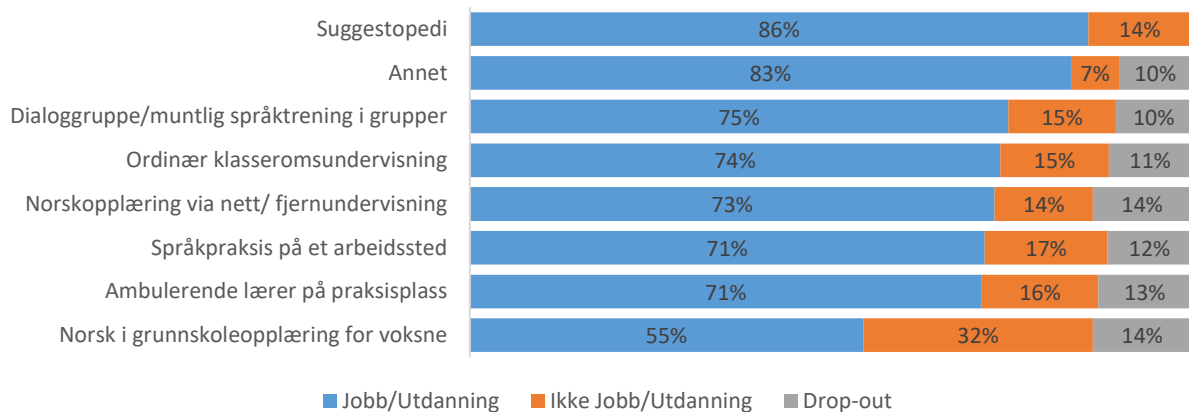
Figur 30: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvorvidt deltakeren har hatt minst ett tiltak innenfor hver enkelt tiltaksgruppe eller ikke

Figuren over viser hvorvidt det er forskjell i måloppnåelsesgrad mellom deltakere som har hatt minst ett tiltak innenfor hver enkelt tiltaksgruppe, og deltakere som ikke har hatt noen tiltak innenfor hver enkelt tiltaksgruppe. Ettersom vi presenterer tall for dem som ikke har fått tiltak her, vil vi ikke presentere denne gruppen deltakeres måloppnåelse i de etterfølgende figurene.

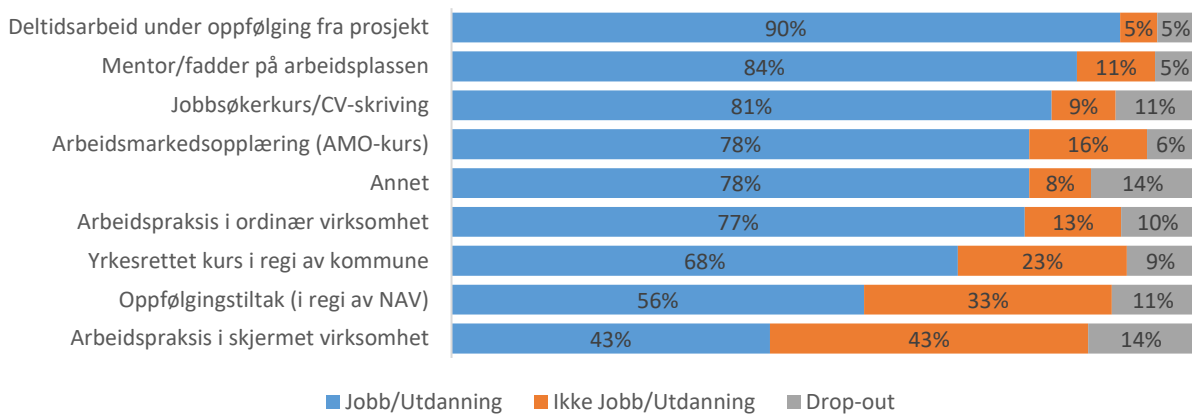
Som vi ser av figur 30, er det gjennomgående forholdsvis liten forskjell mellom deltakerne, når måloppnåelsen fordeles på om de har hatt ulike tilbud eller ikke. Dette er en tydelig forskjell fra 2017/18-rapporteringen, hvor spesielt deltakere som *ikke* fikk arbeidsrettede eller samfunnsorienterende tiltak, og deltakere som *fikk* helsefremmende tiltak, hadde klart lavere måloppnåelse enn deltakere som hadde arbeidsrettede/samfunnsorienterende tiltak, eller ikke hadde behov for helsefremmende tiltak. I 2019-kohorten er forskjellene ikke større enn rundt 5 prosentpoeng.

Figur 31: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvilke språktilbud deltakeren har benyttet i programmet. N=7-219 ²⁹

Når det gjelder språktilbudene og måloppnåelse, er det deltakere som har mottatt suggestopedi som har den høyeste måloppnåelsen. Lavest måloppnåelse finner vi blant deltakere som mottok «norsk i grunnskoleopplæring for voksne». Det er primært deltakere med svakere norskferdigheter som får dette tiltaket, og som vi har sett tidligere, har slike deltakere noe lavere måloppnåelse enn dem med bedre norskferdigheter. Det er også mange i denne gruppen (14 prosent) som skrives over i grunnskole for voksne ved avsluttet deltakelse. Dette er ikke en måloppnåelsesgivende overgangsform, men kan ha langsiktig positiv betydning for disse deltakernes arbeidsdeltakelse.

Figur 32: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvilke tilbud om arbeidsrettede tilbud/tiltak deltakeren har benyttet i programmet. N=7-254

Deltakerne som hadde deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt, hadde den høyeste måloppnåelsen. 90 prosent gikk ut i jobb eller utdanning ved avsluttet program. Dette er på mange måter som forventet. Dersom man er så nær arbeidslivet at man kan gjennomføre ordinært deltidsarbeid i programperioden, er overgang til jobb et naturlig og realistisk mål.

I 2017/18 trakk vi frem oppfølgingstiltak i regi av NAV, som den gang var assosiert med høy måloppnåelse. Dette er ikke tilfellet i 2019.

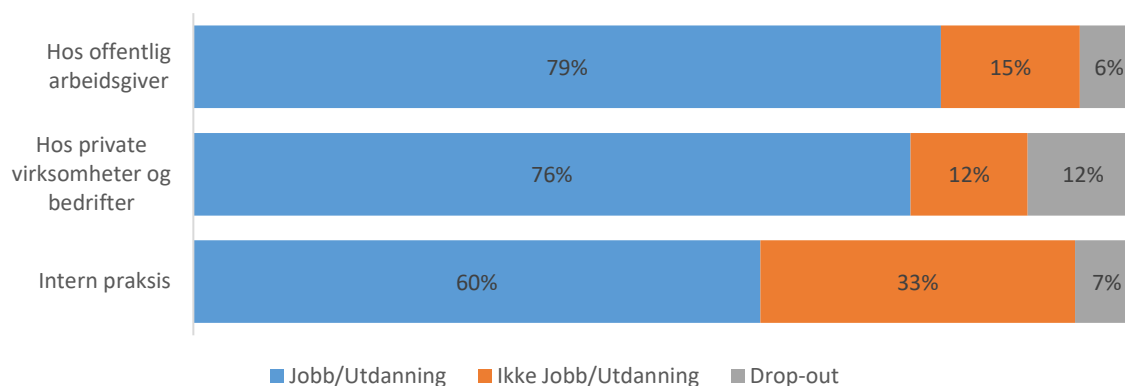
Arbeidspraksis i ordinær virksomhet er det mest brukte tiltaket i hele Jobbsjansen, og den assosierte måloppnåelsen tilknyttet dette tiltaket er 77 prosent. I flere individrapporteringer over årene har dette tiltaket blitt fremhevet som viktig for å forklare måloppnåelse i Jobbsjansen. Betydning av

²⁹ Tiltaket «Alfabetiseringsmodul» er holdt utenfor figuren, grunnet lav N.

tiltaket har imidlertid rent statistisk blitt mindre, etter hvert som måloppnåelsen generelt i Jobbsjansen, og andelen deltakere som mottar tiltaket, begge har økt.

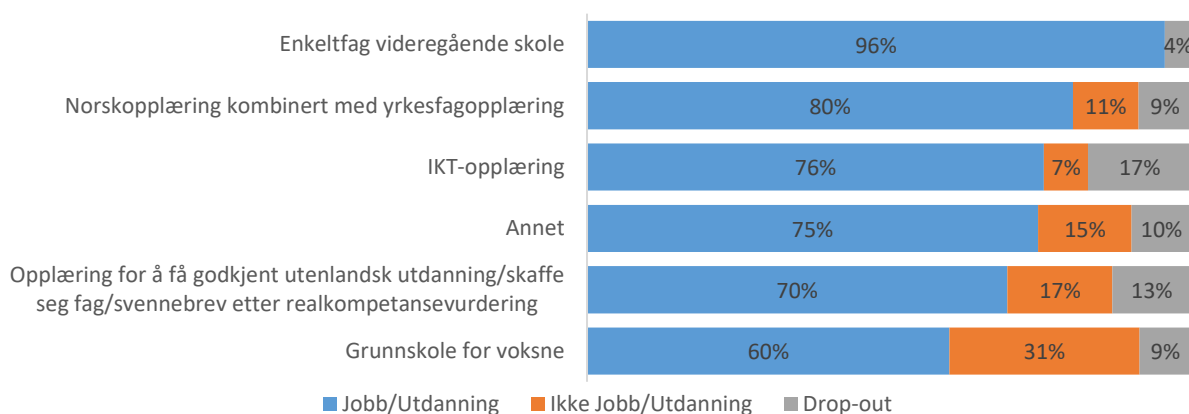
Blant de arbeidsrettede tiltakene, har deltakerne som har gjennomført arbeidspraksis i skjermet virksomhet den laveste måloppnåelsen, med kun 43 prosents overgang til jobb eller utdanning. Sammenlignet med 2017/18 er det imidlertid positivt at andelen «drop-outs» har falt betydelig, fra 33 til 14 prosent.

Figur 33: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvor deltakerne med ordinær arbeidspraksis har gjennomført praksisen. N=15-145³⁰

For deltakerne som hadde en eller annen form for praksis, ble det hentet inn informasjon om hvor praksisen var blitt gjennomført. Vi ser at deltakere som gjennomfører intern praksis har lavere måloppnåelse enn dem som gjennomfører praksisen i det ordinære arbeidslivet. Intern praksis retter seg stort sett mot deltakere med dårligere forutsetninger i utgangspunktet.

Figur 34: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvilke typer tilbud om grunnleggende opplæring deltakeren har benyttet i programmet. N=23-71³¹

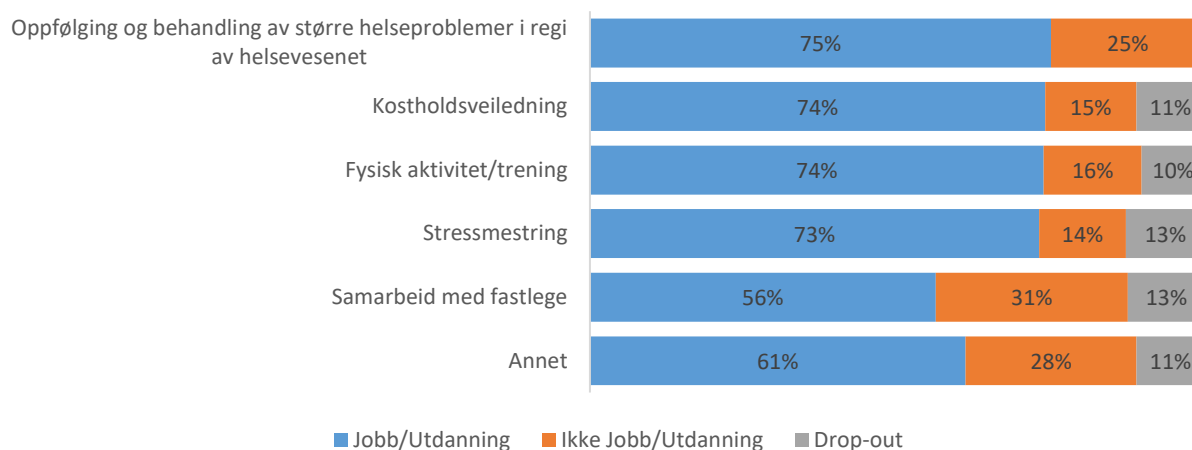
For grunnleggende opplæring, ser vi at den laveste måloppnåelsesandel er blant dem som tok grunnskole for voksne. Her er det imidlertid viktig å påpeke at 13 prosent i denne gruppen hadde grunnskoleopplæring for voksne som avslutningsårsak, og dette gir ikke positivt utslag på måloppnåelsen. Høyest måloppnåelse, med 96 prosent, finner vi hos deltakerne som tok enkeltfag i videregående skole.

³⁰ Måloppnåelsen til deltakere med praksis i frivillig sektor er holdt utenfor figuren, grunnet lav N

³¹ Tiltaket «Innføringsklasse videregående skole» er holdt utenfor figuren, grunnet lav N

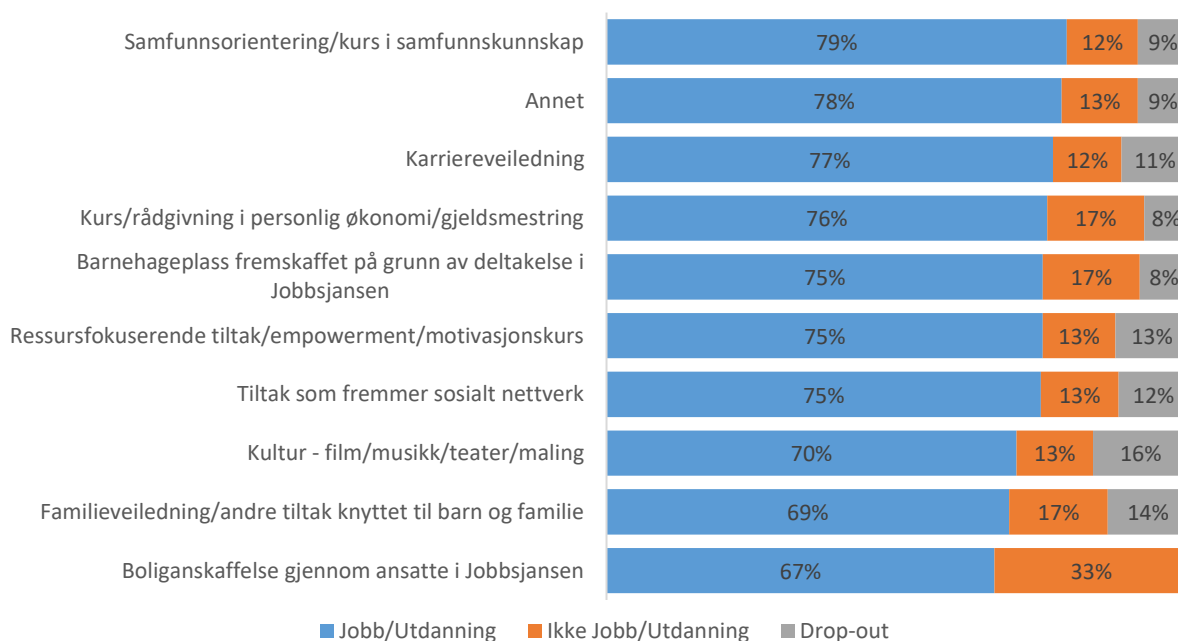
Deltakere som har mottatt opplæring for å få godkjent utenlandsk utdanning, eller skaffe seg fag/svennebrev etter realkompetansevurdering, hadde en måloppnåelse på 70 prosent. Dette er faktisk en god del lavere enn i 2017/18, hvor måloppnåelsesandelen var 93 prosent i denne gruppen.

Figur 35: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvilke helsefremmende tiltak/behandling deltakeren har benyttet i programmet. N=4-107

Helsefremmende tiltak preges av stor spennvidde, alt fra forholdsvis enkle og allmenne tiltak, som kostholdsveiledning, til oppfølging og behandling av større helseproblemer i regi av helsevesenet. For sistnevnte tiltak, er utviklingen interessant. Måloppnåelsesandelen er hele 75 prosent, mer enn en dobling siden 2017/18. Tilbake i 2015 var den assosierte måloppnåelsen til dette tiltaket, kun 19 prosent. Trolig har alvorligheten i deltakernes helseutfordringer blitt lavere over tid, blant annet som en konsekvens av utfasingen av deltakere med behov for sosialhjelp.

Figur 36: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud deltakeren har benyttet i programmet. N=9-288

For de samfunnsorienterte tiltakene, er det alt i alt relativt begrensede forskjeller i måloppnåelse mellom de ulike tiltakene. Den høyeste måloppnåelsen finner vi blant deltakerne som har mottatt kurs i samfunnskunnskap.

Hva forklarer de gode resultatene i Jobbsjansen del A?

I tillegg til å presentere analyser av individrapporteringene for de ulike ordningene, er vi bedt om å gi anbefalinger til innretningen på Jobbsjansen del A for bedre måloppnåelse. Jobbsjansen del A har gjennom flere år stadig oppnådd bedre resultater, og i 2019 har hele 76 pst. av deltakerne gått over til arbeid eller utdanning etter avsluttet program. Som analysene presentert tidligere i rapporten har vist, har særlig måloppnåelse blant de deltakergruppene som i tidligere år har hatt svakest måloppnåelse, økt. Det er med andre ord en velfungerende ordning som stadig får bedre resultater, vi er bedt om å gi anbefalinger om for å øke måloppnåelsen. Rommet for å videreutvikle måloppnåelsen blir imidlertid smalere og smalere, og det er krevende å trekke fram konkrete forhold som kan heve måloppnåelsen ytterligere.

I det følgende diskuterer vi funn fra fire type analyser vi har gjennomført for å forsøke å identifisere forhold som kan forklare og/eller ytterligere øke måloppnåelsen:

- ◆ Hva som kan forklare årsaker til variasjoner i måloppnåelse fordelt på programmets innretning/innhold, på deltakernes forbedring i ferdigheter og individuelle kjennetegn ved deltakerne
- ◆ Utviklingen i rammevilkår
- ◆ Hvilke prosjekt som over flere år har prestert godt, og hva som kan forklare dette. Kan stabilt gode resultater føres tilbake til at disse prosjektene har hatt en særskilt sammensetning av deltakergruppen, eller er det noe ved innretningen av prosjektene som kan forklare de gode resultatene?
- ◆ Prosjektenes innrapporterte utfordringer og anbefalinger («gode grep»)

I dette arbeidet har vi, i tillegg til analyser av individrapporteringene, gått gjennom tilskuddsrapportene fra prosjektene for å oppsummere blant annet resultater, utfordringer og anbefalinger på prosjektnivå. Gjennomgangen viser at prosjektene har ulik innretning, men at de i stor utstrekning jobber etter de samme prinsippene og arbeidsmåtene. De tilbyr også mange av de samme tiltakene, men de tilpasses den enkelte deltaker. I tråd med det følgeevalueringen av Jobbsjansen 2017-2019 dokumenterte (Lerfaldet og Skutlaberg 2018; Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl 2019), framhever mange av prosjektene videre at de har en ressursfokusert tilnærming, og at de gjennomfører grundig kartlegging og karriereveiledning, tidlig utplassering på ordinær arbeidsplass med tett oppfølging – og i mange tilfeller kombinert med språkopplæring.

Individuelle kjennetegn og programmens innretning

Rapporten har til nå behandlet måloppnåelsen i Jobbsjansen del A grundig, og noen tendenser er tydelige. Vi ser blant annet at:

- ◆ de eldste deltakerne har vanskeligere for å oppnå måloppnåelse,
- ◆ opprinnelsesland samvarierer med måloppnåelse,
- ◆ deltakere med gode norskferdigheter ved avsluttet programdeltakelse, i større grad oppnår måloppnåelse enn deltakere med dårligere ferdigheter,

- ◆ deltakere med høyt fravær eller nedsatte arbeidsevner i klart mindre grad oppnår overgang til arbeid eller utdanning,
- ◆ på tiltaksnivå er spesielt «deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt», assosiert med høy måloppnåelsesgrad

Alle disse tendensene, er imidlertid bivariate. Det vil si at man ser på sammenhengen mellom måloppnåelse og enkeltvariabler, uten å kontrollere for andre faktorer. Som et svar på denne utfordringen, har man i flere år utviklet og presentert regresjonsbaserte forklaringsmodeller i rapportene på Jobbsjansen. En multivariat regresjonsmodell knytter en avhengig variabel, i dette tilfellet måloppnåelse, til mange forklaringsvariabler på én gang. Fordelen med en slik analyseteknikk er at man kan identifisere effekten av én enkelt variabel, samtidig som påvirkningen fra de andre variablene, holdes konstant (*altså blir kontrollert for*). Dette setter oss i stand til å isolere de enkelte forklaringene, og vi kan tolke effektene uavhengig av hverandre. (Midtbø, 2007)

I utarbeidelsen av regresjonsmodellen for Jobbsjansen del A i 2019, har vi inkludert to forskjellige variabeltyper:

i) individkjennetegn; faktorer som utdanningsnivå, alder, opprinnelsesland, norsknivå osv.

ii) tiltaksbruk; knyttet til hvilke tiltak hver enkelt deltaker har mottatt

Et interessant poeng med årets regresjonsanalyser, er at de i svært liten grad klarer å produsere signifikante sammenhenger mellom bakgrunnskjenetegn/innhold i program, og måloppnåelse. Kun tre forklaringsfaktorer fremstår som signifikante: Fravær i program (negativ effekt), høyere norsknivå ved avsluttet program (positiv effekt), deltakelse i tiltaket «deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt» (positiv effekt).

Dette betyr at variabler som over flere år har hatt signifikant (negativ eller positiv) effekt, ikke lenger er signifikante i modellen. Dette gjelder faktorer som at deltakerne har opprinnelse fra et afrikansk land, utdanningsnivå, arbeidserfaring og nedsatt arbeidsevne.

Vi tror at vanskeligheten med å etablere signifikante sammenhenger mellom kjennetegn/programinnhold og måloppnåelse i Jobbsjansen, kan føres tilbake til:

Lav N – Jo flere deltakere man har i datasettet sitt, jo lettere er det å etablere statistisk signifikante sammenhenger. Antallet deltakere i 2019-rapporteringen er betydelig lavere enn foregående år. Dette skyldes delvis at antallet avsluttede deltakere i Jobbsjansen har gått ned over tid, og delvis at vi i forrige individrapportering samlet inn, og analyserte, data for to kohorter (2017 og 2018) på samme tid.

Grovkornet avhengig variabel – Den avhengige variabelen i regresjonsanalysene, overgang til arbeid eller utdanning, er et forholdsvis grovt mål på «suksess» i programmet. Dersom man oppnår arbeid ved avsluttet deltakelse, regnes det som måloppnåelse. Samtidig er det klart at det er en forskjell på en deltaker som får en stilling som tilkallingsvikar, og en deltaker som oppnår fulltidsjobb etter Jobbsjansen. Kort oppsummert er man i en situasjon med lite variasjon i avhengig variabel.

Høy måloppnåelse – En viktig, kanskje *den* viktigste faktoren for vanskelighetene med å oppnå signifikante resultat, er den stadig økende måloppnåelsen i Jobbsjansen. I 2019 hadde ordningen en måloppnåelse på 76 prosent. Det innebærer at de aller fleste deltakerne i programmet har «suksess»;

de oppnår målet som er satt for dem. Dette er med på å skape enda mindre variasjon i avhengig variabel; det er rett og slett mindre å forklare.

Hevet måloppnåelse for flere grupper – Vi har ved flere tilfeller i rapporten påpekt at grupper som tidligere har hatt vanskelig for å nå måloppnåelse, har fått vesentlig bedre måloppnåelse i 2019. Eksempler på det er deltakere med opprinnelse fra land som Pakistan og Somalia, deltakere med lavt utdanningsnivå og deltakere med nedsatt arbeidsevne. Forskjellene mellom gruppene som presterer best og mindre bra på Jobbsjansen, har aldri vært så lav som i 2019. Ettersom variasjonen mellom ulike grupper er såpass liten, er det svært få kjennetegn ved deltakerne som har sterk nok selvstendig påvirkning på sannsynligheten for måloppnåelse, til å oppnå signifikans.

Oppsummert er altså situasjonen den at for 2019-kohorten, er det forholdsvis lite analytisk informasjon å hente ut av de regresjonsbaserte analysene. Vi mener samtidig at årsaken til dette, primært er av en positiv art – den økte måloppnåelsen i ordningen, både samlet sett og for grupper som tidligere har hatt vanskeligheter med å nå målet om arbeid eller utdanning. Det gjør at det kun i begrenset grad er mulig å etablere signifikante sammenhenger mellom bakgrunnskjenetegn og måloppnåelse.

Hvis vi likevel skal komme med informerte råd til prosjektene og IMDi, basert på årets analyser, er det å:

- ◆ fortsette satsingen på deltidsarbeid for deltakerne som kan nyttiggjøre seg av dette tiltaket
- ◆ arbeide aktivt for å holde fraværsandelen nede, siden vi ser at høyt fravær også i 2019 er negativt assosiert med sannsynligheten for måloppnåelse. Den negative påvirkningen til fravær er til stede i både de deskriptive analysene, og i den multivariate regresjonsanalysen, hvor man kontrollerer for individuelle kjennetegn og forutsetninger.
- ◆ fokusere på språkopplæring og -trening; norskferdighetene man avslutter Jobbsjansen med, har betydning for om man oppnår jobb eller utdanning ved avsluttet programperiode

Rammevilkår

Vi har også sett nærmere på rammevilkårene til Jobbsjansprosjektene, og hvordan de har utviklet seg over tid. Tabellen under viser økonomiske ressurser og antall deltakere i Jobbsjansen del A, for perioden 2016 til 2019. Tilgjengelige ressurser divideres på antallet deltakere, slik at vi får et estimat på hvor mye midler prosjektene har kunnet bruke på hver deltaker i ordningen.

Tabell 30: Ressurser i Jobbsjansen, 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Innvilget tilskudd	98 100 000	57 209 050	64 750 000	81 943 960
Egenfinansiering (oppgitt i søknad)	41 900 000	22 902 669	25 196 505	31 876 200*
Sum	140 000 000	80 111 719	89 946 505	113 820 160
Antall deltakere	1 770	1 040	978	1 044
Midler per deltaker	79 096	77 030	91 970	109 023

*Tallet er et estimat basert på andelen egenfinansiering foregående år, se nærmere beskrivelse under tabellen.

For 2019 har vi dessverre ikke fått tilgang på summen av samlet egenfinansiering hos prosjektene, fra IMDi. Den samlede egenfinansiering var imidlertid på mellom 30 og 28 prosent i årene fra 2016 til 2018. Vi har estimert en egenfinansieringsandel på 28 prosent også i 2019, men dette er altså et usikkert tall. Med det som forbehold, er det en tydelig tendens til at prosjektene over tid har fått mer

disponible midler per deltaker i ordningen. Mens prosjektene i 2017 hadde 77 030 kroner å bruke på hver deltaker, estimerer vi at tilsvarende tall i 2019 er 109 023 kroner. Det innvilgede tilskuddet fra IMDi i 2019 er faktisk såpass høyt, at disponible midler per deltaker er høyere enn i 2017, selv om man ikke regner inn en eneste krone i egenfinansiering (78 490 kroner per deltaker).

Fra og med 2016 har rundskrivene i Jobbsjansen lagt mer vekt på at det skal vurderes om deltakerne kan ha utbytte av utdanningsrettede løp med grunnskole eller elementer av yrkesrettet fagopplæring eller øvrig videregående opplæring. Utdanningsrettede løp som fører fram til formell kvalifisering, kan for mange deltakere ta flere år. Dersom flere deltakere fikk formell kvalifisering som en del av sitt Jobbsjansesprogram de siste årene sammenlignet med tidligere år, kunne en dermed tenke seg at den gjennomsnittlige programtiden per deltaker økte, og at det kunne forklare økte utgifter per deltaker. Som redegjort for tidligere i rapporten, har imidlertid andelen deltakere med slike opplæringsløp vært forholdsvis stabilt de siste fire årene, og den gjennomsnittlige programtiden har sunket i 2019 sammenlignet med 2018. Det er altså ikke tilfellet at mer bruk av formell utdanning har bidratt til å øke tilskuddsbruken per deltaker, i alle fall ikke som et resultat av lengre programtid.

Økningen i tilskudd har altså skjedd parallelt med at forutsetningene til deltakerne har blitt stadig bedre. I tillegg har de fleste prosjektene innenfor Jobbsjansen etter hvert fått betydelig erfaring med ordningen. Av de 31 prosjektene som fikk tilskudd i 2019, har 23 hatt prosjekt hvert eneste år i perioden mellom 2016 og 2019. Vi tror at kombinasjonen av bedre forutsetninger i deltakergruppen, stabilitet på prosjektnivå, og stadig mer økonomisk handlingsrom som har gitt prosjektene anledning til å prioritere kvalitet i ordningen, er de sentrale forklaringene på de stadig bedre resultatene. Dette er poeng som også ble trukket frem som suksessfaktorer for Jobbsjansen i følgeevalueringen av ordningen. Samtidig ble IMDi anbefalt å gjøre del A attraktiv for flere kommuner, eller i det minste å inkludere flere deltakere i eksisterende prosjekter, dersom den økonomiske rammen for del A ble videreført eller økt. Det kan sikre at flere i målgruppa kan dra nytte av kvalifiseringstiltaket, og at flere kommuner får ta del utviklingsarbeidet som Jobbsjansen innebærer på integreringsfeltet (Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl, 2019). Vi gjentar denne anbefalingen: midlene i Jobbsjansen bør komme flere deltakere – og gjerne også flere kommuner – til gode.

Hva kjennetegner prosjekt som over flere år har prestert godt?

En annen måte å undersøke hva de gode resultatene kan skyldes, er å utforske hva som kjennetegner kommuner som har hatt en svært høy måloppnåelse over flere år. I tabell 31 presenterer vi de prosjektene som har hatt minst 75 pst. måloppnåelse de siste fire årene, forutsatt at de har hatt minst 10 deltakere som har avsluttet program hvert av årene.³² I 2019 skrev prosjektene ut 13 deltakere i gjennomsnitt. Samtidig skrev rundt én tredjedel av prosjektene i 2019 (11 av 29 prosjekt), ut færre enn 10 deltakere, og har altså ikke vært aktuelle i vår utvelgelse av «de beste prosjektene over tid». Begrunnelsen for at vi likevel har satt denne grensen, er at resultater basert på få deltakere har begrenset overføringsverdi til andre prosjekt.

³² Som det framgår av tabell 31, har enkelte av disse prosjektene hatt litt færre deltakere noen av årene, men i snitt har alle skrevet ut minst 10 deltakere hvert år.

Tabell 31: Utvalgte prosjekt med høy måloppnåelse over tid

	Antall deltakere 2019	Måloppnåelse 2019 (antall utskrevne deltakere)	Måloppnåelse 2018/17 (antall utskrevne deltakere)	Måloppnåelse 2016 (antall utskrevne deltakere)	Gj.snittlig måloppnåelse	Antall år med tilskudd etter 2010 (første tilskuddsår)
Lyngdal	11	91 % (11)	88 % (17)	100 % (9)	92 %	8 (2013)
Steinkjer	22	90 % (10)	88 % (8)	92 % (12)	90 %	7 (2014)
Gjøvik	22	92 % (13)	79 % (24)	0 % (1)	82 %	6 (2015)
Lørenskog	82	80 % (15)	88 % (42)	76 % (38)	82 %	10 (2010)
Asker	45	75 % (12)	78 % (18)	100 % (3)	79 %	6 (2015)

De fem kommunene Lyngdal, Steinkjer, Gjøvik, Lørenskog og Asker, er ikke blant de største kommunene som får tilskudd, men Lørenskog og Asker har forholdsvis mange deltakere i sine prosjekt i Jobbsjansesammenheng. Videre framgår det av siste kolonne i tabellen over, at alle disse kommunene har drevet Jobbsjanses-prosjekt i seks år eller mer. De har dermed betydelig erfaring med kvalifisering av målgruppene etter Jobbsjansens prinsipper.

Vi har undersøkt kjennetegn ved målgruppen i 2019 i disse fem prosjektene, sammenlignet med deltakere i alle andre prosjekt. Det viser seg at deltakerne i de fem prosjektene i tabellen over har litt bedre forutsetninger enn deltakergruppen generelt i Jobbsjansen. Prosjektene har for eksempel en høyere andel deltakere som starter i jobbsjansen med norsknivå på A2 – og særlig B1 – enn øvrige prosjekt. De har også en lavere andel deltakere som starter kvalifiseringen med norsknivå på A1, men også B2. Det er også en høyere andel deltakere i de fem prosjektene som har fullført videregående skole før de startet i Jobbsjansen, og som har startet eller fullført høyere utdanning – og tilsvarende en lavere andel som har fullført grunnskole eller lavere utdanning, enn de øvrige prosjektene. Vi vet både fra årets og tidligere analyser av individrapporteringene, at både norskspråklig nivå og utdanningsnivå ved oppstart i Jobbsjansen, påvirker måloppnåelsen positivt. Deltakere i de fem prosjektene som har hatt god måloppnåelse over flere år, har dessuten litt mer arbeidserfaring fra før de kom til Norge, men litt mindre arbeidserfaring fra Norge, sammenlignet med deltakere i øvrige prosjekter. Interessant nok har deltakerne i de fem prosjektene betydelig mer fravær i Jobbsjansen, enn deltakere i andre prosjekt. Det er en av de få faktorene som årets undersøkelse viser er negativt assosiert med måloppnåelse. Samtidig har de en litt lavere andel deltakere med nedsatt arbeidsevne. Det er også et tydelig trekk at de fem prosjektene har en betydelig høyere andel deltakere fra Europa, Sør-Asia og Sørøst-Asia – og en betydelig lavere andel deltakere fra Afrika, både nord og sør for Sahara.

For 2019 har de fem prosjektene som har prestert best de siste årene, altså hatt en deltakergruppe som har hatt noe bedre forutsetninger for god måloppnåelse i Jobbsjansen enn andre prosjekt. Siden vi kun har hatt tilgang på deltakerdata for 2019, vet vi ikke hvordan dette har sett ut for tidligere år, men det bidrar sannsynligvis til å forklare noe av de gode resultatene det siste året.

En annen mulighet kan være at de beste prosjektene har en tiltaksbruk som fungerer særlig godt. Våre analyser viser enkelte mønstre for tiltaksbruken i disse fem prosjektene³³:

- ◆ de har en større andel deltakere som deltar i ordinær klasseromsundervisning i norskopplæringen, enn gjennomsnittet for alle prosjekt;

³³ For hver av disse funnene, ser vi at ett prosjekt ikke passer inn med det fire andre, men det varierer hvilket. I Gjøvik har en lavere andel ordinær klasseromsundervisning som norsktiltak enn gjennomsnittet blant alle prosjektene; Lyngdal har litt færre deltakere i ordinær arbeidspraksis enn gjennomsnittet; og Asker tilbyr ikke karriereveiledning til alle sine deltakere.

- ◆ de har en betydelig høyere andel deltakere i arbeidspraksis i ordinær virksomhet, enn gjennomsnittet for alle prosjekt;
- ◆ de tilbyr helse relaterte tiltak til en svært liten andel av deltakerne, noe som *kan* henge sammen med at de også har færre deltakere med nedsatt arbeidsevne; og
- ◆ de tilbyr karriereveiledning til alle deltakere

De fem prosjektene har ellers litt ulik innretning. Lørenskog og Asker har jobbet særlig med å utvikle egne kurs og ordninger rettet mot at deltakerne kan ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeider. Det innebærer likevel ikke at alle deltakere rutes inn i denne opplæringen; mange synes også å ha et mer «ordinært» løp med språkopplæring og arbeidspraksis i en ordinær virksomhet (med oppfølging). Arbeidet i Gjøvik har vært sentrert rundt det egenutviklede tiltaket Kafé Globus, utviklet etter inspirasjon fra tilsvarende tiltak i andre Jobbsjanseprojekt. Kafé Globus fungerer som en opplæringsarena og en tidlig praksisplass, men er også arena for språkkafé og andre arrangementer drevet av frivillige krefter i kommunen. Lyngdal og Steinkjer rapporterer ikke om slike spesifikke satsninger. De satser, som de andre prosjektene, på individuelt tilrettelagte kvalifiseringsløp med grundig kartlegging og karriereveiledning, tett oppfølging, ressursfokusert tilnærming og tidlig utplassering i ordinær virksomhet, hvor deltakerne følges tett.

Samlet sett tyder analysene på at prosjekt som i 2019 og tidligere år har gjort det særskilt godt, faktisk har deltakere som, i Jobbsjansesammenheng, har relativt sett gode forutsetninger. I tillegg synes det som om disse prosjektene også bruker tiltak som arbeidspraksis i ordinær virksomhet og karriereveiledning helt systematisk, det vil si i større grad enn andre prosjekt. Hvorvidt det også er enklere, fordi dette er tiltak som fungerer godt for deltakere med forholdsvis gode forutsetninger, er vanskelig å si. Vi vet heller ikke om deltakergruppa i disse prosjektene også hadde bedre forutsetninger de foregående årene.

Det er dermed vanskelig å peke ut hva andre prosjekter kan lære av disse fem prosjektene, utover en ytterligere vektlegging av de tiltakene som en vet gir gode sjanser for måloppnåelse, når det passer den enkelte deltakers behov.

Hva opplever prosjektene som utfordrende?

Til tross for at resultatene er svært gode på nasjonalt nivå, og at de aller fleste prosjekt skriver ut over halvparten av deltakerne til arbeid eller utdanning, viser prosjektrapporteringene at mange prosjekt også opplever utfordringer. Vi presenterer både utfordringer som gjelder mange prosjekt, men også noen utfordringer som gjelder færre, men som IMDi kan ha særskilt oppmerksomhet om. Vi trekker også fram noen anbefalinger som prosjektene selv gir til IMDi, eller til andre kommuner. Til slutt drøfter vi om det er noe IMDi eller prosjektene kan gjøre for bøte på utfordringene.

Høye krav til kompetanse og ferdigheter i arbeidslivet

Den utfordringen som nevnes av flest prosjekt, er at mulighetene på arbeidsmarkedet er små for Jobbsjansens målgrupper. Dette forklares med at det stilles høye krav til både formell kompetanse og norskferdigheter for mange av de ledige jobbene. Ett prosjekt nevner også høye krav til digital kompetanse. Flere prosjekt peker på at det er ganske vanlig at arbeidsgivere stiller krav til

norskferdigheter på nivå B1³⁴, og mange trekker fram at det gjelder jobber som mange av deltakerne ønsker seg innen helse og oppvekst. B1 er et forholdsvis høyt nivå, og ett av prosjektene beskriver at deres erfaring er at mange av deltakerne ikke når så høyt:

Våre deltakere oppnår ofte A2-nivå i norsk i løpet av deltakelsen. Men kravet for å få mange jobber, og også for å kunne gjennomføre kompetansehevende tiltak som det å ta fag på videregående skole, er norsk på B1-nivå. Dette er det vanskelig å oppnå for flere av våre deltakere. De har gjerne god progresjon i norsk i starten, men så når de et "tak" og stagnerer. Dette begrenser arbeidsmulighetene veldig for deltakeren.

Høye krav til norskspråklige ferdigheter er en velkjent utfordring for flere kvalifiseringsordninger for innvandrere. I en fersk studie av kvalitet i norskopplæring for voksne innvandrere var ett av funnene at høye krav til norskspråklige ferdigheter er en utfordring som voksenopplæringssentre i liten grad får gjort noe med, men som påvirker hvilke ambisjoner de må ha både for opplæringen som gis og for den enkelte deltaker i norskopplæringen (Lerfaldet, Sætrang, Høgestøl, Monsen og Randen, 2020).

Kravene kan virke særlig uhensiktsmessige dersom de ikke gjenspeiler hvilket språknivå den ansatte faktisk må ha for å løse arbeidsoppgavene sine. Dette er ikke en utfordring som kan løses av enkelte Jobbsjanseprojekter eller IMDi, men som inngår i en større samfunnsdebatt om hvordan de ressursene som innvandrere representerer for norsk arbeidsliv best kan brukes – til gode både for innvandrere, arbeidslivet og samfunnet. Samtidig kjenner vi til eksempler på kommuner som etter å ha opplevd nedgang i søkertallet til utlyste stillinger, har gått i dialog med voksenopplæringscenteret om hvilke krav det er fornuftig å stille (Lerfaldet, et. al, 2020). Eksempelet illustrerer et mer generelt poeng, om at ikke alle arbeidsgivere har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere hvilke språkkrav de bør stille til ulike typer stillinger. I den grad prosjektene i Jobbsjansen kan gjøre noe med utfordringene lokalt, måtte det være å gå i dialog med arbeidsgivere de samarbeider med om hvilke språkkrav som er rimelige å stille – og da kanskje særlig egen kommune som arbeidsgiver. IMDi på sin side, kan oppfordre prosjektene til å jobbe med dette i sin kontakt med arbeidsgivere, og løfte eksempler på prosjekter som eventuelt lykkes med å få gehør for dette. Vi tror også at IMDi mer generelle arbeid med arbeidsgivere, gjerne i samarbeid med Kompetanse Norge, kan bidra til økt kompetanse og forståelse for å finne en balanse mellom arbeidsoppgaver som følger en stilling og de kravene som bør stilles til norskferdigheter.

Jobbsjanseprojektene melder i sine tilskuddsrapporteringer om at for en del deltakere blir alternativet ledige stillinger der det søkes etter ufaglærte, og der det ikke stilles krav til norskferdigheter. Men også her peker prosjektene på utfordringer. For det første vet man at antallet stillinger med lave krav til formell kompetanse synker (Kunnskapsdepartementet, 2016) – slik ett prosjekt rapporterer at er tilfelle. Videre kan stillingene være midlertidige, eller basert på tilkalling ved behov, og de gir ingen eller få karriere- eller utviklingsmuligheter. Noen prosjekt trekker også fram at denne typen stillinger gjerne har ugunstige arbeidstider. Det forutsetter at deltakere med barn, har en partner (eller andre familiemedlemmer) som kan ta ansvar for barna utenom barnehage og SFO-tid, og at foreldrene deler på å være hjemme når barna er syke. Dette er noe vi vet at flere prosjekt jobber med, ved å bevisstgjøre både deltaker og partneren om dette felles samtaler. Flere oppgir at de lykkes

³⁴ Personer med ferdigheter på nivå B1 kan forstå hovedpunktene i klar tekst og tale om kjente emner som en ofte møter i forbindelse med arbeid, skole og fritid. Kan klare seg i de fleste situasjoner som kan oppstå, og kan skrive enkle tekster om kjente emner og kort forklare og begrunne meninger og planer (Kompetanse Norge, 2020).

med å skape denne forståelsen, men for mange deltakere blir disse mekanismene likevel et hinder for å komme i jobb, slik ett prosjekt skriver:

I noen tilfeller greier Jobbsjansen å skaffe arbeid til en deltaker, men deltakeren takker nei til tilbudet på grunn av ugunstig arbeidstid.

Ett av prosjektene skriver at de i større grad enn tidligere oppsøker arbeidsgivere for å hjelpe deltakerne å få jobb, men opplever at markedet er mer mettet enn tidligere på arbeidstakere som trenger noe bistand for å komme i jobb:

Vi har hatt fokus på oppsøkende arbeid hos arbeidsgivere. Vi har merket oss at det er blitt noe mer vanskelig å opparbeide seg tillitt hos arbeidsgivere, da flere arbeidsgivere har gitt utrykk for at de er mettet av stor pågang av ansatte fra NAV og lignende arrangører. (...) Arbeidsgivere forventer langvarig kvalifiseringstid og økonomisk støtte fra NAV, før en eventuell ordinær stilling tilbys.

Denne beskrivelsen gis av ett av Oslo-prosjektene. Men også prosjekt fra andre deler av landet melder om at for dem, er den største utfordringen at det er få utlyste stillinger som er aktuell for deltakerne som er klare for å søke jobb, og at det tar lang tid før de får jobbtilbud.

Gode grep i møte med et tøft arbeidsmarked

Flere prosjekt som peker på utfordringene med et tøft arbeidsmarked, viser også til måter å jobbe med deltakere og arbeidsmarkedet på, for å komme rundt problemene. Vi vil trekke fram to av grepene som både nevnes i tilskudsrapportene, og som vi kjenner igjen fra følgeevalueringen av Jobbsjansen. Ett prosjekt skriver:

Vi erfarer at mange av kvinnene, allerede før kartleggingssamtalene, har klare forestillinger om hvilke yrker de kan få jobb i. Dette gjelder ofte tradisjonelle «kvinneyrker», som for eksempel helse, pleie og omsorg eller i barnehage. I noen tilfeller kan dette være begrensende, med tanke på at det kan være en urealistisk lang vei for å få den grunnleggende kvalifiseringen yrket krever. I andre tilfeller kan vi oppdage at kvinnene har skjulte talenter eller ressurser som de selv ikke var klar over. Disse ressursene kan være vanskelig å avdekke når deltakerne er for fokusert mot et yrke. Vi er derfor kontinuerlig opptatt av å åpne flere muligheter for kvinnene, gjennom å presentere alternative veier eller utdannings- og jobbmuligheter. Det kan for eksempel være gjennom arbeidslivs- og inspirasjonsdagen vi organiserer med Jobbsjansprosjektene.

Det gode grepet som prosjektet forteller om her, er å utfordre de forventningene og ønskene deltakerne har til valg av yrke når de kommer inn i Jobbsjansen. Prosjektet utdyper videre i sin tilskudsrapport hvordan de helt konkret går fram:

For å avdekke og bistå deltakere med å ta i bruk deres ressurser, tilbringer vi tid sammen med dem og deres familier der de bor og oppholder seg. Gjennom et slikt nærmiljøarbeid blir vi bedre kjent, og vi kan sammen finne nye og kreative løsninger for å få deltakere i jobb. Et eksempel på dette, er at vi har bistått kvinner i et nærmiljø med å starte opp en sy-gruppe, og en foreldregruppe der

flere av kvinnene har tatt et ekstra ansvar. Det kan igjen brukes i deres CV, søknader og jobbintervjuer, og der kan vi være referanse.

Det som kommer fram fra dette prosjektet, henger godt sammen med funn fra følgeevalueringens utforskning av metoder og arbeidsmåter som Jobbsjansesprosjektene bruker knyttet til kartlegging, medvirkning og veiledning av deltakerne. I følgeevalueringen kom det fram at det å drive et aktivt medvirkningsarbeid på den ene siden handler om å ta deltakernes ønsker og behov på alvor. På den andre siden innebærer det å samtidig utfordre og realitetsorientere den enkelte deltaker om hva ønskene innebærer av tid og innsats. Denne prosessen går gjerne langt utover den innledende kartleggings- og veiledningsfasen, og pågår kanskje mer eller mindre gjennom hele deltakerens tid i Jobbsjansen. Det krever tid og ressurser, og må gjøres på en sensitiv måte som ikke demotiverer deltakeren. Snarere er målet at veiledningen bidrar til at skjulte talenter og ressurser oppdages, anerkjennes, og brukes inn i det videre arbeidet med å se muligheter i arbeidslivet. Et fellestrekk for de metodene og tilnærmingene følgeevalueringen dokumenterte er mye brukt i Jobbsjansesprosjektene, var at det legges et ressursperspektiv til grunn. (Lerfaldet og Skutlaberg, 2018; Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl, 2020)

Prosjektet beskriver videre at den kjennskapen de etter hvert har fått til deltakerne, kan brukes videre inn mot arbeidsgivere:

Når vi skaffer nye arbeidstreningsplasser eller kontakter arbeidsgivere for rekruttering, legger vi nå større vekt på deltakerens ressurser og potensiale for å lære og tilpasse seg. Vi er ærlige om deltakerens formelle eller manglende formelle kompetanse, men vi inntar også en selgerrolle for å få frem deres uformelle kompetanse og vekstmuligheter.

Det andre grepet som noen prosjekt bruker, er såkalt jobbskaping eller jobbsnekring. Det dreier seg, som det framgår av begrepet, om å utforme nye jobber som ikke finnes fra før. Fordelen er at de ressurser og talenter som deltakeren har, kan videreutvikles i en jobbsammenheng – og sannsynligvis må arbeidet som utføres, tilpasses et reelt behov som arbeidsgiveren har. Jobbsjansesprosjektet på Grünerløkka er ett av flere Oslo-prosjekt som skriver om dette i sin tilskudsrapport:

Vi har veldig god erfaring med å bruke jobbsnekring og jobbskaping som metode, særlig for deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn. Ved å se etter behov hos næringsliv og bydel, og ressursene hos deltakerne, ser vi flere muligheter for jobbsnekring. I vårt prosjekt har Grünerløkka-mødre-prosjektet, Sinsensalaten, sykkelhuben, og samarbeidet med Northern Playground om Løkka-lua vært eksempler på dette. Men modellen er fleksibel og kan tilpasses lokale forhold og behov.

Både dette og andre prosjekt som driver aktivt med jobbskaping, beskriver at sosiale entreprenører er én aktuell samarbeidspart, men det framgår også at en kan skape små-jobber der kommunen er arbeidsgiver:

Metoden der vi skaper arbeidsplasser for, og med deltakere, har blitt videreutviklet til å gjelde flere målgrupper på Nav og i bydelen. Med utgangspunkt i Jobbsjansens modell, har Levekårsteamet ansatt flere tidligere introdeltakere i stillinger som nærmiljøkonsulenter og koordinator for

kunstworkshop for barn, samt skapt nye jobber for ungdommer der Levekårsteamet har opplærings- og arbeidsgiveransvaret.

Vår vurdering er at metoden med jobbskaping, er innovativ og interessant. Det vil være nyttig med mer kunnskap om konkrete framgangsmåter om slik jobbskaping, men også at metoden vurderes med et kritisk blikk. I hvilken grad bidrar jobbskaping til at deltakere får varig tilknytning til arbeidslivet? I hvilken grad lykkes en med å skape varige jobber, og i hvilken grad får en med privat næringsliv på dette?

Utfordringer og gode grep knyttet til å gi deltakerne formell utdanning

Kompetansegap og høye krav til norskerferdigheter, er ikke nye utfordringer verken på integrerings- eller sysselsettingsfeltet. De ulike sektormyndighetene har derfor de siste årene lagt enda mer vekt enn tidligere på at offentlige kvalifiseringsprogrammer skal legge til rette for at deltakerne får ta formell utdanning, og at norskopplæring som tilbys skal være av bedre kvalitet.

(Kunnskapsdepartementet, 2016; Kunnskapsdepartementet, 2018; NOU 2017:2 (2017))

I Jobbsjansen har dette gitt seg utslag i at i rundskrivene fra og med 2016, har slått fast at «Prosjektene skal ved behov vurdere å tilby deltakerne utdanningsrettede løp med grunnskole eller elementer av yrkesrettet fagopplæring eller øvrig videregående opplæring». (IMDi 2016; IMDi 2017; IMDi 2018; IMDi 2019a)

Tilskuddsrapportene for 2019 viser at flere prosjekt har utviklet egne fagopplæringsløp på videregående opplæringsnivå, eller samarbeider med tilbydere av videregående opplæring slik at deltakerne får et tilbud der. Det framgår av flere prosjektrapporteringer at det kreves mye av prosjektene for å få til dette. Ett av prosjektene beskriver at det har vært utfordrende både å orientere seg om de ulike mulighetene voksne har for å ta et lærlingeløp, og å vurdere hvilket av disse som kan passe for deltakerne sine:

I 2019 har Jobbsjansen hatt som mål å få på plass utdanningsløp, og prosjektet hadde en plan om lærlingeløp for deltakerne. Ettersom prosjektet har skaffet seg mer kunnskap om ulike veier til formell kompetanse, ble det tydelig at et vanlig lærlingeløp ville være for omfattende for de fleste deltakerne. (...) Det blir (...) svært omfattende teoretiske fag man må igjennom på vei mot et fagbrev. Da mange av deltakerne ønsker seg jobb og inntekt raskt, vil det for de fleste være mer hensiktsmessig å benytte seg av praksiskandidatordningen. Det har tatt en del tid å finne ut av dette, og det er utfordrende å orientere seg blant de ulike ordningene som finnes, og der igjennom finne ut hvilke som passer deltakerne best.

Sitatet viser at det ikke bare er det å utforme et tilpasset løp som er krevende, men også det å gjøre seg kjent med feltet og få tilstrekkelig kunnskap om ulike muligheter til å kunne avgjøre hvordan prosjektet skal jobbe for å gi sine deltakere et godt tilbud om formell utdanning.

Et annet prosjekt skriver i sin tilskuddsrapport at de har lagt til rette for flere realistiske veier til målet om fagbrev, og hva disse innebærer. Det er vanskelig å vurdere hvor mange prosjekt som har brukt tid og energi på å finne fram i og vurdere hvilke veier som finnes og er realistiske for deres Jobbsjansedeltakere. Men gitt den økte oppmerksomheten på formell opplæring, og at flere prosjekt strever med

dette, kan det være hensiktsmessig at IMDi veileder prosjektene til oversiktlig og strukturert informasjon om videregående opplæring.

Det sistnevnte prosjektet, som har lagt til rette for flere veier til målet om fagbrev, beskriver sin framgangsmåte nærmere i tilskudsrapporten. De har valgt å bygge opp et opplegg der deltakerne følger fagopplæring i ordinær videregående skole, med individuelt tilpasset norskopplæring i tilknytning til fagene. Deltakerne har blitt utplassert i forbindelse med den ordinære, yrkesfaglige fordypningen (YFF), med oppfølging av lærere i videregående opplæring - som igjen får veiledning fra medarbeidere i Jobbsjansen. Prosjektet melder selv om at tilbudet har vært avhengig av et tett samarbeid mellom kommunen og fylkeskommunen, og at dette har vært krevende:

Systemet rundt oss legger ikke opp til et slikt samarbeid og det har vært utfordrende å samarbeide helt ute i kanten av handlingsrommet og skape forståelse i alle ledd. Vi har gjennom prosjektet laget rutiner og system som sikrer et forutsigbart livsopphold for voksne som tar videregående skole. Våre deltakere legger en plan for utdanningen i et 3 års perspektiv hvor de har 67% studiebelastning pr år i tre år. Dette har løst utfordringene med at voksne måtte ha minst 50 % studieprogresjon for å få stipend og studielån, hvor norskopplæring regnes ikke inn i denne studieprogresjonen. Denne utfordringen er senere blitt fulgt opp av nye regler på Lånekassen fra høsten 2020.

Som det framgår av sitatet, rapporterer prosjektet om at de, til tross for utfordringene, har lyktes med å sikre et forutsigbart livsopphold for deltakerne. Det framgår dessuten av prosjektrapporten at samarbeidet og utviklingsarbeidet har ført til flere andre interessante resultater: varige endringer i pedagogisk metode for norskopplæring, fagopplæring for voksne og karriereveiledning. Vi vil tro at dette prosjektet kan ha nyttig kunnskap å dele om hvordan de har lyktes med å få kommune og fylkeskommune med på et felles samarbeid, hvilke konkrete pedagogiske resultater de har oppnådd, og hva de selv opplever har vært avgjørende for å lykkes.

Ny-startede prosjekt

I 2019 var fem av de 31 Jobbsjansesprosjektene kommuner som tidligere ikke har hatt prosjekt i Jobbsjansen del A. Flere av disse erfarte at det var krevende å nå de målene de hadde satt seg. Det gjaldt både mål om hvor mange deltakere de skulle rekruttere, og ikke minst mål om å få skrevet ut deltakere med måloppnåelse samme år som prosjektet startet opp. Flere pekte på at en av grunnene er at den reelle prosjektperioden de får tilskudd for, er langt kortere enn ett år. Det skyldes at beskjed om hvorvidt søknad innvilges eller avslås, først kommer i mars. Utbetaling av tilskuddet kommer etter dette igjen. Ett av de ny-oppstartede prosjektene beskriver sine største utfordringer slik:

Å gå fra 0 til 100 % på kort tid. Det vil si at det tar tid å bygge opp et nytt prosjekt i forhold til både rekruttering og innhold. Det har vært en utfordring å rekruttere deltakere på kort tid. Vi har erfart at det tar tid å gjøre prosjektet kjent i lokalmiljøet, og det har også tatt tid å lære opp ansatte internt i forhold til hvem som er aktuelle kandidater av Nav sine brukere. Vi må nok se målet om 20 deltakere i et litt lengre perspektiv enn 6 måneder.

For dette prosjektet var det målet om å rekruttere 20 deltakere inn i prosjektet, som var målsettingen det første året. Det kan se ut til at de ikke har kommet i gang med å rekruttere deltakere før etter

sommerferien 2019, ettersom de viser til at det har vært vanskelig å nå målet om 20 deltakere på seks måneder.

Vi ser for øvrig eksempler på at også andre og mer erfarne prosjekt forklarer utfordringene med å rekruttere så mange deltakere som de har fått midler til, med at melding om tilskudd og faktisk tildeling kommer et stykke ut i prosjektåret. Ett av prosjektene forklarer det slik:

Vi lå noe under måloppnåelse med 65 rekrutterte deltakere, og ikke 75. Dette skyldes at vi fikk tildelt prosjektstøtte sent ut i prosjektåret og således kom noe sent i gang med rekrutteringen.

Prosjektet som det her siteres fra, har hatt tilskudd fra Jobbsjansen siden 2010, og har i tre av de fire siste årene fått en relativt høy tildeling sammenlignet med andre prosjekt. Derfor skulle en kanskje tro at prosjektet satsset på å få tildelt midler og startet rekruttering på vinteren, før de fikk det formelle svaret om tildelingen. I 2017 var det imidlertid lenge usikkerhet rundt størrelsen på bevilgningen til Jobbsjansen, og en del prosjekt fikk en lavere sum enn de hadde hatt før, og sammenlignet med det de hadde søkt om. Det kan bety at en del prosjekt har erfart at de ikke skal ta tildelingen for gitt før den er bekreftet. Dette ble også pekt på i følgeevaluering av Jobbsjansen, og det ble anbefalt å gjøre støtten mer forutsigbar for de prosjektene som har hatt støtte i lang tid (Lerfaldet, Skutlaberg og Høgestøl 2019). Vi viderefører anbefalingen om at IMDi må søke å framskynde tildelingsprosessen, og gi tidlig uformelle signal til prosjekt som vil få tilskudd om at de vil innvilges penger, slik at de kan rekruttere deltakere tidligere enn nå.

Oppsummering

Jobbsjansen del A har de siste årene vært en ordning med stabilt høy måloppnåelse. Analysene som er gjort både i denne rapporten og i de siste års undersøkelser av programmet, gir i liten grad grunnlag for å anbefale konkrete grep på prosjektnivå eller for IMDi's del, som kan øke måloppnåelsen ytterligere. Vi vet at deltakerne har ulike forutsetninger, og at program der andelen deltakere med gode forutsetninger, har høyere måloppnåelse. Vi vet også at mange prosjekter jobber kvalitativt godt med deltakerne. Det nye i inneværende rapport er at også deltakere med svakest forutsetninger har høyere måloppnåelse i år enn tidligere år. Det er et svært positivt funn, som tyder på at Jobbsjansens tiltak, metoder og arbeidsmåter gir gode resultater for ulike deltakere.

Videre viser funn både fra i år og tidligere år at noen tiltak i større grad enn andre er assosiert med høy måloppnåelse, men det varierer likevel fra år til år hvilke tiltak som viser signifikant effekt. Dermed er det vanskelig å gi mer konkrete anbefalinger til prosjektene og IMDi enn at de i tillegg til individuelt tilpassede løp med tett oppfølging, medvirkning og veiledning, bør vektlegge høy kvalitet i norskopplæringen og arbeidspraksis i ordinær virksomhet.

Videre viser prosjektenes tilskuddsrapporter fra 2019 at prosjektene, på samme måte som andre kvalifiseringsprogrammer for innvandrere, møter utfordringer knyttet til at det er et stort gap mellom arbeidslivets krav og forventninger og mange av deltakernes mulighet til å nå disse kravene. Vi trekker særlig fram kravene til norskerferdigheter som mange arbeidsgivere stiller. Dette er en samfunnsutfordring som ikke løses gjennom Jobbsjansen. Vi peker likevel på at prosjektene kan gå i dialog med aktuelle arbeidsgivere i sin kommune om denne utfordringen, mens IMDi kan vektlegge disse spørsmålene i sitt arbeid med arbeidsliv og arbeidsgivere.

Prosjektene selv har også noen anbefalinger. Et godt grep handler om bruke god tid og å ta i bruk en ressurs- og medvirkningsbasert tilnærming til kartlegging og veiledning av deltakerne. I dette arbeidet er det nyttig å være åpen for at deltakeren kan ha et mangfold av ressurser, talenter og interesser som ikke deltakeren selv forteller om. Det kan skyldes at deltakerne ikke vet om det er relevant, og det kommer heller ikke nødvendigvis til syne gjennom de første samtalene etter inntak til Jobbsjansen. Deltakernes ressurser kan komme fram på ulike måter og arenaer, men i mange tilfeller kan man spille på dem for å bygge opp deltakerens selvtillit, motivasjon, kompetanse og for å øke omdømmet hos potensielle arbeidsgivere.

Et annet godt grep som flere prosjekt nevner, er å utvikle skreddersydde jobber til deltakere, og gjerne i tett samarbeid med sosiale entreprenører og arbeidsgivere. Dette er etter vår vurdering en interessant tilnærming som har blitt nevnt i Jobbsjansesammenheng i noen år allerede, og det kunne være interessant å utforske både metoder, framgangsmåter og forutsetningene for denne arbeidsmåten i en egen studie.

Til slutt kommer det fram, også i årets rapportering, at det er utfordrende for prosjektene at tilsagn om midler ikke kommer tidligere på året. Vi gjentar derfor anbefalingen fra følgeevalueringen om at IMDi bør forsøke å framskynde søknadsfrist og saksbehandling i Jobbsjansen i større grad enn det man har gjort de siste årene. Vi gjentar også anbefalingen om at den forholdsvis rause bevilgningen som har kommet Jobbsjansen del A til gode de siste årene, bør komme flere deltakere, og gjerne også kommuner, til gode.

Kapittel 3: Jobbsjansen del B

I perioden 2017-2019 har IMDi, etter søknad, tildelt fylkeskommuner tilskudd til å etablere og videreutvikle tilbud med grunnskoleopplæring på videregående skoler. Ordningen lå i Jobbsjansen disse årene, del B, men fra og med 2020 har fylkeskommunene overtatt ansvaret for og finansieringen av tilbudet.

Hovedmålet med Jobbsjansen del B, var å bidra til bedre gjennomføring i videregående opplæring. Målgruppen var innvandrerungdom i alderen 16-24 år med rett til videregående opplæring, men som hadde behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne gjennomføre videregående opplæring. Tilbudene det kunne søkes tilskudd til, skulle styrke ungdommens faglige grunnlag for å fullføre videregående opplæring, og ha minst 15 deltakere. Videre ble det forutsatt at fylkeskommunene måtte ha et konkret samarbeid om tilbudet med aktuelle kommuner og med relevante sektormyndigheter på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Rundskrivet for ordningen i 2019 presiserte at tilskuddet utelukkende skulle brukes til tilbud som omfattes av oppl. § 4A-1 andre ledd om mer grunnskoleopplæring for ungdom som har behov for det, og at ungdom i grunnskolealder som har rett og plikt til grunnskoleopplæring for voksne etter opplæringsloven (oppl.) § 2-1, ikke var omfattet av Jobbsjansen.

Resultater av ordningen

Vi vil nå se på resultatene for del B, som innebærer at innvandrerungdom får tilbud om mer grunnskoleopplæring. Dataene i delkapittelet er basert på deltakere i ordning B for skoleåret 2019/20.³⁵

Det overordnede målet for Jobbsjansen del B er ifølge rundskrivet å bidra til bedre gjennomføring i videregående opplæring for målgruppa. Videre sies det at «Ordningen skal bidra til at ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har opparbeidet seg godt nok faglig grunnlag eller som har språklige utfordringer, skal kunne få bedre forutsetninger for å fullføre videregående opplæring.» (IMDi, 2018b)

³⁵ Prosjektene ble bedt om å rapportere på alle deltakere som var en del av kombinasjonstilbudet i perioden mellom 15.09.2019 og 15.09.2020.

I perioden mellom 2017 og 2019, var det *løpende* resultatkravet for ordning B knyttet til økning i *antallet* innvandrerungdom som gjennomført ekstra år med grunnskoleopplæring. Av tildelingsbrevet til IMDi for 2018, fremgikk det at resultatkravet var en økning i antall etablerte plasser for målgruppen sammenlignet med 2017 (JD, 2017). Kravet for 2019 var at antallet etablerte plasser for målgruppen skulle dobles fra 2017 (KD, 2019: 11). Tidligere resultatrapportering på del B, viste at ordningen hadde vekst i antallet deltakere, fra 909 deltakere i 2017 til 2265 i 2019. Deltakergruppen som var direkte støttet av IMDi-midler³⁶, deltakere omfattet av rett til videregående opplæring, fordoblet seg nesten mellom 2017 og 2018, og hadde videre en vekst på nesten 50 prosent mellom 2018 og 2019. Med andre ord ble resultatkravene i denne perioden overoppfyllt (Lerfaldet et. al.:2019).

Tabell 32: Antall deltakere i Jobbsjansens del B 2017-2020 – fordelt på målgruppe og år

	2017	2018	2019	2020
Person som får opplæring etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd, det vil si at man har rett til videregående opplæring for ungdom (jf. opplæringsloven §3-1)	481	841	1 201	985
Person under 24 år som har rett til grunnskoleopplæring for voksne, jf. opplæringsloven § 4A-1 første ledd (kommunale deltakere)	419	804	1016	567
Annet	9	29	48	11
Totalt	909	1 674	2 265	1563

Fra og med årsskiftet 2020, ble som nevnt ansvaret for ordningen overført til fylkeskommunene. Vi ser av tabell 32 at parallelt med denne organisatoriske endringen har omfanget, med tanke på antallet deltakere i ordningen, blitt redusert: I 2020 var det til sammen 1 563 deltakere i Jobbsjansen del B, en reduksjon på 702 deltakere sammenlignet med 2019. Vi merker oss samtidig at reduksjonen er mindre, 216 deltakere, i den reelle målgruppen for tilbudet (rett til videregående opplæring for ungdom).

I tiden fremover vil trolig reduksjonen i ordningens omfang imidlertid bli enda større, for mange av deltakerne i Jobbsjansen i 2020, begynte sin deltakelse i 2019 eller tidligere. Nyrekrutteringen av deltakere har falt betydelig mellom 2019 og 2020, fra 1 187 nye deltakere (hvor av 656 i målgruppen) i 2019, til 307 deltakere (hvor av 215 i målgruppen) i 2020.

Det er usikkert for oss om denne endringen skyldes overføringen av det organisatoriske ansvaret, fra IMDi til fylkeskommunene, eller om forklaringen ligger i stadig lavere ankomsttall for innvandrere i målgruppen for tilbudet, de siste årene.

Vi nevnte innledningsvis at det overordnede målet for Jobbsjansen del B er å bidra til bedre gjennomføring av videregående skole. Ettersom dette er et langsiktig mål, er ikke løpende individ- og/eller prosjektrapporteringer en spesielt god kilde til å vurdere hvorvidt dette overordnede målet oppnås.

Ved å ta utgangspunkt i andelen deltakere som har avsluttet tilbudet og som starter i videregående opplæring, får vi imidlertid en oversikt på om deltakerne deltar i aktivitet som kan sies å være

³⁶ Deltakerne som er direkte støttet av IMDi-midler er innvandrerungdom i alderen 16-24 år med rett til videregående opplæring. Prosjektene tar samtidig gjerne inn såkalte «kommunale elever» i ordningen; ungdom i grunnskolealder som har rett og plikt til grunnskoleopplæring for voksne etter opplæringsloven (oppl.) § 2-1.

meningsfull opp imot det overordnede målet. Slik sett anser vi deltakelse i videregående opplæring som en *indikasjon* på framtidig måloppnåelse³⁷.

Tabellen under tar utgangspunkt i data om deltakerne som har avsluttet sin deltakelse i kombinasjonstilbudet, som totalt sett utgjør 852 personer i løpet av skoleåret 2019/20. Tabellen består av to kolonner. I kolonnen til venstre er prosentandelen kalkulert med utgangspunkt i alle de avsluttede deltakerne. I kolonnen til høyre har vi holdt deltakerne klassifisert med «ukjent» hovedaktivitet utenfor beregningen.

Tabell 33: Deltakernes hovedaktivitet etter avsluttet deltakelse i del B – med og uten andel «ukjent»

	Andel (inkl. "ukjent")	Andel (ekskl. "ukjent")
Videregående opplæring; yrkesfaglig utdanningsprogram	66,1 %	76,7 %
Videregående opplæring; studieforberedende utdanningsprogram	14,0 %	16,2 %
Innføringstilbud i videregående opplæring	0,4 %	0,4 %
Grunnskoleopplæring for voksne i kommunal voksenopplæring	0,8 %	1,0 %
Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb	0,4 %	0,4 %
Oppfølging/tiltak/utprøving i NAV	0,2 %	0,3 %
Fullført kombinasjonstilbud uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak	1,1 %	1,2 %
Avbrutt/drop-out	0,8 %	1,0 %
Annet	1,4 %	1,6 %
Flyttet (av egen vilje, fordi asylmottaket ble lagt ned, eller fordi eleven ble utvist fra landet/ikke fikk opphold	1,1 %	1,2 %
Ukjent	13,8 %	
Antall deltakere	852	734

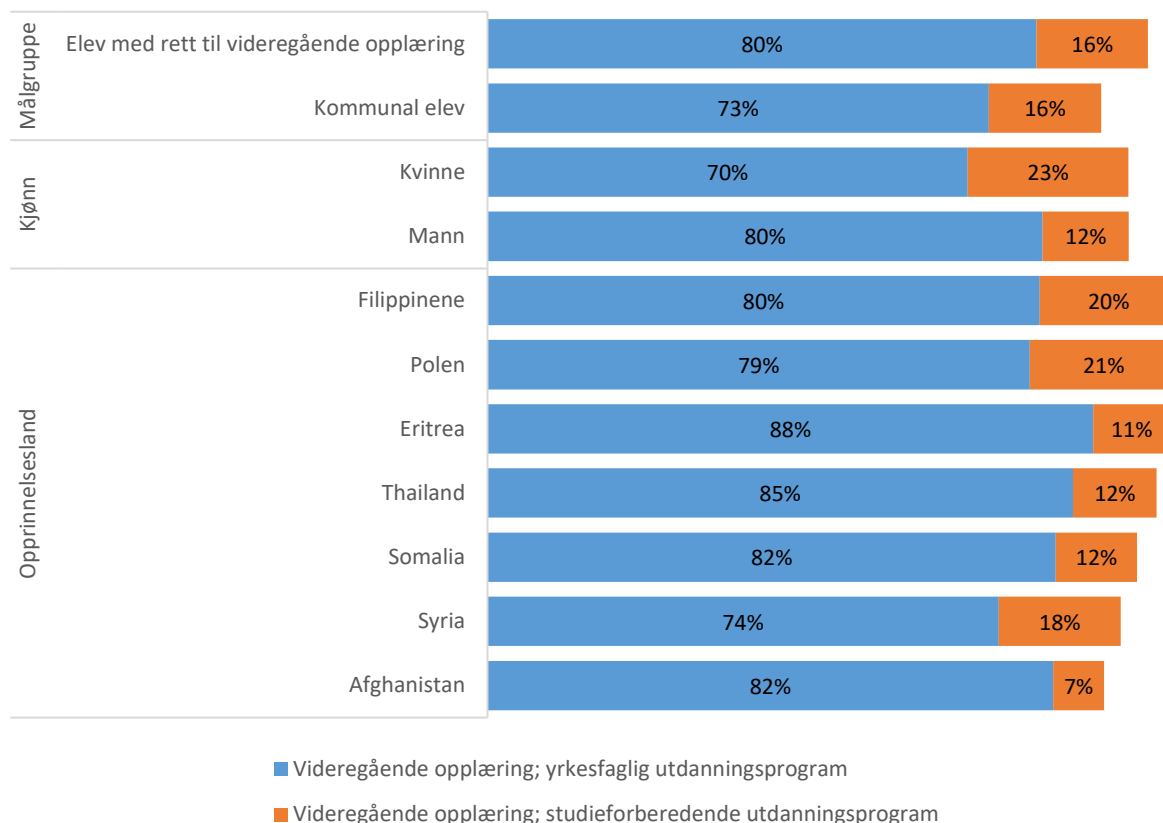
Tabellen viser at de aller fleste starter med videregående opplæring etter avsluttet deltakelse i kombinasjonstilbudet. Hvis vi tar utgangspunkt i kolonnen hvor «ukjent» hovedaktivitet er holdt utenfor, har totalt 93 prosent av deltakerne startet på yrkesfaglig- eller studieforberedende utdanningsprogram. Dette er faktisk nøyaktig likt som for perioden 2017-19. Det er ellers langt vanligere med yrkesfaglig utdanningsprogram enn med studieforberedende.

Vi merker oss også at andelen som avbryter deltakelsen (drop-outs), er svært lavt; dette gjelder kun 1,0 prosent av deltakerne, jf. høyre kolonne i tabellen. I tillegg er det rett over en prosent av deltakerne som avbryter deltakelsen fordi de må flytte. På begge disse parameterne har andelen falt, sammenlignet med perioden 2017-19; noe som er positivt.

På neste side ser vi nærmere på deltakernes deltakelse i videregående opplæring, brutt ned på ulike kjennetegn.

³⁷ Man kunne tatt utgangspunkt i andre variabler for å få en indikasjon på måloppnåelsen, så som forbedring av standpunktkarakterer, om man tar/fullfører grunnskoleeksamen, opptak til ønsket programområde, gjennomføring av vg1 mv. Valget om å se hen til overgang til videregående opplæring, ble tatt i samråd med IMDi i forbindelse med følgeevalueringen av Jobbsjansen, som ideas2evidence gjennomførte mellom 2017 og 2019.

Figur 37: Andel deltakere med videregående opplæring som hovedaktivitet etter avsluttet deltakelse i del B – fordelt på målgruppe, kjønn og opprinnelsesland. Avslutningskategorien «ukjent» holdt utenfor

Figuren viser at deltakere med rett til videregående opplæring, har noe høyere overgang til videregående opplæring enn de kommunale elevene. Når det gjelder kjønn, ser vi at det er vanligere for kvinner enn menn å velge studieforberedende utdanningsprogram. Det er imidlertid veldig liten forskjell i andelen kvinner og menn som starter videregående generelt.

Når andelen med overgang til videregående opplæring brytes ned på opprinnelsesland, er forskjellene noe større. Vi ser for eksempel at *alle* deltakerne med opprinnelse fra Filippinene og Polen gikk over til videregående opplæring ved avsluttet deltakelse i Jobbsjansen del B, mot 89 prosent av deltakerne med bakgrunn fra Afghanistan. Selv om det er en viss forskjell, må en overgang på 89 prosent imidlertid også vurderes som et godt resultat. Det er ellers verdt å merke seg at det er visse forskjeller i hvilke utdanningsprogram de ulike gruppene velger. Vi har allerede nevnt at høyere andeler kvinner enn menn velger studieforberedende utdanningsprogram. Når dette brytes ned på opprinnelsesland, ser vi at deltakere med bakgrunn fra Filippinene, Polen og Syria, i større grad foretrekker denne formen for opplæring, enn deltakere fra andre land.

Kapittel 4: Område 1 – Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak

Fra og med 2017 har kommuner kunnet søke IMDi om tilskudd til lengre kvalifiseringsløp for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet. Målgruppen for kvalifiseringsløpene er deltakere som har gjennomført et tre-årig introduksjonsprogram, og som har behov for å forlenge kvalifiseringsløpet med ytterligere ett år for å gå over til arbeid eller utdanning. Overgangen fra det tredje året til det fjerde året, bør skje uten opphold. Det forlengete kvalifiseringsløpet skal være forankret i deltakerens individuelle plan, og være ledd i et sammenhengende kvalifiseringsløp på inntil fire år. Deltakeren skal få utbetalt en stønad tilsvarende 2G, hvorav tilskuddet kan dekke opptil 1G per år. Kommunen dekker det resterende.

Ordningen var i 2017 og 2018 en del av Jobbsjansen (Jobbsjansen del C). Fra og med 2019, som denne rapporten tar for seg, var ordningen én av fem deler som kommunene kunne søke om tilskudd til fra IMDi, for å utvikle kommunale integreringstiltak. Hensikten er å prøve ut tiltak, innretninger, metoder og modeller som er av nasjonal interesse. En forutsetning for å få tilskudd, er at kunnskapen og metodene som utvikles, skal ha overføringsverdi til andre kommuner. Dermed ble også store prosjekt prioritert. Det gis tilskudd til prosjekt som faller inn under visse prioriterte områder, og i 2019 var de prioriterte områdene:

- 1. Lengre kvalifiseringsløp (år 4), etter gjennomført 3-årig introduksjonsprogram (tidligere Jobbsjansen del C)*
- 2. Arbeidsrettet kvalifisering i samarbeid med sosiale entreprenører*
- 3. Metodikk i norskopplæringen*
- 4. Standardiserte elementer i introduksjonsprogrammet*

5. Innovative løsninger i introduksjonsordningen og opplæringen i norsk og samfunnskunnskap

I 2019 ble det tildelt 20,0 millioner kroner i tilskudd til lengre kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogrammet (Område 1). Mye var likt som tidligere, men føringen om at formell opplæring skulle prioriteres, ble ikke videreført. Videre falt resultatkravet fra departementet bort.

Område 1 har et betydelig lavere antall deltakere enn Jobbsjansen del A. Det var også forholdsvis få deltakere som avsluttet sin deltakelse i løpet av 2019. Det gir derfor hverken metodisk eller analytisk mening å presentere like detaljerte analyser, som for Jobbsjansen del A. I motsetning til Jobbsjansen del A, har imidlertid Område 1 en forholdsvis lik andel kvinner og menn blant sine deltakere. Av denne grunn vil vi bruke en del plass innledningsvis på å vise hvordan disse to gruppene av deltakere skiller seg fra hverandre.

Om prosjektene

I 2019 var det til sammen 13 forskjellige prosjekt innenfor Område 1. Dette er en nedgang fra 2018, da det var 20 ulike prosjekt innenfor daværende Jobbsjansen del C.

Tabell 34: Kommuner med Område 1 i 2019 (og eventuelt foregående år)

Sted	Prosjekt i 2019?	Prosjekt i 2018?	Prosjekt i 2017?
Asker	Ja	Ja	Nei
Bømlo	Ja	Ja	Nei
Færder	Ja	Ja	Nei
Gjøvik	Ja	Ja	Nei
Karmøy	Ja	Ja	Ja
Lunner	Ja	Nei	Nei
Molde	Ja	Ja	Nei
Moss	Ja	Ja	Nei
Randaberg	Ja	Nei	Nei
Steinkjer	Ja	Ja	Ja
St. Hanshaugen	Ja	Nei	Nei
Stjørdal	Ja	Ja	Ja
Ullensaker	Ja	Ja	Nei

Kommunene Lunner, Randaberg og St. Hanshaugen hadde nye prosjekt i 2019. Ti kommuner hadde prosjekt i 2018, men ikke i 2019. Kun tre kommuner hadde prosjekt alle tre årene; Karmøy, Steinkjer og Stjørdal.

Nedgangen i antall prosjekt har, som man kan forvente, også påvirket antallet deltakere i ordningen. Mens daværende ordning C hadde 76 deltakere i 2017 og 233 deltakere i 2018, falt antallet deltakere i 2019 til 165. Kun 79 personer avsluttet sin deltakelse i Område 1 i løpet av 2019. Dette skyldes delvis at ganske mange deltakere innenfor Område 1 startet på ordningen i løpet av 2019. 100 personer startet i 2019, 64 deltakere startet i 2018, og én deltaker startet i 2017.

En viktig målsetning for Område 1, er å sikre en så sømløs overgang mellom introduksjonsprogrammet og Område 1 som mulig. Rapportørene ble derfor spurt om hvor mange måneder det gikk fra deltakeren ble skrevet ut av introduksjonsprogrammet, til deltakeren ble skrevet inn i Område 1. 75

prosent av deltakerne i Område 1, startet sin deltakelse i Område 1 samme måned som de ble skrevet ut av introduksjonsprogrammet. Ytterligere 10 prosent hadde en overgangsperiode på mellom 1 og 6 måned. Dette er på linje med tallene for 2017/18.

Om deltakerne

I dette delkapittelet ser vi nærmere på *hvem* deltakerne i Område 1 er. Ved siden av å presentere rene frekvenser, som for eksempel deltakernes norsksferdigheter ved oppstart, kommer vi også til å vise hvordan frekvensene varierer med andre karakteristika, primært deltakernes kjønn. Analysene i dette kapittelet vil vi ta med oss videre inn i diskusjonen av måloppnåelse, som kommer senere i rapporten.

Vi vektlegger å presentere data for Område 1 som helhet; vi vil ikke gå inn på sammensetningen av deltakerne på prosjektnivå. I dette kapittelet skiller vi ellers stort sett ikke mellom deltakere som avsluttet sin deltakelse i 2019, og deltakere som er med videre i 2020.

Tabell 35: Deltakernes kjønn

Kjønn	Andel
Mann	48 %
Kvinne	52 %
N	165

Område 1 har en jevn kjønnsfordeling, og i 2019 var det omtrent like mange menn og kvinner i ordningen. Som vi har sett tidligere i rapporten, er dette en ganske annerledes struktur enn på Jobbsjansen del A. Det er en del forskjeller mellom menn og kvinners bakgrunn, som vi vil komme tilbake til underveis i kapittelet.

Tabell 36: Deltakernes alder. Gruppert

Alder	Andel
18-24 år	7 %
25-29 år	21 %
30-34 år	27 %
35-39 år	13 %
40-44 år	13 %
45-49 år	10 %
50 år eller eldre	9 %
N	165

Deltakerne innenfor Område 1 er forholdsvis unge, over halvparten er under 35 år. Gjennomsnittsalderen for kvinner er 36 år, mens den for menn er 35 år.

Tabell 37: Deltakernes landbakgrunn. Aggregert, funksjonell inndeling³⁸

Opprinnelse	Andel
Afrika sør for Sahara	54 %
Nord-Afrika	7 %
Sør-Asia	7 %
Vest-Asia	29 %
Annet	3 %
N	165

³⁸ Aggregeringen er basert på FNs standardinndeling i «sub-region» for verden, men med enkelte tilpasninger for å ha nok deltakere i alle kategorier

Område 1 domineres av deltakere fra Afrika. Til sammen har 61 prosent sin opprinnelse fra denne verdensdelen. I tillegg er rett under en tredjedel fra land i Vest-Asia. De viktigste enkeltlandene er Eritrea (33 prosent av deltakerne), Somalia (15 prosent av deltakerne) og Syria (27 prosent av deltakerne).

Tabell 38: Hvor mange barn har deltakeren?

Antall barn	Menn	Kvinner
1	11 %	13 %
2	16 %	25 %
3	14 %	16 %
4	4 %	16 %
5	4 %	9 %
Flere enn 5	3 %	3 %
Deltakeren har ikke barn	48 %	18 %
N	73	76

Majoriteten av deltakerne har barn, men her er det store skiller mellom kvinnene og mennene på Område 1. Mens 48 prosent av mennene *ikke* har barn, gjelder dette kun 18 prosent av kvinnene. Blant dem med barn, er det vanligste å ha to barn, men det er faktisk 44 prosent av kvinnene som har tre barn eller flere.

Tabell 39: Hvor mange barn under 18 år har deltakeren omsorgsansvar for?

Antall barn under 18 deltakeren har omsorgsansvar for	Menn	Kvinner
1	18 %	20 %
2	21 %	33 %
3	29 %	18 %
4	5 %	15 %
5	5 %	5 %
Flere enn 5	3 %	2 %
Deltakeren har ikke omsorgsansvar for barn under 18 år	18 %	8 %
N	38	61

For deltakerne med barn, ba vi også om informasjon om antallet barn under 18 år. Vi ser at relativt få av deltakerne med barn, *ikke* har omsorgsansvar for barn under 18. Dette har nok sammenheng med den relativt unge alderen på deltakerne.

Tabell 40: Hva er deltakerens sivilstand?

Sivilstand	Menn	Kvinner
Gift, bor med ektefelle	38 %	52 %
Gift, og bor alene	11 %	3 %
Samboer	1 %	1 %
Skilt, separert eller enke(-mann)	4 %	15 %
Enslig	41 %	24 %
Usikker/vet ikke	5 %	3 %
N	79	86

Majoriteten av kvinnene er gift, men det er samtidig en fjerdedel av dem som er enslige, og ytterligere 15 prosent er skilt/separert, eller enke. Blant mennene er nesten halvparten gift, men en god del av dem bor likevel alene.

Tabell 41: Hva er deltakerens familiesituasjon?

Familiesituasjon	Menn	Kvinner
Omsorgsansvar, med partner	43 %	55 %
Omsorgsansvar, uten partner	10 %	27 %
Uten omsorgsansvar, med partner	11 %	3 %
Uten omsorgsansvar, uten partner	36 %	16 %
N	72	75

Når sivilstand og omsorgsansvar holdes sammen, ser man forskjeller mellom kvinner og menn som forventet. En langt høyere andel menn har hverken omsorgsansvar eller partner, mens det for kvinner er vanligere å ha omsorgsansvar uten partner, enn det er for menn.

Innledningsvis i dette kapitlet om Område 1, kommenterte vi at for de fleste deltakerne var det en forholdsvis sømløs overgang mellom avsluttet introduksjonsprogram og oppstart av Område 1. Område 1 er også, som tidligere nevnt, ment å fungere som et fjerde år i introduksjonsprogrammet, som primært tilbys til nyankomne flyktninger og deres familiegjeforente. Dette er viktig for å forstå deltakernes samlede botid i Norge. Ved tidspunktet for rapporteringen, hadde deltakerne i Område 1 en gjennomsnittlig botid i Norge på 4,7 år. Kvinnene hadde i snitt et par måneder ekstra botid, men forskjellen er alt i alt begrenset mellom kjønnene på dette spørsmålet.

Deltakernes økonomiske situasjon, utdannings- og arbeidslivserfaring

I denne delen av kapitlet konsentrerer vi oss om hvilken situasjon deltakerne i Område 1 var i ved oppstart av programmet. Vi tar for oss kilde(r) til livsopphold, utdanningsnivå, norskferdigheter og arbeidslivserfaring.

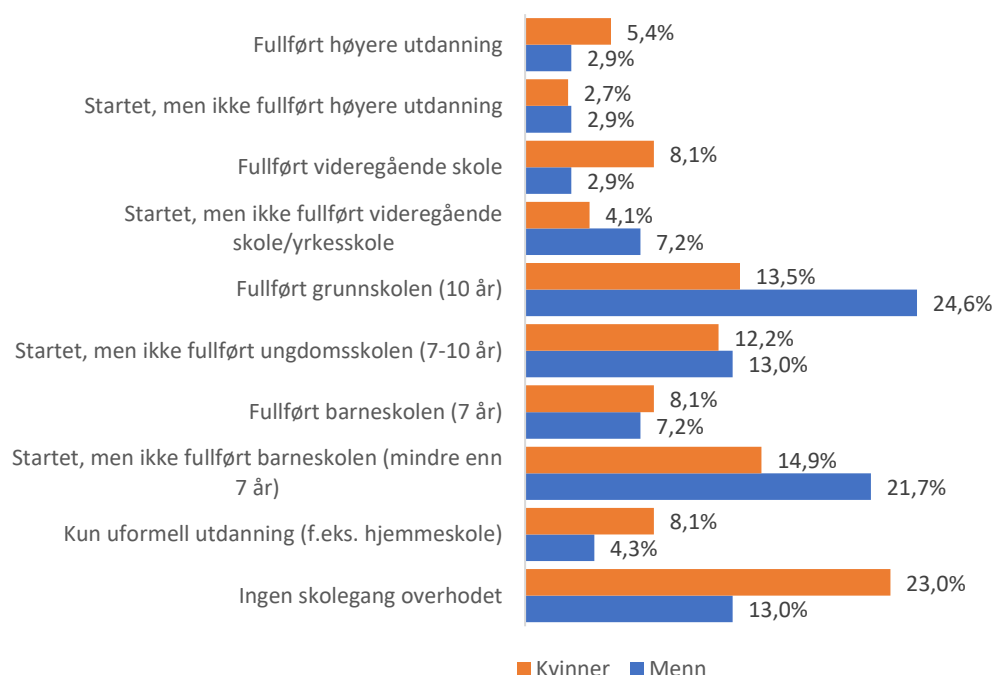
Når det gjelder kilder til livsopphold, var det naturlig nok introduksjonsstønad som var hovedinntektskilden til de fleste deltakerne før oppstart. Dette gjaldt 95 prosent av deltakerne.

Tabell 42: Antall år med inntektsgivende arbeid

	I opprinnelsesland		I Norge etter fylte 18 år (før henvisning til Område 1)	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Gjennomsnitt	7,13	1,77	0,35	0,23
N	79	86	79	86
Standardavvik	7,67	3,99	1,25	1,15

Selv om kun et fåtall deltakere var i normalt arbeid ved oppstart av tiltak i Område 1, ser vi at mange deltakere, og da spesielt mennene, har en god del erfaring med inntektsgivende arbeid fra hjemlandet. Mennene har i snitt arbeidet litt over syv år før de kom til Norge. For kvinnene er tilsvarende tall 1,77 år. Hverken menn eller kvinner har, naturlig nok, spesielt mye arbeidserfaring fra Norge.

Figur 38: Hva var utdanningsnivået til deltakeren før oppstart i Område 1? N (Menn) = 69, N (Kvinner) = 74³⁹

Figuren over viser hva slags utdanningsnivå deltakerne hadde før oppstart i Område 1. Utdanningsnivået er gjennomgående forholdsvis lavt, spesielt blant kvinnene. Nesten en tredjedel av kvinnene har ingen eller kun uformell skolegang. Mennene har noe høyere utdanningsnivå. En fjerdedel har fullført grunnskolen, men 17 prosent har ingen eller kun uformell skolegang, og mindre enn 10 prosent har fullført videregående skole, eller tatt en eller annen form for høyere utdanning. For deltakerne på Område 1, sett under ett, er utdanningsnivået ved oppstart omtrent det samme som i 2017/18.

I tillegg til forskjellene mellom kjønnene i utdanningsnivå, er det også underliggende forskjeller knyttet til opprinnelsesland. Eksempelvis har kun 5 prosent av deltakerne fra Somalia fullført grunnskolen, og ingen har høyere utdanningsnivå enn det. Blant deltakerne fra Eritrea, har 27 prosent fullført grunnskolen, og 20 prosent har erfaring fra videregående opplæring.

I rapporteringsskjemaene til deltakere med lav eller ingen skolegang, ble det rapportert om hvorvidt de kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart. I rapporteringsskjemaet til deltakerne med en eller annen form for utdanning, ble det rapportert om *hvor* de har utdannelsen sin fra.

Tabell 43: Kunne deltakeren lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Jobbsjansen?

	Deltakere med lav/ingen utdanning
Ja	70 %
Nei	20 %
Usikker/vet ikke	10 %
N	108

³⁹ Merk følgende: For noen få deltakere visste ikke rapportørene hvilket utdanningsnivå de hadde. Disse er holdt utenfor denne analysen. Videre: Høyere utdanning er her definert som universitet eller høgskole, og fullført videregående opplæring = har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse.

Av deltakerne med lav eller ingen skolegang, var det 20 prosent som ikke kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Område 1. De fleste av disse var kvinner. Denne prosentandelen referer riktignok til gruppen av deltakere med lav eller ingen skolegang. Ser man på *alle* deltakerne i Område 1 i 2019, var det 8 prosent som ikke kunne lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart.

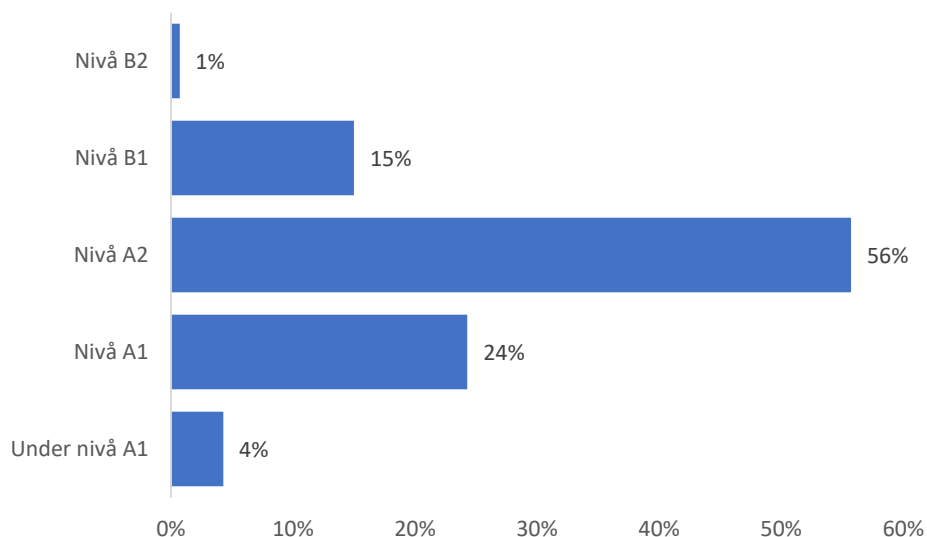
Tabell 44: Hvor har deltakeren tatt utdanning?

Utdanning fra opprinnelsesland (annet land), men ikke fra Norge	77 %
Utdanning fra Norge, men ikke fra opprinnelsesland (annet land)	8 %
Utdanning både fra opprinnelsesland (annet land) og Norge	15 %
N	108

77 prosent av deltakerne som har tatt en eller annen form for utdanning, har tatt denne utdanningen i sitt opprinnelsesland. Det er forholdsvis få som har all sin utdanning fra Norge, mens litt flere har utdanning fra både opprinnelsesland og Norge.

Vi vil nå se nærmere på deltakernes norskferdigheter ved oppstart av Område 1. I rapporteringsskjemaet er det to ulike kilder for norskferdigheter. 46 prosent av deltakerne gikk opp til norskprøve i løpet av de to siste årene for deltakelsen startet. Disse deltakerne har vi hentet inn resultat på norskprøvene for. For resterende 54 prosent, har vi bedt om rapportørens vurdering av norskferdigheter. I neste figur, og etterfølgende analyser, benytter vi en variabel på norsknivå hvor begge de to ulike kildene til informasjon (norskprøver og rapportørens vurdering), er slått sammen. I noen tilfeller har ikke deltakerne fått nivåvurdering, og ettersom dette er en kategori som gir oss lite informasjon, holdes denne gruppen utenfor etterfølgende analyser hvor norsknivå brukes⁴⁰.

Figur 39: Hva var nivået på norskferdighetene ved oppstart i Jobbsjansen? N=140

Som vi ser, er majoriteten av deltakerne vurdert til å holde A2-nivå på norskferdighetene sine. Forskjellene mellom menn og kvinner er ikke voldsomt store når det gjelder norskferdigheter. Sammenlignet med 2017/18, er norskferdighetene på Område 1 noe høyere for 2019. I forrige

⁴⁰ Denne sammensatte variabelen er konstruert på følgende måte: Fra rapportørens vurderinger er deltakere vurdert til nivå C1 og C2, kategorisert som B2. Norskprøveresultatene er delt inn på fire ulike prøver. Disse resultatene er slått sammen til én verdi. I tilfeller hvor to ulike nivå kunne ha blitt brukt (f.eks. fordi deltakeren har fått A1 på to delprøver, og A2 på to delprøver, har resultatet på skriftlig fremstilling vært retningsgivende.

rapportering ble 44 prosent av deltakerne vurdert til A1-nivå eller under, mot «kun» 28 prosent i 2019.

Arbeidsevner

Vi vil nå se nærmere på hvorvidt deltakerne kom inn i Område 1 med nedsatt arbeidsevne, og om deltakerne som avsluttet i løpet av 2019 fikk behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet.

Tabell 45: Hadde deltakeren nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet?⁴¹

Ja	10 %
Nei	84 %
Vet ikke	6 %
N	165

Et mindretall av deltakerne, totalt 10 prosent, hadde nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer ved oppstarten av programmet. Dette er noe lavere enn i 2017/18, da 11,5 prosent hadde nedsatt arbeidsevne ved oppstart. Det er ingen forskjell mellom menn og kvinner på dette spørsmålet, men eldre deltakere hadde i større grad enn yngre nedsatt arbeidsevne. Det er også en tendens til at deltakere fra spesifikke land, og da spesielt Syria, oftere har nedsatt arbeidsevne enn andre deltakere.

For deltakerne som ble skrevet ut av Område 1 i løpet av 2019, uavhengig av årsak, ble det registrert hvorvidt deltakeren hadde fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet. Hvis dette var tilfellet, ble det også registrert det fastsatte innsatsbehovet. Dette er det eneste spørsmålet i denne seksjonen av rapporten som er begrenset til deltakerne som ble avsluttet i løpet av 2019.

Tabell 46: Har deltakeren fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og i så fall hvilket innsatsbehov ble fastsatt?

	Deltakere utskrevet i løpet av 2019		Deltakere med fastsatt innsatsbehov	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Standard innsats	0	0 %	0	0 %
Situasjonsbestemt innsats	9	11 %	9	47 %
Spesielt tilpasset innsats	9	11 %	9	47 %
Varig tilpasset innsats	1	1 %	1	5 %
Nei	56	71 %		
Usikker/vet ikke	4	5 %		
N	79	100 %	19	100 %

Standard innsats innebærer at brukeren blir tilbudt generelle tjenester, tilgjengelig for alle brukere. Situasjonsbestemt innsats innebærer tiltaksbruk, til eksempel AMO-kurs og arbeidstrening. Spesielt eller varig tilpasset innsats rettes mot personer med nedsatt arbeidsevne. (Proba 2016)

⁴¹ I spørreundersøkelsen ble *rapportørene* bedt om å vurdere hvorvidt deltakerne hadde «nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet». Begrepet ble ikke nærmere operasjonalisert. Arbeids- og sosialdepartementet definerer «nedsatt arbeidsevne» som: «at man av ulike grunner har dårlige forutsetninger for å møte de krav og forventninger som stilles i arbeidslivet» (<https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmarked-og-sysselsetting/innsikt/arbeidsmarkedstiltak/id86897/>) [lastet ned: 16.10.2020]

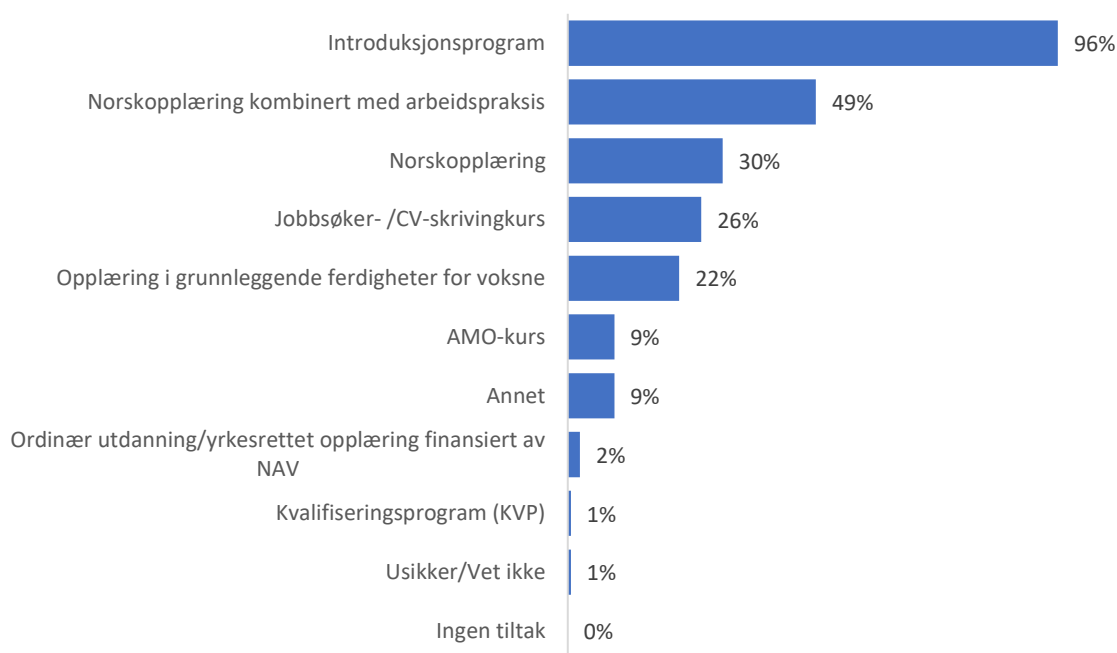
Tabellen over er delt inn i to deler. Til venstre ser vi antall og andel deltakere med fastsatt innsatsbehov, i tillegg til antall og andel som ikke hadde fått behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV, eller hvor man var usikre. Til høyre vises fordelingen mellom ulike innsatsbehov, med utgangspunkt i dem som har fått dette fastsatt.

Vi ser at 71 prosent av deltakerne som avsluttet i løpet av 2019, ikke hadde behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og at man var usikre for 5 prosent av deltakerne. 24 prosent (19 stykk) har med andre ord fått en slik vurdering fra Nav. De fleste i denne gruppen har fått enten situasjonsbestemt eller spesielt tilpasset innsats som innsatsbehov. 5 prosent har varig tilpasset innsats.

Arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak før henvisning til Jobbsjansen

Helt til slutt i den deskriptive gjennomgangen om deltakerne i Område 1 i 2019, vil vi se nærmere på hvilke typer arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak deltakerne hadde deltatt i før henvisning til Jobbsjansen. Dette var et flervalgsspørsmål, og derfor summerer ikke prosentandelen til hundre.

Figur 40: Hvilke typer arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak har deltakeren deltatt i før henvisning til Jobbsjansen? Flervalgsspørsmål. N=165

Som forventet, har de aller fleste deltakerne på Område 1 deltatt i introduksjonsprogrammet før oppstart i Jobbsjansen. Dette tallet burde imidlertid ha vært 100 prosent, og ikke 96 prosent, slik det fremkommer av figuren. Når vi går bak tallene, ser vi at majoriteten av deltakerne som *ikke* står oppført med introduksjonsprogram som opplæringstiltak før oppstart, er knyttet til ett spesifikt

prosjekt. Om dette skyldes feilrapportering, eller inntak av deltakere som strengt tatt ikke hører hjemme på denne ordningen, er usikkert for oss⁴².

Det er ellers mange deltakere som har deltatt i norskopplæring kombinert med arbeidspraksis; dette gjelder for halvparten av deltakerne. I 2017/18 var det 66 prosent som hadde gjennomført norskopplæring før oppstart, mens andelen har falt til 30 prosent i 2019⁴³. Samtidig har andelen som har fått opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne økt betraktelig, fra 9 prosent i 2017/18 til 22 prosent i 2019. Dette tiltaket inkluderer språkundervisning.

Det er ingen deltakere på Område 1 som ikke hadde mottatt noen tiltak før oppstart i ordningen.

Om programmenes innhold

Til nå har denne rapporten stort sett presentert tall og analyser basert på *alle* deltakerne som var en del av Område 1 i løpet av 2019. De etterfølgende delkapitlene, som ser nærmere på resultater og måloppnåelse i ordningen, baserer seg utelukkende på de deltakerne som *avsluttet* Område 1 i 2019. Som tidligere nevnt, består denne gruppen av kun 79 personer. Det lave antallet gjør at vi i mindre grad har rom til å bryte tall ned på ulike kategorier av deltakere, men vi vil kommentere tekstlig om det er noen underliggende tendenser som gjør seg gjeldende.

I *dette* delkapittelet vil vi se nærmere på programinnholdet i Område 1, det vil si hva slags tiltak deltakerne har benyttet i løpet av sin tid i ordningen. Vi starter med en gjennomgang av hvilke språkopplærings- og språktreningstilbud deltakerne har benyttet seg av. Videre ser vi nærmere på bruk av arbeidsrettede tiltak, samt forhold knyttet til (ordinær) arbeidspraksis. Etter dette gjennomgår hvilke typer tilbud om grunnleggende opplæring⁴⁴ deltakerne har benyttet. I de to siste underkapitlene ser vi på bruk av helsefremmende tiltak/behandling, samt hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud deltakerne har fått.

Før dette presenterer vi noen overordnede tall, på bruken av tiltak aggregert opp til tiltakstyper.

Tabell 47: Gjennomsnittlig antall tiltak per tiltakstype. N=79

	Antall tiltak	Maks antall tiltak
Språkopplæringstiltak	1,34	9
Arbeidsrettede tiltak	1,18	9
Grunnleggende opplæring	0,92	8
Helsefremmende tiltak	0,30	6
Samfunnsorienterende tiltak	1,55	10
Tiltak totalt	5,31	42

Den gjennomsnittlige deltaker i Område 1 deltar i 5,3 ulike tiltak i løpet av sin programperiode. Dette er noe lavere enn hva vi så for kohortene i 2017/18, som i snitt deltok på 5,8 tiltak mens de var en del av ordningen. Det er samfunnsorienterende tiltak som brukes mest; hver deltaker hadde i snitt 1,55 tiltak innenfor denne tiltakstypen. Det er liten forskjell i det samlede volumet på tiltaksbruken mellom

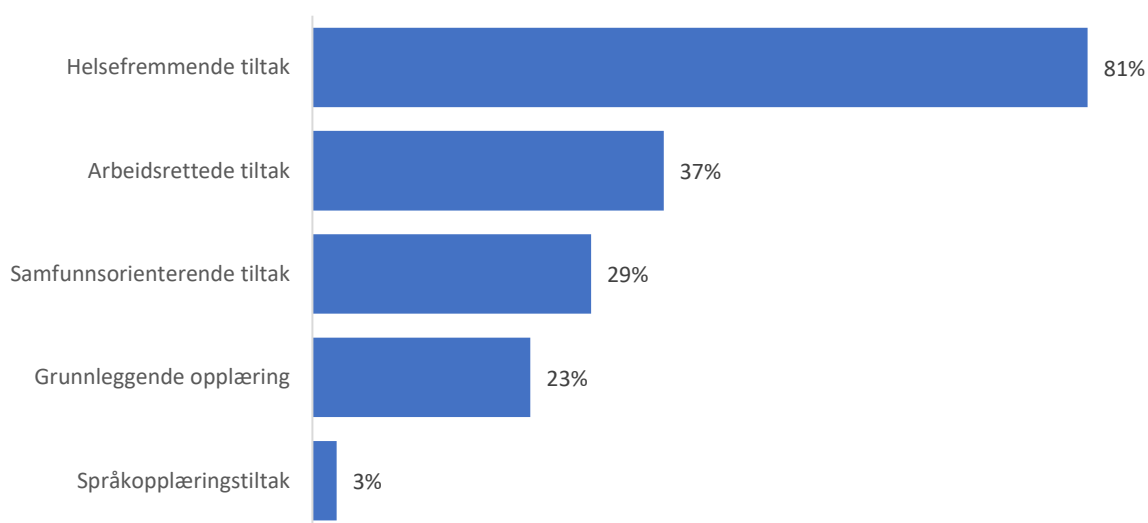
⁴² Merk: I rapporteringen for 2017/18 var det 90 prosent av deltakerne som sto oppført med introduksjonsprogram som foregående tiltak, så 2019-rapporteringen fremstår sånn sett som mer presis.

⁴³ Alle deltakere i introduksjonsprogram mottar norskopplæring, og mange også i kombinasjon med arbeidspraksis. Det kan være at andelen deltakere som har mottatt slike tiltak i realiteten har vært høyere, men at noen rapportører har tenkt at dette fanges opp av å velge tiltaket introduksjonsprogram.

⁴⁴ I denne sammenhengen brukes begrepet om opplæring på grunnskole og videregående nivå, IKT-opplæring eller opplæring knyttet til å få godkjenning av utenlandsk utdanning.

kvinner og menn. Dette var også tilfellet i 2017/18. På enkelttiltak er det imidlertid en del forskjeller. Vi merker oss blant annet at kvinner i langt større grad enn menn har mottatt norsk i grunnskoleopplæring og grunnskole for voksne. Samtidig som det er vanligere for mennene å ha yrkesrettede tiltak, som arbeidspraksis og deltidsarbeid under oppfølging av prosjekt. Dette kan skyldes at behovet for grunnleggende kvalifisering er høyere hos kvinnene, og vi vil senere se at kvinner og menn også har ulik måloppnåelse i Område 1 i 2019. Samtidig finnes det forskning som tyder på at et mindre arbeidsrettet kvalifiseringsløp for innvandrerkvinner også kan ha sammenheng med holdninger blant ansatte i tjenesteapparatet (Djuve, Kavli og Hagelund: 2011, Larson: 2019). Antallet deltakere i årets rapportering er som tidligere nevnt lavt, og man skal være forsiktig med å trekke klare konklusjoner, men det kan være verdt å reflektere over tiltaksbruken overfor ulike grupper i ordningen.

Figur 41: Andel deltakere som ikke mottok noen tiltak innenfor de enkelte tiltakstyper. N=79

Figur 41 viser andelen deltakere som ikke mottok *noen* tiltak innenfor de enkelte tiltakstypene. Vi ser at helsefremmende tiltak er et lite brukt tiltaksområde for deltakere på Område 1. Vi har tidligere sett at deltakerne på Område 1 stort sett er forholdsvis unge, og at få kom inn på ordningen med nedsatt arbeidsevne.

Det er svært uvanlig at deltakere ikke får språkopplæringstiltak, dette gjaldt kun 3 prosent av deltakerne i 2019. Det er også forholdsvis uvanlig at deltakerne ikke mottar tiltak innenfor grunnleggende opplæring. Sammenlignet med 2017/18-kohorten merker vi oss at mens det den gang var 19 prosent som ikke mottok språkopplæringstiltak, er det som nevnt kun 3 prosent som ikke fikk slike tiltak i 2019. Muligens er dette en indikasjon på at deltakerne som avsluttet i 2019 hadde større språklige utfordringer enn tidligere.

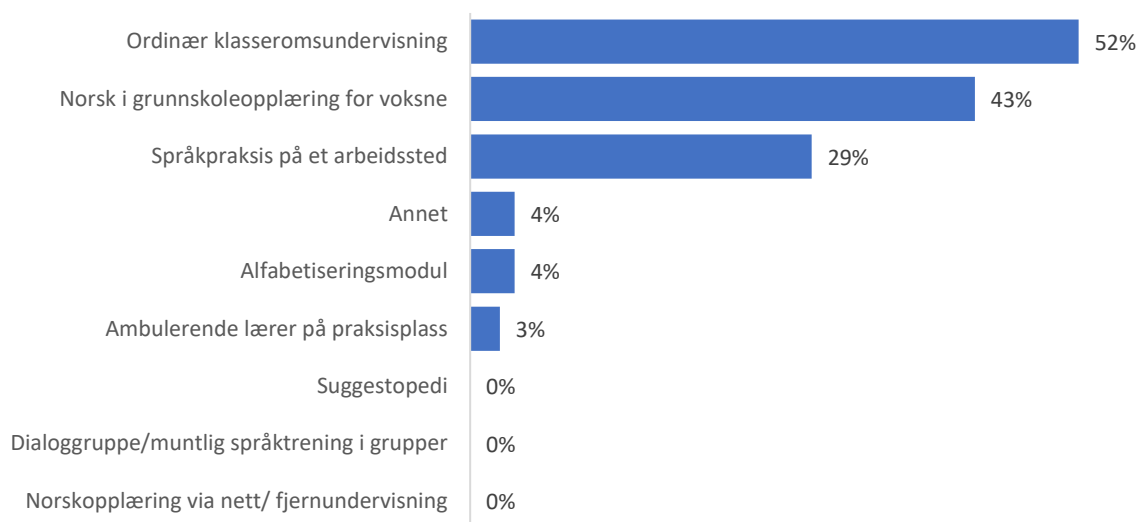
Sammenlignet med Jobbsjansen del A, er andelen som *ikke* mottar arbeidsrettede tiltak, langt høyere på Område 1. I individrapporteringen for 2017/18-kohortene, påpekte vi at de fleste av deltakerne som ikke har arbeidsrettede tiltak, deltar på relativt omfattende opplæringstiltak, som grunnskole for voksne eller videregående opplæring. Dette er også tilfellet i 2019. Av de 29 deltakerne som ikke mottok arbeidsrettede tiltak, var det kun tre stykker som hverken deltok i grunnskole for voksne eller videregående opplæring.

Når vi nå går nærmere inn på tiltaksbruk generelt, fordelt på de ulike tiltakstypene, vil andelen som ikke mottok noen tiltak *ikke* være inkludert i figurene, ettersom vi allerede har vist dette i forrige figur.

Norskopplæring/språktrening

Vi starter med å gjennomgå bruken av ulike norskopplærings- og treningstilbud. Spørsmålet om språktreningstilbud var et flervalgsspørsmål, noe som betyr at man kunne krysse av for flere av alternativene. Dette er tilfellet for nesten alle spørsmålene som blir presentert i dette delkapittelet.

Figur 42: Hvilke ulike typer norskopplæring eller språktrening har deltakeren benyttet seg av i programmet? Flervalgsspørsmål. N=79

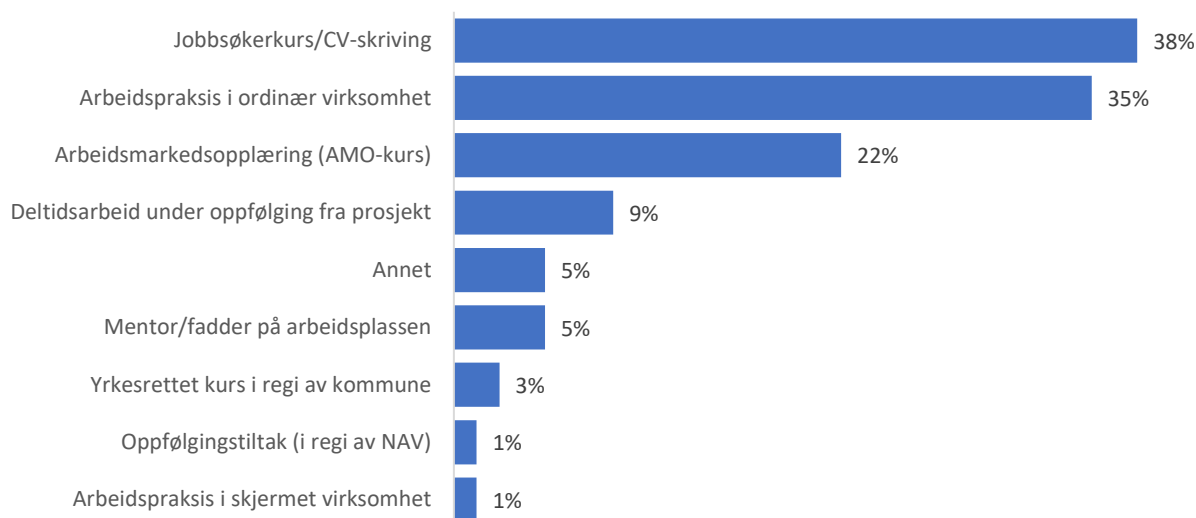

Det mest brukte tiltaket innenfor dette tiltaksområdet, er ordinær klasseromsundervisning; rett over halvparten av deltakerne på Område 1 har fått dette tilbudet. Det er også en høy andel deltakere som har mottatt norsk i grunnskoleopplæring og språkpraksis på et arbeidssted. Sammenlignet med 2017/18, er det mye som er likt, men det er verdt å merke seg at bruken av norsk i grunnskoleopplæring har økt betydelig – fra 6 prosent i 2017/18, til nevnte 43 prosent i 2019.

Arbeidsrettet tilbud/tiltak og arbeidspraksis

De arbeidsrettede tilbudene innenfor Område 1 har et bredt omfang, og inkluderer alt fra deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt, til jobbsøkerkurs og veiledning i CV-skriving. Som for de andre tiltakstypene, kan tiltakene innenfor dette området være overlappende. Deltakerne kan kombinere ulike tiltak, og mange deltakere gjør nettopp det. Majoriteten av deltakerne på Område 1 mottok minst ett arbeidsrettet tiltak, men som vi så tidligere, var det også 37 prosent som ikke hadde tiltak innenfor denne tiltakstypen.

Figur 43: Hvilke arbeidsrettede tilbud/tiltak er benyttet av deltakeren i programmet?
Flervalgsspørsmål. N=79

Det mest brukte tiltaket er «Jobbsøkerkurs/CV-skriving», 38 prosent av deltakerne på Område 1 fikk dette tiltaket. Det er også en god del som får en eller annen form for praksistiltak, enten gjennom arbeidspraksis i ordinær virksomhet (35 prosent), AMO-kurs (22 prosent), eller deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt (9 prosent). Andelen som mottar slike praksisrettede tiltak, er langt lavere enn på Jobbsjansen del A.

Sammenlignet med 2017/18-kohorten, merker vi oss at bruken av ordinær arbeidspraksis har falt betydelig på Område 1. Ved sist rapportering deltok 64 prosent av deltakerne på et slikt tiltak, mot altså kun 35 prosent i 2019. Samtidig har andelen på AMO-kurs og med deltidsarbeid økt kraftig. Om litt vil vi også se at andelen deltakere i grunnskole har økt betydelig, og dette er nok en hovedforklaring på fallet i bruk av arbeidspraksistiltak. Det er vanskelig å delta i spesielt mange andre tiltak parallelt med grunnskoleopplæring. Prosjektene i 2019 vurderer det åpenbart slikt at utdanning er viktigere enn arbeidspraksis for sine deltakere.

Praksis

Til sammen var det 35 prosent av deltakerne på Område 1 som hadde en eller annen form for arbeidsrettet praksis i løpet av sin programperiode. Blant mennene var andelen 43,5 prosent, blant kvinnene 27,5 prosent.

For deltakerne som *hadde* hatt en eller annen form for praksis, ble rapportørene bedt om å registrere hvor lang tid det tok før deltakeren kom ut i praksis, samt hvor praksisen ble gjennomført.

Tabell 48: Hvor lenge etter at deltakeren startet i Område 1, gikk vedkommende ut i praksis (språkpraksis/ambulerende lærer på arbeidssted eller arbeidspraksis)?

Gjennomsnittlig tidsbruk (måneder)	1,7
Standardavvik	2,0
Lavest tid brukt (måneder)	3
Maksimumstid brukt (måneder)	7
N	31

Blant deltakerne som deltok i praksis, tok det i snitt 1,7 måneder fra oppstart på ordningen til praksisen startet. Dette er raskere enn i 2017/18, og også langt raskere enn på Jobbsjansen del A. Deltakerne på Område 1 har jo vært inne i et kvalifiseringsløp over flere år når de går over til Område 1, og muligens er de derfor klarere for et praksisopphold tidligere i kvalifiseringsløpet, enn hva tilfellet er for deltakere på del A. Det er liten forskjell mellom menn og kvinner på dette spørsmålet.

Tabell 49: Hvor har deltakeren hatt (ordinær) arbeidspraksis? Flervalgsspørsmål. Alle deltakere, samt fordelt på kjønn

	Alle deltakerne	Kvinner	Menn
Hos private virksomheter og bedrifter	50 %	36 %	59 %
Hos offentlig arbeidsgiver	46 %	55 %	41 %
Intern praksis	4 %	6 %	0 %
Hos frivillige organisasjoner	0 %	0 %	0 %
N	28	11	17

For deltakerne som i løpet av programperioden hadde hatt arbeidspraksis, ble det registrert hvor praksisen hadde blitt gjennomført. Sett under ett, var det vanligere å ha praksis hos private virksomheter og bedrifter enn hos offentlige arbeidsgivere. Kun et lite mindretall av deltakerne hadde intern praksis, og ingen hadde praksis hos frivillige organisasjoner. Det er ellers verdt å merke seg at prosentandelene ikke summerer til 100 prosent, siden noen av deltakerne har hatt praksis flere steder.

Det viser seg at kvinner i langt større grad enn menn, har praksis hos offentlige arbeidsgivere. Samtidig er andelen menn med praksis hos private virksomheter og bedrifter høyere enn for kvinner. Antallet deltakere, når vi bryter ned på kjønn, er samtidig forholdsvis lavt. Så små endringer vil her gi ganske store utslag i prosentandelene for de ulike praksisstedene.

Grunnleggende opplæring

Mange av deltakerne på Område 1 mottar en eller annen form for grunnleggende opplæring. 48 prosent har tatt grunnskole for voksne som en del av sitt programløp. 15 prosent har tatt norskopplæring kombinert med yrkesfagopplæring og 14 prosent har tatt videregående opplæring.

Figur 44: Hva slags type tilbud om utdanning eller opplæring deltok deltakeren på i programmet? Flervalgsspørsmål. N=79

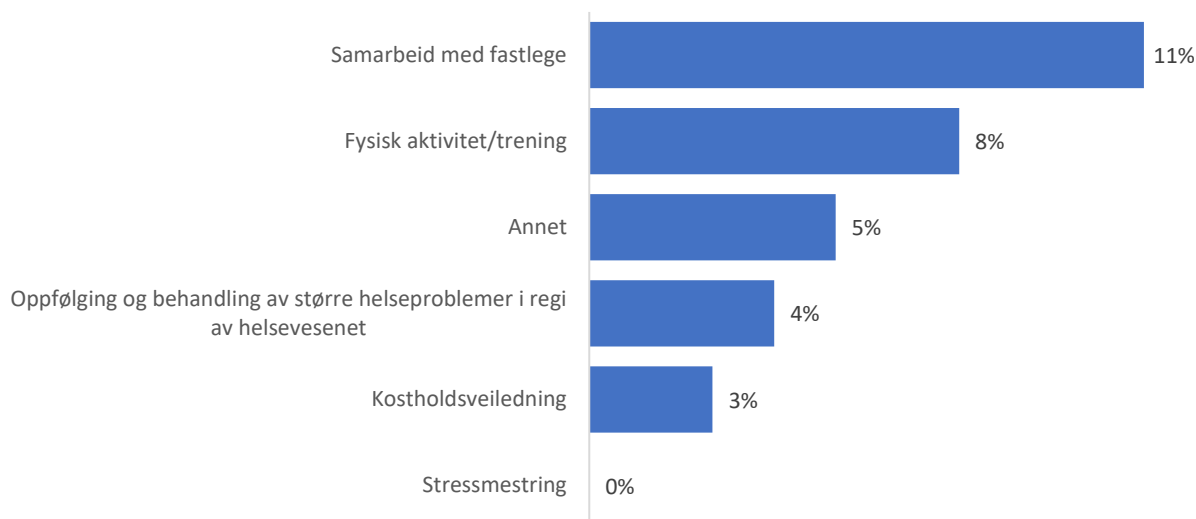

Sammenlignet med 2017/18-kohorten, merker vi en tydelig forskyvning mot grunnskole for voksne (økning fra 23 til 48 prosent), som et alternativ til videregående opplæring (nedgang fra 31 til 14 prosent). Dette er et ganske tydelig tegn på at deltakergruppen i 2019 har noe svakere forutsetninger enn i 2017/18, og at prosjektene har hatt behov for å kvalifisere deltakerne på et mer grunnleggende nivå enn tidligere. Dette er et viktig poeng for diskusjonene rundt resultater og måloppnåelse, som vi kommer nærmere inn på senere i rapporten.

Helsefremmende tiltak/behandling

Inn under de helsefremmende tiltakene/behandlingene, regnes alt fra «lettere» tiltak som fysisk aktivitet og kostholdsveiledning, til mer omfattende oppfølging og behandling av større helseproblemer i regi av helsevesenet. For de aller fleste deltakerne på Område 1, var helsemestringstiltak ikke aktuelt.

Figur 45: Hvilke helsefremmende tiltak/behandling har deltakeren fått i programmet?
Flervalgsspørsmål. Fordelt på ordning. N=79

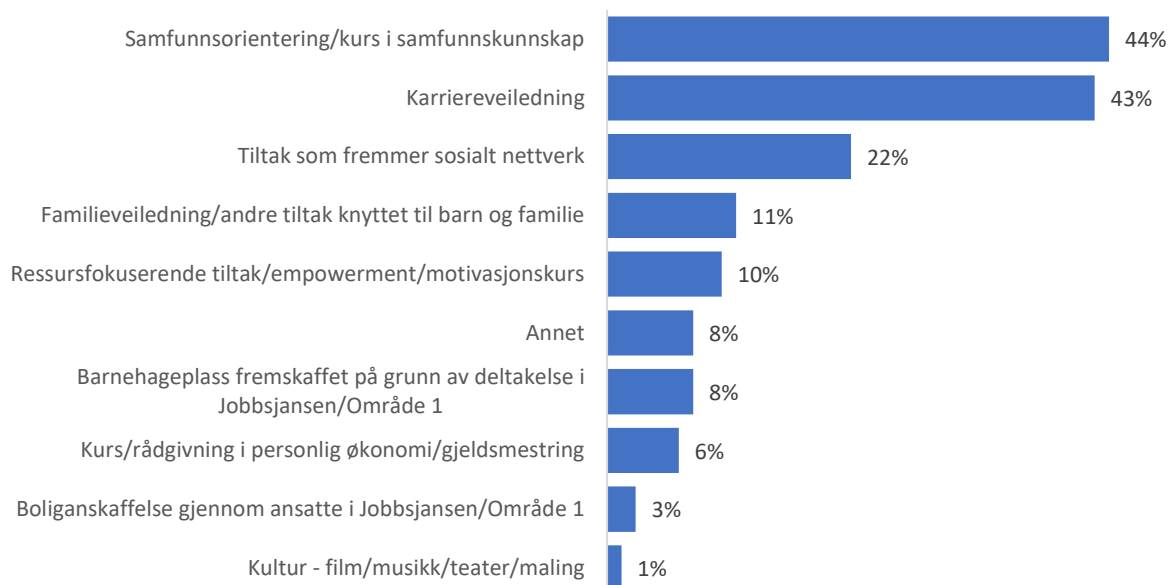

Sammenlignet med 2017/18 merker vi oss at andelen som har mottatt tiltakene «samarbeid med fastlege», og «oppfølging og behandling av større helseproblemer», i begge tilfeller har fordoblet seg i 2019. Her er det imidlertid viktig å påpeke at det lave antallet deltakere, i både 2019 og 2017/18, gjør at små endringer fremstår som større enn de nødvendigvis er. Fysisk aktivitet/trening har på sin side blitt mindre vanlig. En fjerdedel av deltakerne i 2017/18 fikk et slikt tiltak, mot kun 8 prosent i 2019.

Samfunnsorienterende- eller andre typer tilbud

Avslutningsvis i delkapittelet ser vi nærmere på tiltak som er samfunnsorienterende, samt andre typer tiltak som ikke passer inn under andre tiltakskategorier. Som det fremgår av «andre typer tilbud», inneholder denne kategorien av tiltak mye forskjellig, alt fra å uttrykke seg kulturelt, hjelp til boliganskaffelse, til tiltak for å fremme sosialt nettverk.

Figur 46: Hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud har deltakeren benyttet seg av i programmet? Flervalgsspørsmål. N=79

Det mest brukte tiltaket blant de samfunnsorienterende tiltakstypene i 2019, er samfunnskunnskap. 44 prosent av deltakerne fikk et slikt tiltak, en økning på 30 prosentpoeng sammenlignet med 2017/18. Andelen som mottar karriereveiledning, tiltak for å fremme sosialt nettverk, og kurs i personlig økonomi, har falt; sistnevnte tiltak med 18 prosentpoeng siden 2017/18.

Resultater

Så langt i kapittelet har vi fokusert på å beskrive deltakerne i Område 1, samt bruk av tiltak i ordningen. De neste delkapitlene vil vi konsentrere oss om resultatene og måloppnåelsen som følger av ordningen.

Vi vil gå gjennom årsaken til at de enkelte deltakerne ble skrevet ut av Område 1. Det er viktig å påpeke at antallet avsluttede deltakere er såpass lavt, at vi kun i begrenset grad kan gå detaljert inn i resultatene til deltakerne. Dette gjelder både på spørsmål knyttet til type arbeid og næring (for dem som oppnådde lønnet arbeid), samt årsaker til avbrutt program. Vi vil imidlertid presentere analyser om hvorvidt deltakelsen i Område 1 førte til endringer i norskferdigheter eller hovedinntektskilde. Her sammenlignes deltakernes situasjon ved oppstart med status ved avsluttet program. Vi undersøker også hvorvidt deltakeren har bestått norskprøve i løpet av eller i etterkant av programmet. Avslutningsvis vil vi, ved å basere oss på rapportørens vurderinger, se hvorvidt deltakerne har hatt en positiv utvikling med tanke på å forbedre basisferdigheter og arbeidsevner gjennom deltakelsen i Jobbsjansen.

Merk at vi i dette delkapittelet i begrenset grad kommer til å diskutere hvordan deltakernes resultat, her forstått som overgang til lønnet arbeid, utdanning også videre, varierer med deltakernes bakgrunn eller tiltakene de har mottatt. Dette står i fokus i neste delkapittel, som omhandler måloppnåelsen i Område 1.

Tabell 50: Hva var hovedgrunn til utskrivning fra Område 1 i 2019?⁴⁵

	Alle deltakere			Utfasede deltakere ekskludert		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb	13 %	36 %	24 %	13 %	38 %	25 %
Utdanning (vgs)	25 %	18 %	22 %	26 %	19 %	23 %
Utdanning (høyere utdanning)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Grunnskole for voksne	10 %	5 %	8 %	11 %	5 %	8 %
Overført til videre utprøving eller andre tiltak	10 %	21 %	15 %	11 %	22 %	16 %
Avbrutt/drop-out	20 %	8 %	14 %	21 %	8 %	15 %
Fullført program uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak	18 %	8 %	13 %	18 %	8 %	13 %
Utfaset	5 %	5 %	5 %			
N	40	39	79	38	37	75

I 2019 var det totalt 79 deltakere som ble skrevet ut av Område 1, hvorav fire av disse ble utfaset. I resultattabellen har vi fordelt resultatene på kvinner og menn, i tillegg til å presentere de samlede resultatene for hele ordningen. Vi tar utgangspunkt i prosenteringen hvor utfasede deltakere er holdt utenfor.

For kvinner og menn sett under ett, var det 25 prosent av deltakerne som gikk over til lønnet arbeid ved avslutningen, mens 23 prosent startet videregående opplæring. Ingen deltakere hadde overgang til høyere utdanning.

Andelen menn som gikk til lønnet arbeid er dobbelt så høyt som andelen kvinner. Kvinnene har imidlertid en høyere overgangsandel til videregående utdanning enn menn, og samme tendens gjør seg gjeldende for overgang til grunnskole for voksne. Til sammen var det 8 prosent av deltakerne som startet med grunnskoleopplæring etter programtiden.

16 prosent ble overført til videre utprøving, og dette var en vanligere avslutningsårsak for menn. En høyere andel kvinner dropper riktignok ut fra ordningen (drop-outs). Til sammen avbrøt 15 prosent av deltakerne på Område 1 deltakelsen sin i løpet av 2019. 13 prosent fullførte programmet, men uten å oppnå arbeid/utdanning, eller overgang til videre utprøving/tiltak. De aller fleste deltakerne som ble overført til videre utprøving, gikk over på kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Sammenlignet med 2017/18, er det færre deltakere som avslutter programmet uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak. Andelen som oppnår lønnet arbeid, eller starter på videregående utdanning, har også gått ned. Det er en noe høyere andel som starter med grunnskoleopplæring, men samtidig har andelen 'drop-outs' fordoblet seg.

Alt i alt er resultatene på ordningen i 2019 svakere enn i 2017/18. Kun 48 prosent oppnådde overgang til arbeid eller utdanning, 12 prosentpoeng lavere enn i 2018, jf. tabell 51.

⁴⁵ Grunnet opphør av prosjekt har et mindretall av deltaker blitt såkalt «utfaset». Disse deltakerne vil bli holdt utenfor i etterfølgende analyser av måloppnåelse i Område 1.

Tabell 51: Måloppnåelsen i Område 1, 2017-2019

	2017	2018	2019
Overgang til arbeid	29 %	32 %	25 %
Overgang til utdanning	29 %	28 %	23 %
Måloppnåelse totalt	58 %	60 %	48 %
N	7	72	75

Fravær

I gjennomgangen av måloppnåelse, vi vi se at økt fravær er negativt forbundet med sannsynligheten for å komme i jobb eller utdanning. Her vil vi imidlertid konsentrere oss om å presentere generelle tall for fravær. Fraværet har blitt anslått som prosent av avtalt tid i programmet, inkludert både gyldig og ugyldig fravær.

Tabell 52: Hvor stort fravær har deltakeren hatt i programmet?

Under 10 prosent	65 %
10-19 prosent	20 %
20-29 prosent	3 %
30-49 prosent	0 %
50 prosent eller mer	3 %
Vet ikke/usikker	10 %
N	79

De aller fleste deltakerne på Område 1, har lite fravær; 65 prosent har mindre enn 10 prosents fravær. Denne andelen stiger til 72 prosent, hvis man holder «vet ikke»-kategorien utenfor beregningene. Ytterligere 20 prosent har mellom 10-19 prosents fravær, og bare unntaksvis har deltakerne høyere fravær enn dette. Sammenlignet med 2017/18, har fraværsandelen sett under ett gått ned, men det er samtidig en noe høyere andel med svært høy fraværsandel.

Type arbeid og næring

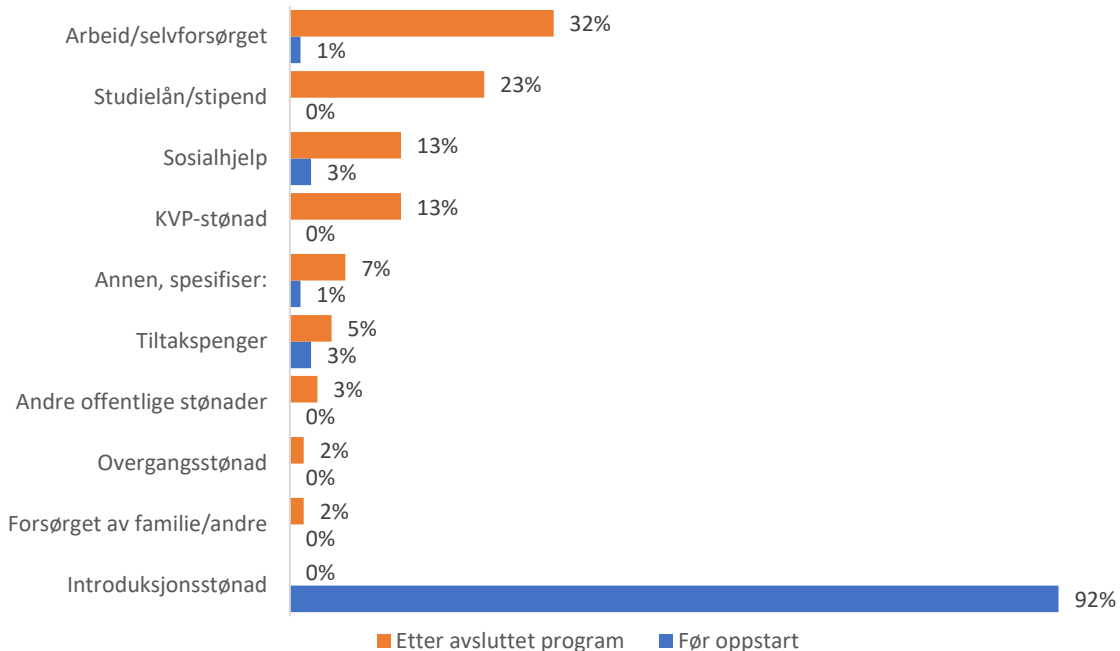
Antallet personer som oppnådde overgang til arbeid, var lavt i 2019. Delvis som en konsekvens av lav overgangsandel til lønnet arbeid, men også på grunn av et lavt antall deltakere. Av den grunn, vil vi ikke presentere tabeller og figurer, men oppsummere tekstlig hva slags overgang disse personene hadde.

Majoriteten av de som oppnådde arbeid, fikk hva man kan kalle en heltidsstilling, mens litt under halvparten jobbet i en 60%-stilling eller mindre. Det vanligste yrket deltakerne fikk, var innenfor renhold, og noen fikk også jobb på hotell.

Kilder til livsopphold

Vi vil nå se nærmere på deltakernes hovedinntektskilde, før og etter deltakelsen i ordningen.

Figur 47: Hovedinntektskilde før og etter programmet. N=78/60⁴⁶

Som vi tidligere har vist, kom de aller fleste deltakerne på Område 1 inn i ordningen med introduksjonsstønad som hovedinntektskilde. Etter avsluttet programtid, er det naturlig nok ingen som lenger har dette som inntektskilde. 23 prosent har studielån/stipend som hovedinntektskilde, og dette er på linje med andelen deltakere som hadde overgang til utdanning etter avsluttet program. 32 prosent oppgis å ha arbeid som hovedinntektskilde. Med tanke på at andelen som hadde overgang til lønnet arbeid, var 25 prosent, er nok dette litt for høyt⁴⁷. 13 prosent mottar nå sosialhjelp, mens 13 prosent mottar KVP-stønad. Som tidligere nevnt, var det en del deltakere som ble overført KVP-programmet etter endt deltakelse i Område 1.

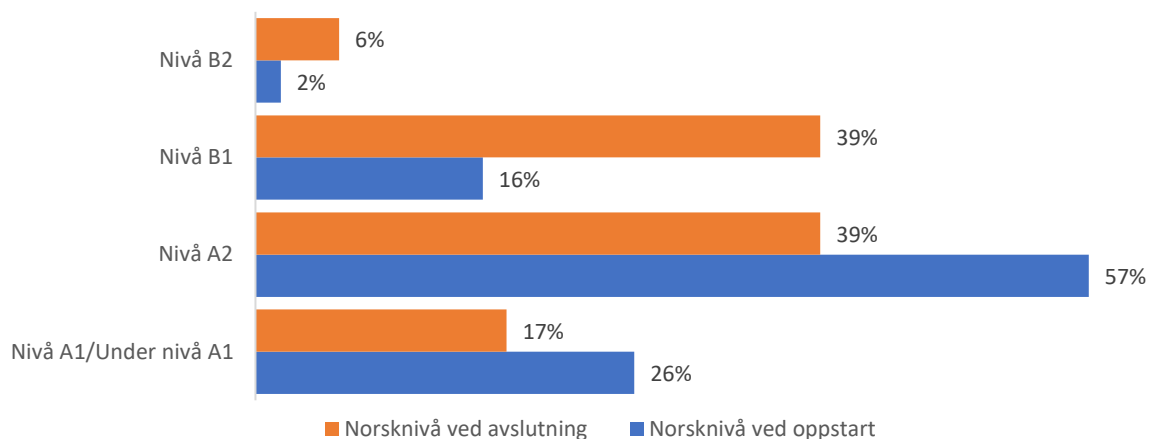
Norsknivå

Ved å sammenligne aggregert norsknivå ved oppstart av Område 1 opp mot norsknivå ved avslutning av ordningen, finner vi en tydelig utvikling mot høyere norsknivå hos deltakerne. Ved avsluttet deltakelse var henholdsvis 6 og 39 prosent av deltakerne vurdert på B2- og B1-nivå, mot kun 2 og 16 prosent ved oppstart. Dette innebærer en ganske tydelig forskyvning fra A- til B-nivå. Mens 83 prosent av deltakerne ble vurdert til A-nivå ved oppstart, gjaldt dette kun 56 prosent ved avsluttet ordning.

⁴⁶ Merk: For mange deltakere (13 i alt) visste ikke rapportørene hva hovedinntektskilden etter avsluttet program var. Disse er holdt utenfor i prosentueringen av «etter».

⁴⁷ Dette kan delvis forklares gjennom antallet «vet ikke», ref. fotnoten over.

Figur 48: Hva var nivået på norskerferdighetene ved oppstart og ved avsluttet/gjennomført deltakelse i Område 1? N=58/70

Det er samtidig klart at norsknivået for mange deltakere - i praksis - stenger dem ute av flere yrker. For eksempel stiller Oslo kommune krav til B1-nivå på alle delprøver for å få jobb i barnehage⁴⁸, dermed er dette et eksempel på en yrkesvei som er åpen for under halvparten av deltakerne på Område 1 i 2019, i denne kommunen.

Forbedring av ferdigheter

Vi vil nå se nærmere på hvorvidt, og i hvilken grad, deltakerne som avsluttet Område 1 i 2019 utviklet eller forbedret ferdigheter som er viktige for å påbegynne og fungere i jobb/utdanning gjennom å delta i Område 1. Vi ser først på om det var et mål å forbedre forskjellige former for ferdigheter.

Tabell 53: Har følgende vært et mål for deltakeren i programperioden? N=79

	Ja	Nei	Usikker/vet ikke
Avlegge norskprøve	19 %	66 %	15 %
Forbedre grunnleggende ferdigheter	72 %	23 %	5 %
Forbedre arbeidsevnen	35 %	56 %	9 %
Påbegynne utdanning/opplæring	57 %	41 %	3 %
Fullføre utdanning/opplæring	52 %	46 %	3 %

35 prosent av deltakerne har hatt som mål å forbedre arbeidsevnen⁴⁹. 72 prosent har hatt som mål å forbedre grunnleggende ferdigheter⁵⁰, mens 19 prosent hadde som mål å avlegge norskprøve. Litt over halvparten har hatt som mål å enten påbegynne eller fullføre utdanning/opplæring. På dette spørsmålet er det ganske tydelige forskjeller, sammenlignet med Jobbsjansen del A. Det er relativt få deltakere som har behov for å forbedre arbeidsevnen. Deltakerne er stort sett unge, friske, og i hvert

⁴⁸ <https://www.oslo.kommune.no/barnehage/kvalitet-i-barnehagen/personalet-i-barnehagene/> [lastet ned: 02.11.2020],

⁴⁹ I spørreundersøkelsen operasjonaliseres ikke begrepet «arbeidsevne», men Arbeids- og sosialdepartementet definerer «nedsatt arbeidsevne» som: «at man av ulike grunner har dårlige forutsetninger for å møte de krav og forventninger som stilles i arbeidslivet» (<https://www.regjeringen.no/no/tema/arbeidsliv/arbeidsmarked-og-sysselsetting/innsikt/arbeidsmarkedstiltak/id86897/>) [lastet ned: 07.06.2019]

⁵⁰ Med grunnleggende ferdigheter menes digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, å kunne regne og å kunne skrive (ref. Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, UDI 2017).

fall mennene har en god del arbeidserfaring fra før. Det viktigste er å forbedre grunnleggende ferdigheter, og vi ser da også at nesten tre fjerdedeler har hatt dette som et mål for deltakelsen.

Tabell 54: Har deltakeren oppnådd målet for programperioden? Analyser basert på deltakere som hadde de ulike målene. N = varierer fra 10 (norskprøver, uten «vet ikke») til 45 (påbegynne utdanning, med «vet ikke»)

	Andeler med «vet ikke»			Andeler uten «vet ikke»		
	Ja	Nei	Vet ikke	Ja	Nei	Vet ikke
Avlegge norskprøve	27%	40%	33%	40 %	60 %	
Påbegynne utdanning/opplæring	53%	20%	27%	73 %	27 %	
Fullføre utdanning/opplæring	41%	32%	27%	57 %	43 %	

Gjennom å krysse spørsmålet om hvorvidt det var et mål å avlegge norskprøve, med data på hvorvidt norskprøve ble avlagt, finner vi at 27 prosent av dem som hadde dette som et mål, avla norskprøve i eller i etterkant av programperioden. Dette tallet stiger til 40 prosent, hvis man holder «usikker/vet ikke» utenfor beregningene. Det er viktig å påpeke at *antallet* som hadde dette som mål, er forholdsvis lavt, men det er uansett tydelig at mange ikke klarer å oppnå målet om å avlegge norskprøve.

Tallene er noe bedre for de øvrige målene, i hvert fall om man holder «vet ikke» utenfor beregningene. 73 prosent av dem som hadde det å «påbegynne utdanning» som mål, oppnådde dette målet. Det samme gjaldt 57 prosent av dem som skulle fullføre utdanning i eller i etterkant av programperioden.

I tilfellene hvor deltakerne hadde hatt forbedring av grunnleggende ferdigheter eller arbeidsevne som mål, ble rapportøren bedt om å vurdere i hvilken grad evnene var blitt forbedret.

Tabell 55: I hvilken grad har deltakeren forbedret sine...:

	Grunnleggende ferdigheter	Arbeidsevner
Overhodet ikke	0 %	0 %
I liten grad	13 %	35 %
I noen grad	68 %	46 %
I stor grad	19 %	19 %
N ⁵¹	53	26

19 prosent av deltakerne ble vurdert til å ha forbedret sine grunnleggende ferdigheter i stor grad, og 68 prosent i noen grad. Det var kun et lite mindretall som ble vurdert til å ikke ha forbedret sine grunnleggende ferdigheter. For arbeidsevner, hvor analysene riktignok er basert på forholdsvis få deltakere, er andelen som i liten grad har oppnådd dette målet, høyere. Litt over en tredjedel har i liten grad forbedret arbeidsevnene. 46 prosent har forbedret dem i noen grad, mens 19 prosent har forbedret dem i stor grad.

Måloppnåelse – fordelt på deltakernes kjennetegn og innhold i program

Så langt i rapporten har vi gjennomgått sammensetningen av deltakergruppen som var en del av Område 1 i 2019, og vi har sett nærmere på resultatene av ordningen i 2019. Vi vil nå se nærmere på

⁵¹ I vurderingene av ferdighetsforbedringene, er usikker/vet ikke holdt utenfor prosentueringene.

måloppnåelse blant deltakere som avsluttet sin deltakelse i Område 1 i 2019. Som for Jobbsjansen del A, er måloppnåelse definert som overgang til jobb eller utdanning. I analysene skiller vi mellom tre kategorier av utfall: a) overgang til jobb/utdanning (måloppnåelse), b) ikke overgang til jobb/utdanning, og c) avbrutt deltakelse/drop-out. Merk at avslutningsårsaken «Grunnskole for voksne» i denne sammenhengen ikke regnes som måloppnåelse. Deltakerne med denne avslutningsårsaken er derfor kategorisert under «b) ikke overgang til jobb/utdanning».

Som vi har nevnt tidligere, er antallet avsluttede deltakere på Område 1 forholdsvis lavt. Av den grunn kommer vi ikke til å presentere like detaljerte måloppnåelsestall som for Jobbsjansen del A. Noen analyser holdes tilbake⁵², mens vi for andre analyser kommer til å gruppere flere ulike kategorier sammen, for å få et tilstrekkelig antall deltakere i hver gruppe til at det er forsvarlig å fremstille. Et eksempel på dette er utdanningsnivå, hvor alt fra oppstart av videregående skole, til fullført høyere utdanning, samles i en kategori. Som en følge av disse sammenslåingene, vil N for hver underkategori vi presenterer tall på, *alltid* bestå av minst 8 deltakere, og stort sett høyere.

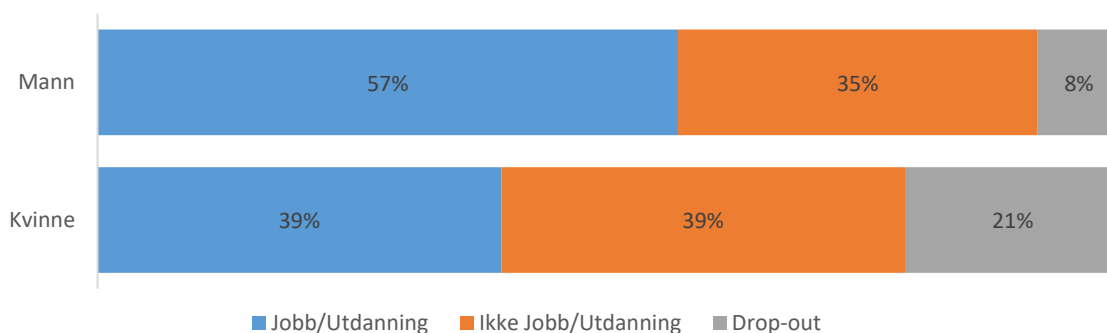
Som nevnt i foregående delkapittel var den generelle måloppnåelse i 2019 på 48 prosents overgang til jobb eller utdanning.

Kjennetegn ved deltakerne

Kjønn

I gjennomgangen av resultatene på Område 1 i 2019, så vi at menn hadde bedre resultater enn kvinner. Dette gjelder naturlig nok også når resultatene presenteres i form av måloppnåelse på ordningen. Mens 57 prosent av mennene innenfor Område 1 oppnådde jobb eller utdanning ved avsluttet deltakelse, gjaldt dette kun for 39 prosent av kvinnene.

Figur 49: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på kjønn. N=75

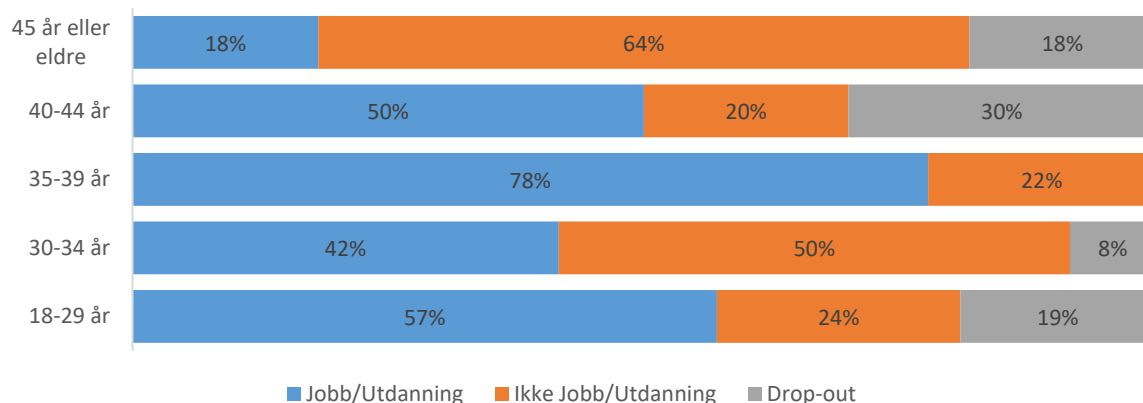
Sammenlignet med 2017/18, har måloppnåelsen for begge kjønn falt klart. I forrige rapportering oppnådde henholdsvis 68 prosent av mennene og 51 prosent av kvinnene jobb eller utdanning. Forholdet mellom dem er imidlertid omtrent som tidligere. I forrige rapportering var menns måloppnåelse 17 prosentpoeng høyere enn kvinnenes. I 2019 var forskjellen på 18 prosentpoeng.

⁵² Eksempler på analyser vi ikke kommer til å presentere i denne gjennomgangen, er måloppnåelse brutt ned på varighet av programmet, tidligere opplæringstiltak og detaljert gjennomgang av måloppnåelse brutt ned på alle tilbudte tiltak innenfor ordningen.

Alder

For å kunne presentere måloppnåelsestall på alder, har vi måttet kategorisere de yngste og de eldste aldersgruppene sammen i større grupper enn hva vi gjorde for Jobbsjansen del A.

Figur 50: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på alder. N=75

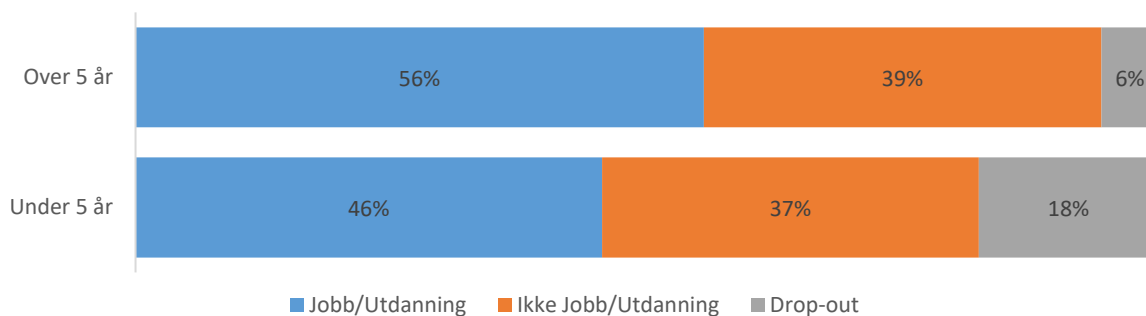

Resultatene viser at måloppnåelsen blant de eldste deltakerne, er svært lav. Kun 18 prosent av dem over 45 år hadde overgang til jobb eller utdanning. Høyest måloppnåelse finner vi blant deltakere mellom 35 og 39 år; 78 prosent i denne gruppen hadde måloppnåelse i 2019, og ingen var «drop-outs». Merk imidlertid at antallet deltakere i dette aldersspennet var såpass lavt som 9 stykker. Resultatene blant de yngste deltakerne er heller ikke så verst; 57 prosent hadde overgang til jobb eller utdanning ved avsluttet program.

Botid

Også når det gjelder botid, har vi vært nødt til å samle deltakerne i større kategorier, henholdsvis under og over 5 år.

Figur 51: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på botid i Norge. N=75

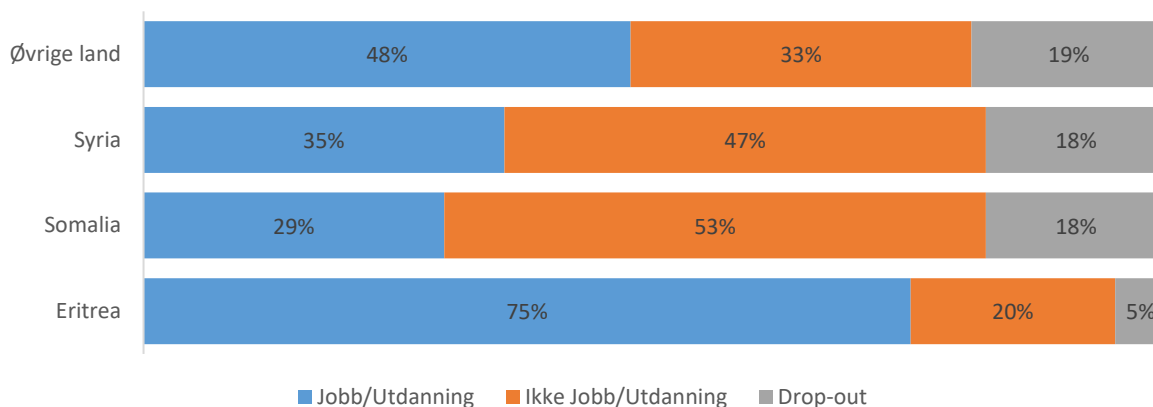

Vi ser at måloppnåelsen varierer med botid – lang botid i Norge er assosiert med høyere måloppnåelse. Dette var også tilfellet for deltakerne på Jobbsjansen del A i 2019. Tidligere år har lengre botid blitt satt i sammenheng med fall i måloppnåelsen, men dette var altså ikke tilfellet for dette rapporteringsåret.

Opprinnelsesland

Når det gjelder måloppnåelse fordelt på opprinnelsesland, har vi valgt å trekke frem de tre landene med flest deltakere på Område 1 i 2019. Alle landene i figuren under, hadde minst 17 avsluttede deltakere i 2019.

Figur 52: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på deltakernes opprinnelsesland. N=75

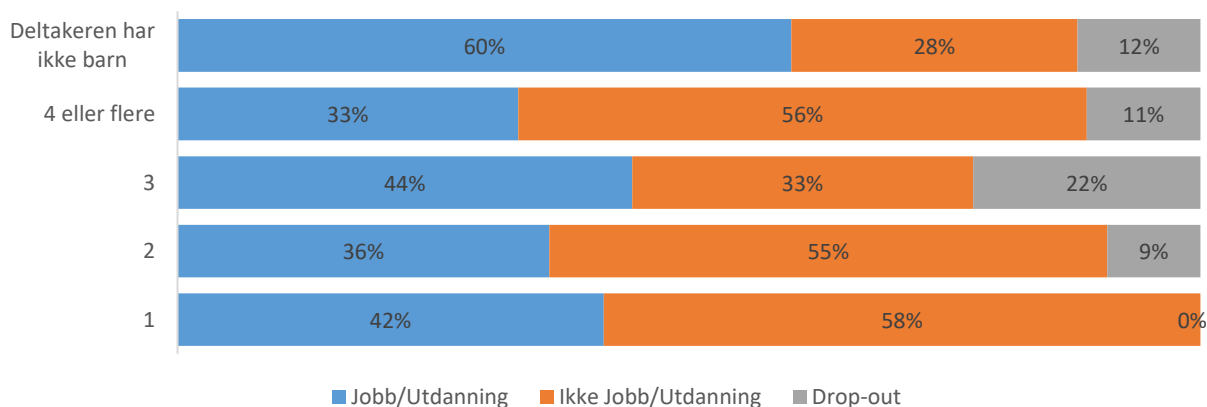
Som man ser, er variasjonen betydelig mellom de tre landene vi presenterer spesifikt. Mens deltakere fra Eritrea har svært høy måloppnåelse – hele 75 prosent oppnår overgang til jobb eller utdanning – er måloppnåelsen for spesielt somaliere tilsvarende lav. Her er det kun 29 prosent som oppnår måloppnåelse ved avsluttet program. Det kan være mange årsaker til dette, men det er relevant å peke på utdanningsbakgrunn som forklaringsfaktor. Som vi tidligere har nevnt, var det kun et fåtall blant somaliene i Område 1 som hadde fullført grunnskole, og ingen hadde høyere utdanning enn det. Blant deltakerne fra Eritrea, var det 47 prosent som minst hadde fullført grunnskolen.

Sammenlignet med 2017/18, har deltakere med bakgrunn fra Eritrea hatt en økning på 20 prosentpoeng i måloppnåelse. Deltakere fra Somalia og Syria har på sin side hatt en nedgang på henholdsvis 15 og 22 prosentpoeng.

Familiesituasjon

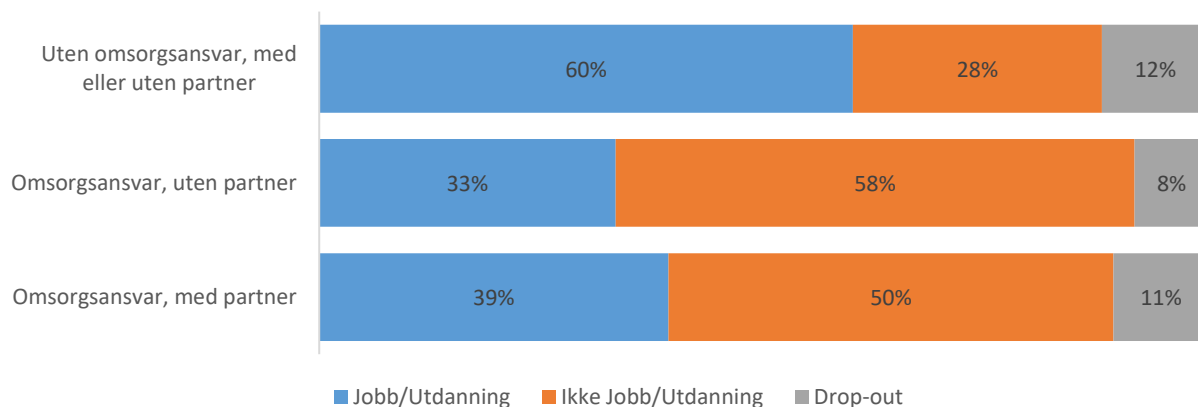
Deltakernes familiesituasjon ser også ut til å samvariere med måloppnåelsen i ordningen. Skillet går spesielt mellom dem som har barn, og dem som ikke har barn.

Figur 53: Måloppnåelse Jobbsjansen 2019 – fordelt på antallet barn deltakeren har. N=66

Vi ser av figur 53 at måloppnåelsen blant deltakere uten barn, var på 60 prosent, og at den gjennomgående er lavere blant deltakere med barn – enten det er snakk om ett barn, eller 4 eller flere.

Figur 54: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på familiesituasjon. N=65

Hvis man først har barn, er det en viss fordel å ha en partner å dele omsorgsbyrden med. Som ved betydningen av antall barn, er det imidlertid *fraværet* av omsorgsansvar som i størst grad har betydning. 60 prosent av deltakerne uten omsorgsansvar har som sagt måloppnåelse, mot 33 og 39 prosent blant deltakerne med omsorgsansvar, avhengig av om man er uten partner eller ikke.

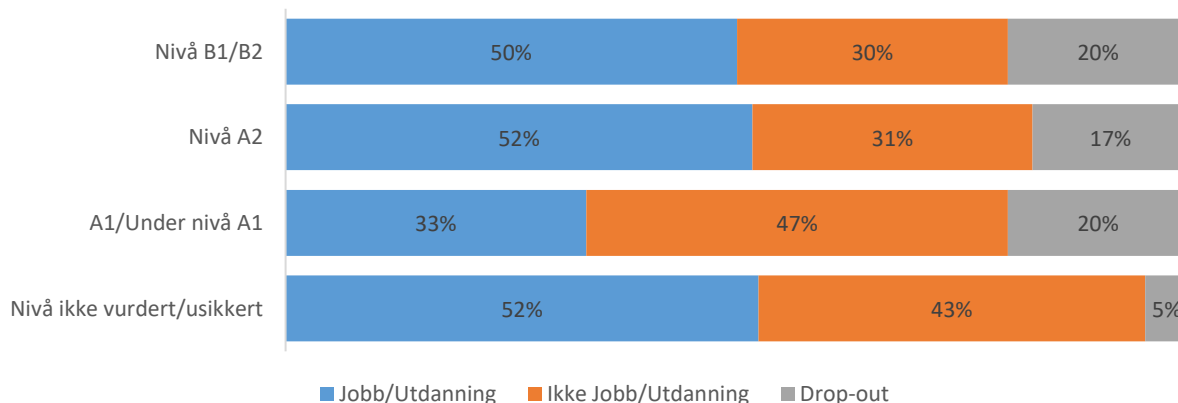
Arbeidsevne

Antallet deltakere som avsluttet Område 1 i løpet av 2019 og hadde nedsatt arbeidsevne, er såpass lavt (7 deltakere) at vi ikke ønsker å presentere spesifikke måloppnåelsestall på dette spørsmålet. Med dette som forbehold, merker vi oss at deltakere som hadde nedsatt arbeidsevne, hadde klart lavere måloppnåelse enn dem som ikke hadde det.

Utdanningsnivå og norskferdigheter

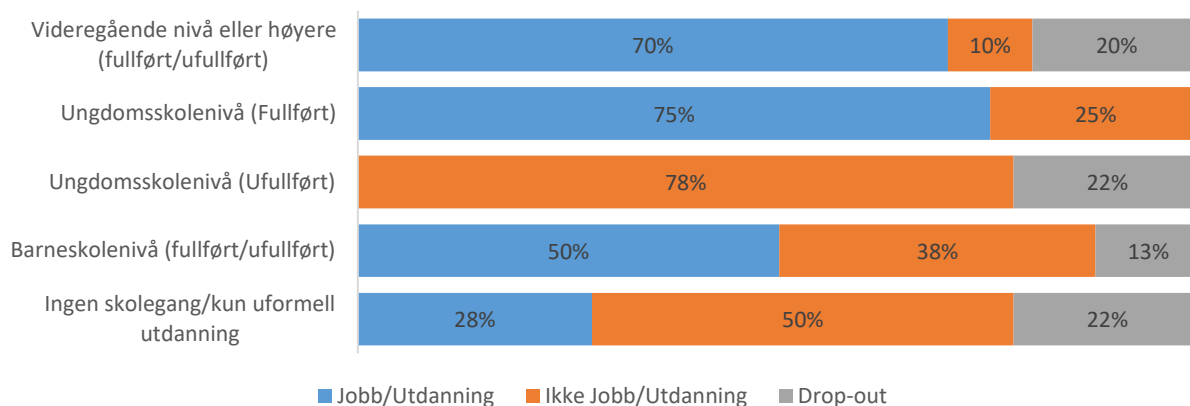
Vi vil nå se nærmere på sammenhengen mellom deltakernes måloppnåelse, og deres utdanningsnivå og norskferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen.

Figur 55: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på deltakernes norskferdigheter ved oppstart av Jobbsjansen. N=75

Norskferdighetene ved oppstart av Jobbsjansen har betydning for måloppnåelsen til deltakerne på Område 1, men skillet går mellom deltakere på A1-nivå/under nivå A1, og deltakere med bedre norskferdigheter. Som vi ser, er måloppnåelsen lik for deltakere på A2-nivå og deltakere på B1/2-nivå.

Figur 56: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på deltakernes utdanningsnivå ved oppstart av Jobbsjansen. N=61

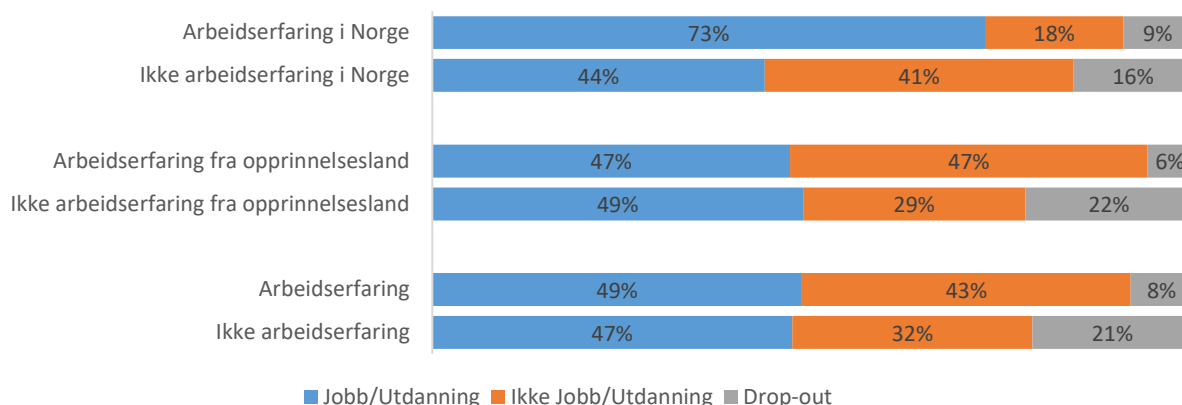
For utdanningsnivå har vi vært nødt til å slå sammen flere kategorier. Merk at for de to kategoriene på ungdomsskolenivå, er antallet deltakere forholdsvis lavt (8 og 9 deltakere). Vi valgte allikevel å presentere dem separat, fordi forskjellen mellom disse to gruppene av deltakere, er såpass slående. Vi ser nemlig at mens 75 prosent av deltakerne som før oppstart hadde fullført ungdomsskolen/grunnskolen, oppnår jobb eller utdanning – er det *ingen* deltakere med ufullført ungdomsskole som hadde måloppnåelse i 2019. Deltakere som har erfaring fra videregående opplæring eller høyere, har en måloppnåelse på 70 prosent. Deltakere med utdanning på barneskolenivå, har en måloppnåelse på 50 prosent, mens det blant deltakerne uten skolegang, kun er 28 prosent som oppnår jobb eller utdanning ved avsluttet deltakelse.

Vi har undersøkt nærmere om fallet i måloppnåelse, fra 2017/18 til 2019, kan forklares med utgangspunkt i deltakernes utdanningsnivå innenfor Område 1. Det er det ikke grunnlag for å hevde. Blant de avsluttede deltakerne, var faktisk utdanningsnivået alt i alt noe høyere i 2019, sammenlignet med 2017/18. Måloppnåelsen i 2017/18 var også gjennomgående høyere, på alle utdanningsnivå.

Arbeidserfaring

Når måloppnåelsen brytes ned på deltakernes arbeidserfaring, ser vi at det er relativt liten forskjell i *måloppnåelse* mellom dem som har, og dem som ikke har, foregående arbeidserfaring. Andelen «drop-outs» i sistnevnte gruppe er imidlertid høyere.

Figur 57: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på arbeidserfaring fra opprinnelsesland og Norge. N=64

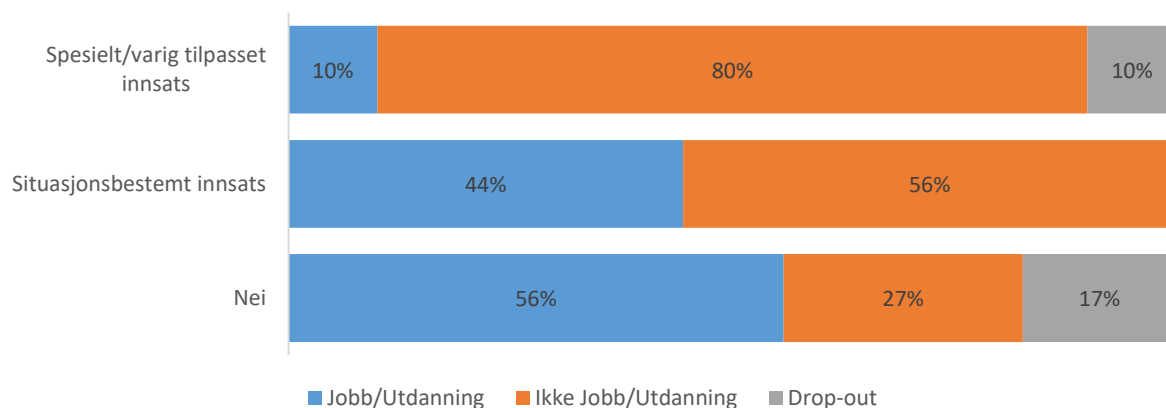

Det ser ut til å være positivt å ha arbeidserfaring fra Norge, men dette er en gruppe bestående av forholdsvis få personer.

Innsatsbehov

Deltakere uten innsatsbehov fra NAV, har høyere måloppnåelse enn dem som har fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet.

Figur 58: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på innsatsbehov⁵³. N=71

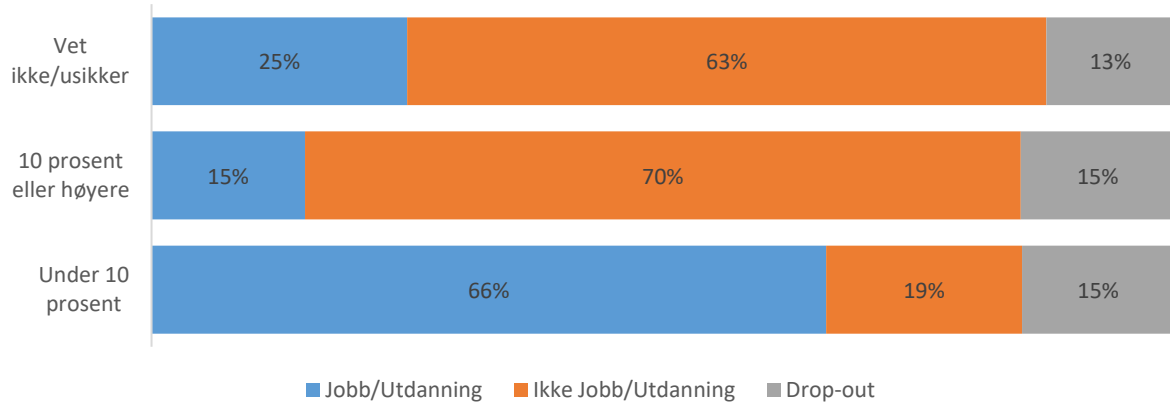
Som man kanskje kan forvente, er måloppnåelsen spesielt lav blant deltakerne med spesielt eller varig tilpasset innsats.

⁵³ Antallet deltakere med «varig tilpasset innsats» var så lavt at denne kategorien er holdt utenfor analysene

Fravær i programmet

Fravær i programmet er et av de tydeligste markørene for måloppnåelse innenfor Område 1. Merk at vi har vært nødt til å kategorisere fravær i henholdsvis over og under 10 prosent.

Figur 59: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på deltakernes fravær i Jobbsjansen. N=75

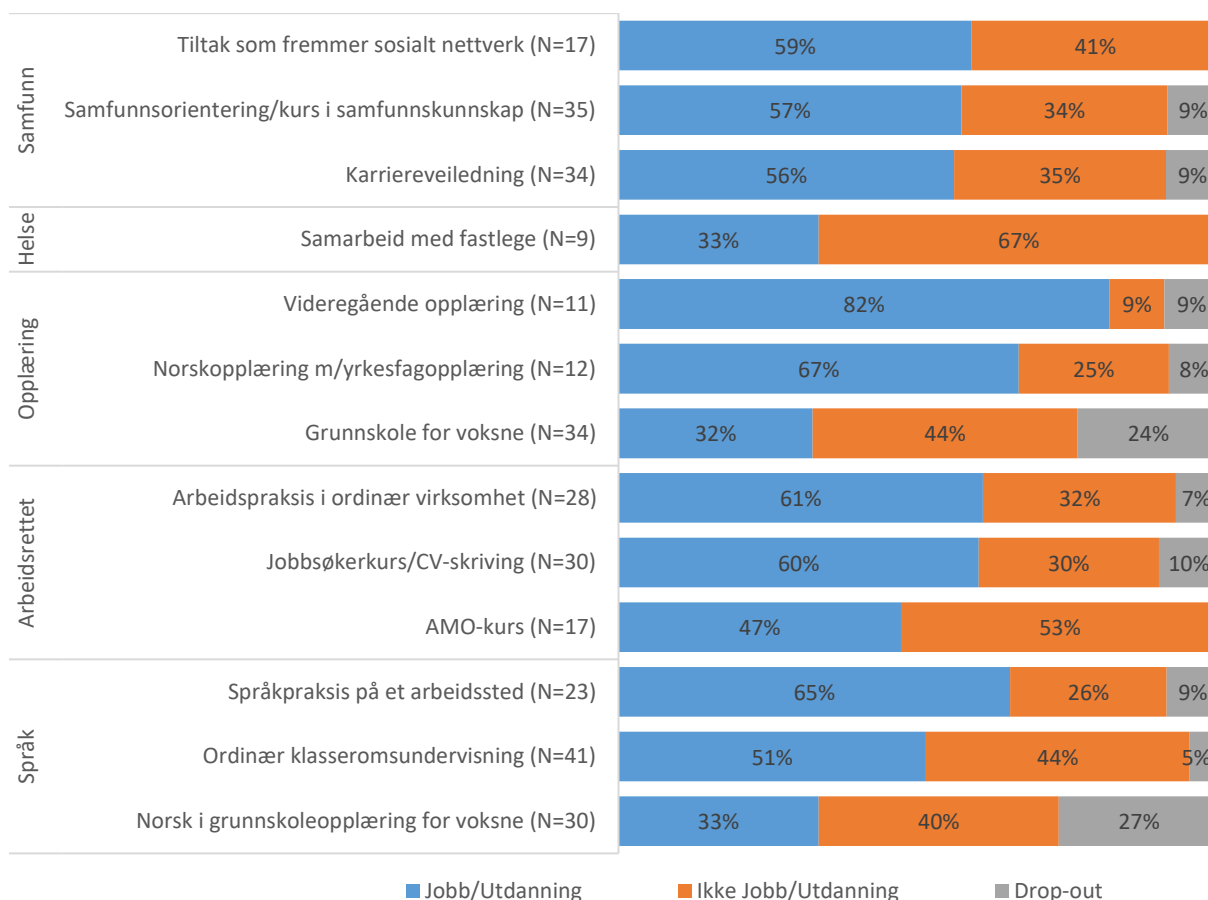
Deltakere med lavt fravær, her forstått som under 10 prosent, hadde en måloppnåelse på 66 prosent i 2019. Blant deltakerne med høyere fravær, er måloppnåelsesgraden kun 15 prosent.

Innhold i Jobbsjansen

I gjennomgangen av måloppnåelse for Jobbsjansen del A, ble måloppnåelse brutt ned for ulike tiltak innenfor de fem ulike tiltakstypene som tilbys i ordningen (samfunnsorienterende tiltak, helsefremmende tiltak, arbeidsrettede tiltak, språktreningstiltak og grunnleggende opplæring). På grunn av det lave antallet avsluttede deltakere innenfor Område 1 i 2019, gir ikke en slik gjennomgang mening for denne ordningen.

I stedet vil vi trekke frem et *utvalg* av mye brukte enkelttiltak, som samvarierer med enten høy eller lav måloppnåelsesgrad. De utvalgte tiltakene er kategorisert etter overordnet tiltakstype.

Figur 60: Måloppnåelse Område 1 2019 – fordelt på utvalgte tiltak. N=75

Enkelttiltaket assosiert med klart høyest måloppnåelse, er videregående opplæring. 82 prosent av deltakerne som fikk dette tiltaket, fikk jobb eller deltok i utdanning ved avsluttet program. På tvers av de ulike tiltakstypene, er det flere tiltak som har en eller annen form for yrkeslivskomponent. Dette gjelder for eksempel norskopplæring med yrkesfagopplæring, arbeidspraksis i ordinær virksomhet og språkpraksis på arbeidssted. Alle disse tiltakene er assosiert med en måloppnåelse på mellom 61 og 67 prosent – godt over gjennomsnittet for ordningen i 2019.

Tiltakene assosiert med lavest måloppnåelse, er samarbeid med fastlege, grunnskole for voksne og norsk i grunnskoleopplæring for voksne. Alle tre har en måloppnåelsesgrad på 32/33 prosent. For de to sistnevnte tiltakene, er det verdt å nevne at oppstart av grunnskoleopplæring for voksne ikke regnes som måloppnåelse i denne rapporten. Dersom dette hadde vært inkludert, ville begge disse tiltakene hatt en måloppnåelse på 50 prosent.

Vi har tidligere kommentert at bruken av grunnskole for voksne og norsk i grunnskoleopplæring, som tiltak for deltakerne i Område 1, økte betydelig mellom 2017/18 og 2019. Når vi nå ser på den assosierte måloppnåelsen for disse to tiltakene, kan det virke som om fallet i måloppnåelse for Område 1, i stor grad kan føres tilbake til dette. Det betyr ikke nødvendigvis at tiltakene i seg selv fører til svakere måloppnåelse, det viktigste er nok hva bruken av tiltakene signaliserer om sammensetningen av deltakergruppen. Vi har tidligere kommentert at hverken norskferdigheter eller utdanningsnivå har endret seg spesielt mye mellom årets rapportering og rapporteringen for 2017/18. Bruken av disse tiltakene indikerer imidlertid at prosjektene har vurdert behovet for grunnleggende opplæring som større i 2019-kohorten.

Litteratur

- Djuve, A.B., Kavli, H.C., og Hagelund, A. (2011). *Kvinner i kvalifisering. Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver*. (Fafo-rapport 2011:02) Oslo: Fafo
- Høgestøl, A. og Skutlaberg, L.S. (2017). *Jobbsjansen 2016: Analyse av individ- og prosjektrapportering*. (ideas2evidence-rapport 01:2017) Hentet fra <https://www.imdi.no/arkiv/arkiverte-publikasjoner/jobbsjansen-2016/>
- Høgestøl, A., Skutlaberg, L. S. og Bråstein, M. R. (2019). *Jobbsjansen 2017 og 2010. Analyse av individrapporteringer*. (ideas2evidence-rapport 05:2019). Hentet fra <https://www.ideas2evidence.com/sites/default/files/Jobbsjansen-2017-og-2018-analyse-av-individrapporteringer.pdf>
- IMDi (2016). *Tilskudd til Jobbsjansen, Statsbudsjettet 2016 kap 821, post 62*. Rundskriv 05/2016.
- IMDi (2017). *Tilskudd til Jobbsjansen del A – kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner*. Rundskriv 06-A/2017.
- IMDi (2018). *Tilskuddsordning for Jobbsjansen for 2018, del A. Del A: Tilskudd til kommuner for kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner*. Rundskriv 04/2018.
- IMDi (2019a). *Tilskudd til Jobbsjansen del A. Tilskudd til kommuner for kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner*. Rundskriv 08/2010.
- IMDi (2019b). *Tilskudd til Jobbsjansen 2019, del B (Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom)*. Rundskriv 09/2019.
- IMDi (2019c). *Tilskudd til utvikling av kommunale integreringstiltak*. Rundskriv 07/2019.
- Kompetanse Norge (2017, 27.oktober). *Norskkraft i arbeidslivet*. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/norsk-og-samfunnskunnskap/norskprove/norskkraft-i-arbeidslivet/#ob=12717>.
- Kunnskapsdepartementet. (2016). *Fra utenforskap til ny sjanse — Samordnet innsats for voksnes læring*. Meld. St. 16 (2015–2016). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20152016/id2476199/>

- Kunnskapsdepartementet. (2018). *Integrering gjennom kunnskap. Regjeringens integreringsstrategi 2019-2022*. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/519f5492da984d1083e8047011a311bd/regjeringens-integreringsstrategi-2019-22.pdf>
- Larson, J. (2019). Vad händer i mötet? Hur arbetsförmedlars arbetssätt kan bidra till ökad jämställdhet. (#Arbetsförmedlingen Analys 2019:12)
- Lerfaldet, H., Wold, L. K. og Høgestøl, A. (2017). *Flere i arbeid med Jobbsjansen. En kunnskapsoppsummering av Jobbsjansen i perioden 2005-2016*. (ideas2evidence-rapport 7: 2017). Bergen: ideas2evidence.
- Lerfaldet, H., Skutlaberg, L. S. og Høgestøl, A. (2019). *Rom for kvalitet. Sluttrapport i følgeevaluering av Jobbsjansen 2017-2019*. (ideas2evidence-rapport 9:2019). Bergen: ideas2evidence.
- Lerfaldet, H. og L. S. Skutlaberg: *Verdifull sjanse, omskiftelig kurs. Følgeevaluering av Jobbsjansen 2017-2019. Andre delrapport*. Ideas2evidence-rapport 09:2018
- Lerfaldet, H.; Sætrang, S.; Høgestøl, A.; Monsen, M. og Randen, A. (2020). *Kvalitet i norskopplæring for voksne innvandrere*. (ideas2evidence-rapport 6:2020). Bergen: ideas2evidence.
- Meld. St. 46 (2012–2013) «Flere i arbeid».
- Midtbø, T. (2007). *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Universitetsforlaget.
- NOU 2017: 2. (2017). *Integrasjon og tillit — Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-2/id2536701/>
- Proba samfunnsanalyse (2016). *Jobbsjansen 2015: Analyse av individ- og prosjektrapportering*.

Vedlegg

Spørreskjema – Jobbsjansen del A og Område 1

Hva er deltakerens fødselsnummer?

11 siffer uten mellomrom

Hva er deltakerens DUF-nummer?

12 siffer uten mellomrom.

- Kryss av her dersom deltakeren har et 12-sifret DUF-nummer og ikke et fødselsnummer
- Kryss av her dersom deltakeren har et 11-sifret "fiktivt" fødselsnummer og ikke et ordinært fødselsnummer

Del 1: Om prosjektet og tid i programmet

Velg kommune for prosjektet

- Asker
- Bergen
- Bærum
- Bømlo
- Fjell
- Færder
- Gjøvik
- Hadsel
- Karmøy
- Kristiansund
- Lenvik
- Lunner
- Lyngdal
- Lørenskog
- Molde
- Moss
- Notodden
- Oslo
- Randaberg
- Sandefjord
- Sarpsborg
- Skedsmo
- Sortland
- Steinkjer
- Stjørdal
- Trondheim
- Ullensaker
- Ullensvang
- Vennesla

Velg det prosjektet deltakelsen gjelder

Dette spørsmålet skal besvares av prosjekter i Oslo.

- Bjerke
- Grorud
- Grünerløkka
- Nordstrand
- Oslo Vest (Nordre-/Vestre Aker, Frogner, Ullern)
- Sagene
- St. Hanshaugen
- Stovner
- Søndre Nordstrand

Hvilken ordning er deltakeren tilknyttet?

- Ordning A
- Område 1 (Forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram)

Hvilket år begynte deltakeren i Jobbsjansen/Område 1?

Merk: Startpunkt i ordningen skal registreres i henhold til første år med utbetaling av stønad.

- 2019
- 2018
- 2017
- 2016
- 2015
- 2014
- 2013
- 2012
- 2011
- 2010
- 2009
- 2008
- 2007
- 2006
- 2005

Hvilken måned begynte deltakeren i Jobbsjansen/Område 1?

Merk: Startpunkt i ordningen skal registreres i henhold til første måned med utbetaling av stønad.

- Januar
- Februar
- Mars
- April
- Mai
- Juni
- Juli
- August
- September
- Oktober

- November
- Desember

Hvor mange måneder gikk det fra deltakeren ble skrevet ut av introduksjonsprogrammet, til deltakeren ble skrevet inn i Jobbsjansen del C/Område 1?

Oppgi antall måneder. Det er mulig å f.eks skrive 0 eller 0.5 måneder om nødvendig.

Var deltakeren fortsatt i Jobbsjansen/Område 1 per 31.12.2019?

- Ja
- Nei
- Deltakeren var i permisjon med mulighet for å fortsette i Jobbsjansen ("frost" deltakelse)

Hvilken måned ble deltakeren skrevet ut fra prosjektet?

- Januar
- Februar
- Mars
- April
- Mai
- Juni
- Juli
- August
- September
- Oktober
- November
- Desember

Del 2: Deltakerens bakgrunn

Er deltakeren mann eller kvinne?

- Mann
- Kvinne

Hva er deltakerens fødselsår?

Oppgi årstall, fire siffer:

Hvilket år flyttet deltakeren til Norge?

Vi sikter her til året deltakeren først ankom Norge

Oppgi årstall, fire siffer:

Har deltakeren blitt familiejenforent med norsk/nordisk statsborger?

- Ja
- Nei
- Usikker/vet ikke

Hva er deltakerens opprinnelsesland?

- Afghanistan
- Albania
- Brasil
- Eritrea
- Etiopia
- Filippinene
- India
- Irak
- Iran
- Kina
- Kosovo
- Liberia
- Marokko
- Myanmar
- Pakistan
- Det palestinske området (statsløs)
- Polen
- Russland
- Somalia
- Sri Lanka
- Syria
- Thailand
- Tyrkia
- Vietnam
- Annet

Du svarte "annet" på deltakerens opprinnelsesland, vær vennlig å spesifiser land i feltet under:

Hvor mange barn har deltakeren?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- Flere enn 5
- Deltakeren har ikke barn
- Usikker/vet ikke

Hvor mange barn under 18 år har deltakeren omsorgsansvar for?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- Flere enn 5
- Deltakeren har ikke omsorgsansvar for barn under 18 år
- Usikker/vet ikke

Hva er deltakerens sivilstand?

- Gift, bor med ektefelle
- Gift, og bor alene
- Samboer
- Skilt, separert eller enke(-mann)
- Enslig
- Usikker/vet ikke

Hva var hovedinntektskilden til livsopphold for denne deltakeren før oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

Vi sikter her til hovedinntektskilden deltakeren hadde rett før oppstart

- Arbeid/selvforsørget
- Forsørget av familie/andre
- Overgangsstønad
- Introduksjonsstønad
- Sosialhjelp
- Tiltakspenger
- Andre offentlige stønader
- Vet ikke
- Annen, vennligst spesifiser: _____

Hva var utdanningsnivået til deltakeren før oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

- Ingen skolegang overhodet
- Kun uformell utdanning (for eks. hjemmeskole)
- Startet, men ikke fullført barneskolen (mindre enn 7 år)
- Fullført barneskolen (7 år)
- Startet, men ikke fullført ungdomsskolen (mer enn 7, men mindre enn 10 år)
- Fullført grunnskolen (10 år)
- Startet, men ikke fullført videregående skole/yrkesskole
- Fullført videregående skole (har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse)
- Startet, men ikke fullført høyere utdanning (universitet eller høgskole)
- Fullført høyere utdanning (universitet eller høgskole)
- Usikker/vet ikke

Kunne deltakeren lese og/eller skrive på eget morsmål ved oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

- Ja

- Nei
- Usikker/vet ikke

Hvor har deltakeren tatt utdanning?

- Utdanning fra opprinnelsesland/annet land, men ikke fra Norge
- Utdanning fra Norge, men ikke fra opprinnelsesland/annet land
- Utdanning både fra opprinnelsesland/annet land og Norge

Hvor mange år har deltakeren hatt inntektsgivende arbeid før han/hun kom til Norge?

Merk: Med inntektsgivende arbeid mener vi alt arbeid som har gitt en lønn uavhengig av stillingsbrøk.

Oppgi antall år (bruk tall):

Hvor mange år har deltakeren hatt inntektsgivende arbeid i Norge etter fylte 18 år før henvisning til Jobbsjansen/Område 1?

Merk: Ikke inkluder arbeid med lønnstilskudd.

Oppgi antall år (bruk tall):

Hvilke typer arbeids-, kvalifiserings- eller opplæringstiltak har deltakeren hatt før henvisning til Jobbsjansen/Område 1?

Benytt i størst mulig grad de foreslåtte tiltakskategoriene før du eventuelt går over til "annet". Kryss av for alle aktuelle typer tiltak

- Ingen tiltak
- Norskopplæring
- Norskopplæring kombinert med arbeidspraksis
- Introduksjonsprogram
- Kvalifiseringsprogram (KVP)
- Opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne
- Jobbsøker- /CV-skrivingkurs
- AMO-kurs
- Ordinær utdanning/yrkesrettet opplæring finansiert av NAV
- Annet (spesifiser): _____
- Usikker/Vet ikke

Hadde deltakeren rett på gratis norskopplæring ved oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

- Ja
- Nei
- Usikker/vet ikke

Hadde deltakeren nedsatt arbeidsevne som følge av helseproblemer (fysisk eller psykisk) ved oppstarten av programmet?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Har deltakeren fått en behovs- eller arbeidsevnevurdering i NAV i løpet av eller i forkant av programmet, og i så fall hvilket innsatsbehov ble fastsatt?

Hvis deltakeren har hatt flere innsatsbehov - velg den innsatstypen deltakeren har hatt mesteparten av tiden.

- Nei
- Standard innsats
- Situasjonsbestemt innsats
- Spesielt tilpasset innsats
- Varig tilpasset innsats
- Usikker/vet ikke

Har deltakeren gått opp til norskprøve i løpet av de siste to årene før oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Hva er din vurdering av deltakerens norsknivå ved oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

For nærmere beskrivelse av nivå rådfør deg med Europarådets nivåskala for språk [\[ekstern lenke\]](#).

- Kunne ikke norsk/Under A1
- Nybegynner (Nivå A1)
- Litt øvet (Nivå A2)
- Mellomnivå (Nivå B1)
- Høyere mellomnivå (Nivå B2)
- Høyere nivå (Nivå C1)
- Perfeksjonering (Nivå C2)
- Nivå ble ikke vurdert

Hva var resultatet på norskprøven før oppstart i Jobbsjansen/Område 1?

	Nivå B2	Nivå B1	Nivå A2	Nivå A1	Under nivå A1/ Ikke grunnlag for å vurdere nivået	Usikker/vet ikke
Muntlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lytteforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leseforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skriftlig framstilling	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 3: Innhold i programmet

Her kommer spørsmål om ulike typer tiltak benyttet av deltakeren i programperioden i Jobbsjansen/Område 1. Med programperioden mener vi hele perioden deltakeren har vært i programmet. Dersom deltakelsen har vart i flere år skal du svare for hele denne perioden (ikke bare for 2019).

Benytt i størst mulig grad de foreslåtte tiltakskategoriene før du eventuelt går over til "annet".

Hvilke ulike typer norskopplæring eller språktrening har deltakeren benyttet seg av i programmet?

Kryss av for alle de aktuelle.

- Ordinær klasseromsundervisning
- Norskopplæring via nett/ fjernundervisning
- Språkpraksis på et arbeidssted
- Ambulerende lærer på praksisplass
- Dialoggruppe/muntlig språktrening i grupper
- Alfabetiseringsmodul
- Norsk i grunnskoleopplæring for voksne
- Suggestopedi
- Annet (spesifiser): _____
- Ingen tiltak

Hvilke arbeidsrettede tilbud/tiltak er benyttet av deltakeren i programmet?

Kryss av for alle de aktuelle.

- Arbeidsmarkedsopplæring (AMO-kurs)
- Jobbsøkerkurs/CV-skriving
- Arbeidspraksis i ordinær virksomhet
- Arbeidspraksis i skjermet virksomhet
- Deltidsarbeid under oppfølging fra prosjekt
- Mentor/fadder på arbeidsplassen
- Yrkesrettet kurs i regi av kommune
- Oppfølgingstiltak (i regi av NAV) _____
- Annet (spesifiser): _____
- Ingen tiltak

Hvor lenge etter at deltakeren startet i Jobbsjansen/Område 1, gikk vedkommende ut i praksis (språkpraksis, ambulerende lærer på arbeidssted eller arbeidspraksis)?

Vennligst oppgi antall måneder fra deltakeren ble skrevet inn i programmet til vedkommende gikk ut i en eller annen form for praksis:

Hvor har deltakeren hatt (ordinær) arbeidspraksis?

Kryss av for alle de aktuelle.

- Intern praksis

- Hos offentlig arbeidsgiver
- Hos private virksomheter og bedrifter
- Hos frivillige organisasjoner

Eventuelle utdypende kommentarer om praksisen:

Hva slags type tilbud om utdanning eller opplæring deltok deltakeren på i programmet?

Kryss av for alle de aktuelle

- Opplæring for å få godkjent utenlandsk utdanning eller skaffe seg fag- eller svennebrev etter realkompetansevurdering
- Grunnskole for voksne
- Enkeltfag videregående skole
- Innføringsklasse videregående skole
- Videregående opplæring
- Norskopplæring kombinert med yrkesfagopplæring
- IKT-opplæring
- Annet (spesifiser): _____
- Ingen tiltak

Hvilke helsefremmende tiltak/behandling har deltakeren fått i programmet?

Kryss av for alle de aktuelle.

- Fysisk aktivitet/trening
- Kostholdsveiledning
- Stressmestring
- Samarbeid med fastlege
- Oppfølging og behandling av større helseproblemer i regi av helsevesenet
- Annet (spesifiser): _____
- Ikke aktuelt

Hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud har deltakeren benyttet seg av i programmet?

Kryss av for alle de aktuelle.

- Samfunnsorientering/kurs i samfunnskunnskap
- Ressursfokuserende tiltak/empowerment/motivasjonskurs
- Kurs/rådgivning i personlig økonomi/gjeldsmestring
- Tiltak som fremmer sosialt nettverk
- Barnehageplass fremskaffet på grunn av deltakelse i Jobbsjansen/Område 1
- Familieveiledning/andre tiltak knyttet til barn og familie
- Boliganskaffelse gjennom ansatte i Jobbsjansen/Område 1
- Kultur - film/musikk/teater/maling
- Karriereveiledning
- Annet (spesifiser): _____

- Ingen tiltak

Del 4: Avslutningsårsaker

Hva var hovedgrunn til utskrivning fra Jobbsjansen/Område 1?

- Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb
- Utdanning (videregående opplæring), også dersom flyttet til utdanning
- Utdanning (høyere utdanning), også dersom flyttet til utdanning
- Grunnskole for voksne, også dersom flyttet
- Overført til videre utprøving eller andre tiltak inkl. Kvalifiseringsprogrammet og Jobbsjansen i annen kommune/bydel
- Avbrutt/drop-out
- Fullført program uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak
- Annet (spesifiser) _____

Hva var hovedinntektskilden til livsopphold for denne deltakeren i perioden umiddelbart etter Jobbsjansen/Område 1 (måneden etter avsluttet deltakelse)?

- Arbeid/selvforsørget
- Forsørget av familie/andre
- KVP-stønad
- Overgangsstønad
- Sosialhjelp
- Tiltakspenger
- Studielån/stipend
- Andre offentlige stønader
- Annen, spesifiser: _____
- Vet ikke

Hvilken type arbeid gikk deltakeren til?

- Deltidsarbeid med lønnstilskudd (under 29 timer per uke)
- Heltidsarbeid med lønnstilskudd (over 29 timer per uke)
- Fast, ordinært deltidsarbeid (under 29 timer per uke)
- Fast, ordinært heltidsarbeid (over 29 timer per uke)
- Midlertidig, ordinært deltidsarbeid (under 29 timer per uke)
- Midlertidig, ordinært heltidsarbeid (over 29 timer per uke)
- Tilkallingsvikar

Hvilken stillingsprosent hadde deltakeren ved oppstarten av sitt arbeidsforhold?

- 0-10 %
- 11-20 %
- 21-30 %
- 31-40 %
- 41-50 %
- 51-60%
- 61-70 %
- 71-80 %
- 81-90 %

- 91-100%
- Vet ikke

Hvilken næring fikk deltakeren jobb i?

Vennligst vurder de faste alternativene før du eventuelt velger "annen".

- Industri
- Bygge- og anleggsvirksomhet
- Varehandel (butikk)
- Samferdsel og transport
- Lager
- Hotell
- Restaurant/serveringsvirksomhet
- Forretningsmessig tjenesteyting
- Offentlig administrasjon/forvaltning
- Undervisning
- Helse- og pleietjenester
- Barnehage/SFO
- Asylmottak
- Renhold
- Annen (spesifiser): _____
- Vet ikke

Hvor ble deltakeren overført?

- Kvalifiseringsprogrammet
- AMO-kurs
- Andre tiltak
- Utredning i NAV
- Jobbsjansen/Område 1 i en annen kommune/bydel
- Annet (spesifiser): _____

Hva var hovedårsak til avbrutt deltakelse i Jobbsjansen/Område 1?

- Flyttet (til en annen bydel/kommune/utlandet, eller uten å oppgi grunn)
- For høyt ugyldig fravær
- Graviditet eller fødsel
- Store omsorgsforpliktelser
- Helseplager
- Ikke i stand til å nyttiggjøre seg av heltidsprogram av andre årsaker
- Sluttet av eget ønske uten å begrunne årsaken
- Annen (spesifiser): _____

Del 5: Vurdering av deltakelsen og resultat av programmet

Vi er i de følgende spørsmålene interessert i å få mer informasjon om deltakerens fravær, samt dine vurderinger av om deltakeren har utviklet eller forbedret ferdigheter som er viktige for å påbegynne og fungere i jobb/utdanning. Vi ønsker din vurdering, uansett hvor lenge deltakeren har deltatt i ordningen.

Hvor stort fravær har deltakeren hatt i programmet?

Anslå fravær som prosent av avtalt tid i programmet. Inkluder både gyldig og ugyldig fravær i anslaget

Et eksempel: Hvis det er avtalt at deltakeren skal møte hver dag og deltakeren har vært fraværende i 2 dager per måned, tilsvarer dette et fravær på rundt 10 prosent. (Det er rundt 22 arbeidsdager i en måned.)

- Under 10 prosent
- 10-19 prosent
- 20-29 prosent
- 30-49 prosent
- 50 prosent eller mer
- Vet ikke/usikker

Har deltakeren avlagt en norsksprøve i eller i etterkant av programmet?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Hva er din vurdering av deltakerens norsknivå ved avsluttet/gjennomført Jobbsjansen/Område 1?

For nærmere beskrivelse av nivå rådfør deg med Europarådets nivåskala for språk [\[ekstern lenke\]](#).

- Kunne ikke norsk/Under A1
- Nybegynner (Nivå A1)
- Litt øvet (Nivå A2)
- Mellomnivå (Nivå B1)
- Høyere mellomnivå (Nivå B2)
- Høyere nivå (Nivå C1)
- Perfeksjonering (Nivå C2)
- Usikker/nivå ble ikke vurdert

Hva var resultatet på norsksprøven?

	Nivå B2	Nivå B1	Nivå A2	Nivå A1	Under nivå A1/Ikke grunnlag for å vurdere nivået	Usikker/vet ikke
Muntlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lytteforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leseforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skriftlig framstilling	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Har følgende vært et mål for deltakeren i programperioden?

Merk: Med grunnleggende ferdigheter menes digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, å kunne regne og å kunne skrive (ref. Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, Udir 2017)

	Ja	Nei	Usikker/vet ikke
Avlegge norskprøve	☐	☐	☐
Forbedre grunnleggende ferdigheter (basiskompetanse)	☐	☐	☐
Forbedre arbeidsevnen	☐	☐	☐
Påbegynne utdanning/opplæring	☐	☐	☐
Fullføre utdanning/opplæring	☐	☐	☐

Etter din mening, i hvilken grad har deltakeren forbedret sine grunnleggende ferdigheter (basiskompetanse)?

Merk: Med grunnleggende ferdigheter menes digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, å kunne regne og å kunne skrive (ref. Rammeverk for grunnleggende ferdigheter, Udir 2017).

- Overhodet ikke
- I liten grad
- I noen grad
- I stor grad
- Usikker/vet ikke

Etter din mening, i hvilken grad har deltakeren forbedret sine arbeidsevner?

- Overhodet ikke
- I liten grad
- I noen grad
- I stor grad
- Usikker/vet ikke

Har deltakeren påbegynt utdanning/opplæring i eller i etterkant av programmet?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Har deltakeren fullført utdanning/opplæring i eller i etterkant av programmet?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

Avslutningsvis ber vi deg om å skrive inn eventuelle andre forhold ved deltakeren og/eller deltakelsen i ordningen du ønsker å formidle:

Etter din mening, var det hindringer som gjorde at deltakeren ikke kunne nyttiggjøre seg av programmet?

Oppgi de viktigste hindringene. Vi ønsker din vurdering, uansett om deltakelsen varte kun kort tid eller i flere år.

Spørreskjema – Jobbsjansen del B

Hva er deltakerens fødselsnummer

11 siffer uten mellomrom

[Hvis deltakeren kun har DUF-nummer eller fiktivt fødselsnummer]

- Kryss av her dersom deltakeren har et 12-sifret DUF-nummer og ikke et fødselsnummer
- Kryss av her dersom deltakeren har et 11-sifret "fiktivt" fødselsnummer og ikke et ordinært fødselsnummer

[Hvis deltakeren kun har DUF-nummer]

Hva er deltakerens DUF-nummer

12 siffer uten mellomrom.

Del 1: Om tilbudet og deltakelse i tilbudet

Vennligst angi hvilket fylke du rapporterer for:

Svar med utgangspunkt i dagens fylkesstruktur, selv om deltakeren startet sin deltakelse i et fylke som ikke lenger eksisterer.

- Agder
- Innlandet
- Møre og Romsdal
- Nordland
- Oslo
- Rogaland
- Troms og Finnmark
- Trøndelag
- Vestfold og Telemark
- Vestland
- Viken

Hvilket år begynte deltakeren i Jobbsjansen?

Startpunkt skal regnes fra deltakeren startet i kombinasjonstilbud som fikk støtte fra IMDi.

- 2020
- 2019
- 2018
- 2017
- 2016
- 2015
- 2014

Hvilken måned begynte deltakeren i Jobbsjansen?

Startpunkt skal regnes fra deltakeren startet i kombinasjonstilbud som fikk støtte fra IMDi.

- Januar
- Februar
- Mars
- April
- Mai
- Juni
- Juli
- August
- September
- Oktober
- November
- Desember

Hvilken målgruppe tilhører deltakeren?

Hvis deltakeren byttet målgruppe underveis, velg den første registreringen.

- Person som får opplæring etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd, det vil si at man har rett til videregående opplæring for ungdom (jf. opplæringsloven §3-1)
- Person under 24 år som har rett til grunnskoleopplæring for voksne, jf. opplæringsloven § 4A-1 første ledd (kommunal elev)
- Annet (skriv inn): _____

I hvilket fylke og i hvilken kommune har deltakeren sin folkeregistrerte bostedsadresse?

Velg først fylke i rullegardinen under, deretter kommune. Hvis du er usikker, velg sist kjente bosted.

- Fylke X
- Kommune X

Klikk her dersom du ikke har informasjon om nåværende eller tidligere folkeregistrerte bosted

Ved hvilket lærested har deltakeren deltatt i kombinasjonstilbud?

Dersom deltakeren har byttet skole underveis, velg det siste lærestedet hvor deltakeren gikk.

Du kan skrive inn deler av skolens navn ved å benytte søkefeltet eller ved å navigere i listen nedenfor.

- Lærested X

[Hvis lærestedet ikke finnes i forhåndslisten]

Klikk her dersom skolen ikke finnes i listen over

Skriv inn navn på lærested:

Del 2: Deltakerens bakgrunn

Er deltakeren mann eller kvinne?

- Mann
- Kvinne

Hva er deltakerens fødselsår?

Oppgi årstall, fire siffer:

Hva er deltakerens opprinnelsesland?

- Vet ikke
- Land X
- Land Y
- Land Z
- Osv.
- Annet land

Del 3: Deltakerens nåsituasjon og avslutning

Var deltakeren fortsatt i Jobbsjansen/kombinasjonsklasser per 15.09.2020?

- Ja
- Nei

[Hvis «Nei» på forrige spørsmål]

Hvilket år ble deltakeren skrevet ut fra prosjektet?

- 2020
- 2019

Hvilken måned ble deltakeren skrevet ut fra prosjektet?

- Januar
- Februar
- Mars
- April
- Mai
- Juni
- Juli
- August
- September
- Oktober
- November
- Desember

Hvilken (hoved)aktivitet gikk deltakeren over til etter å ha avsluttet sin deltakelse i kombinasjonstilbudet?

Direkte eller i løpet av noen måneder etter avslutning.

- Videregående opplæring; yrkesfaglig utdanningsprogram
- Videregående opplæring; studieforbereende utdanningsprogram
- Innføringstilbud i videregående opplæring
- Grunnskoleopplæring for voksne i kommunal voksenopplæring
- Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb
- Oppfølging/tiltak/utprøving i NAV
- Introduksjonsprogram
- Norskopplæring etter introduksjonsloven
- Fullført kombinasjonstilbud uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak
- Avbrutt/drop-out
- Ukjent
- Deltaker utfaset fordi prosjektet ble avsluttet
- Annet: vennligst beskriv: _____

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap